

Täysistunto

Perjantai 9.10.2020 klo 10.00—16.52

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Hallituksen esitys HE 146/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan, eli viimeistään 12.11.2020.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 8.10.2020 pidetyssä täysistunnossa.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4.—19. asiasta.

Keskustelu

10.02 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:** Arvoisa puhemies! Hallitus esittää liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle määrärahaa yhteensä noin 3,5 miljardia euroa, joka vastaa suuruusluokaltaan edellisen vuoden tasoa. Hallitus jatkaa huomattavia panostuksiaan liikenneverkon parantamiseen, väylien korjausvelan hallintaan ja julkiseen henkilöliikenteeseen. Talousarvion ohella jo vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa päätettiin hallituksen esityksestä lukuisten uusien väylähankkeiden aloittamisesta.

Väylänpidossa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimat toimet, vilkasliikenteisen ja elinkeinoelämälle merkittävän verkon kunto sekä liikenneturvallisuus ja digitalisaation tuomat mahdollisuudet. Kaikissa toimenpiteissä pyritään huomioimaan ilmastonmuutoksen hillitseminen.

Arvoisa puhemies! Saimaan kanavan sulkujen pidentämiseen esitetään 90 miljoonan euron valtuutta. Hankkeen tavoitteena on edistää Saimaan kanavan ja Saimaan järvalueen vesiliikenteen toimintaedellytyksiä ja alentaa kuljetuskustannuksia mahdollistamalla pitemmät alukset Saimaan kanavalla ja syväväyläverkolla Varkauden ja Joensuun satamiin saakka. Hankkeessa pidennetään kanavasulkuja 11 metrillä uusimalla ja siirtämällä sulkujen yläportit. Saimaan kanavaa kehitetään myös nostamalla vedenpintaa. Tähän hankkeeseenhan myönnettiin 5 miljoonan euron valtuus vuoden 20 neljännessä lisätalousarviossa.

Valtatie 4:llä Äänekoski—Viitasaari-tieosuuden kehittämiseen esitetään 21,2 miljoonan euron valtuutta ja 5 miljoonan euron määrärahaa vuodelle 21. Hankkeen tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta. Hankkeessa rakennetaan nykyisille ohituskaistoille keskikaiteet, eritasoliittymä, uutta valaistusta ja riista-aitoja.

Tampere—Jyväskylä-radan parantamisen ensimmäiseen vaiheeseen esitetään 19 miljoonan euron valtuutta ja 7 miljoonan euron määrärahaa vuodelle 21. Hankkeen tavoitteena on edistää tavara- ja henkilöjunaliikenteen sujuvuutta, parantaa radan välityskykyä sekä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

edistää radan elinkaarikehitystä kunnossapitoa. Nämä toimet kohdistuvat paljolti myöskin Jämsän seudulle.

Eduskunta hyväksyi 26.6.20 hallituksen esityksen vuoden 20 neljänneksi lisätalousarvioiksi. Se sisältää koronavelvyyksensä, teollisina investointeina sekä MAL-sopimuksiin liittyvinä toimenpiteinä rahoitusta lukuisiin uusiin tie-, rata- ja vesiväylähankkeisiin eri puolilla Suomea. Lisätalousarviossa hyväksytyjen uusien väylähankkeiden rahoitusta jatketaan vuoden 21 talousarvioesityksessä.

Arvoisa puhemies! Osana ilmastopoliittisia toimenpiteitä hallitus lisää myös investointejaan uusiin raitiotie- ja lähijunaliikennehankkeisiin. Turun raitiotiehankeelle ja Helsingin seudun lähijunaliikenteen varikoille ehdotetaan yhteensä seitsemän ja puolen miljoonan euron suunnitteluvuokkia. Vuoden 20 neljännessä lisätalousarviossa myönnettiin jo hallituksen esityksestä suunnitteluvuokkia Vantaan pikaraitiotielle sekä laajennettiin Tampereen raitiotiehankeita niin sanotulla Hatanpään haaralla.

Arvoisa puhemies! Hallitus antoi eduskunnalle esityksen väylämaksulain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että väylämaksun puolitus jatketaan vuonna 21. Toimenpiteillä pyritään kompensoimaan kauppamerenkululle ja ulkomaankaupalle aiheutuneita tulonmenetyksiä ja kannattavuushaasteita taloudellisesti epävarmoissa olosuhteissa. Tällä tuetaan Suomen kilpailukykyä ja kauppamerenkulun toimivuutta. Hallitus sopi budjettiriihessä syyskuussa 20, että väylämaksujen puolitus jatketaan vuoteen 23 asti.

Arvoisa puhemies! Valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa valmistellaan parlamentaarisen ohjausryhmän johdolla. Liikenne 12 -nimellä kulkeva suunnitelma edistää entistä ennakoitavamman liikennepolitiikan tekoa sekä luo näkymän liikennejärjestelmän kehittämisestä pitkälle tulevaisuuteen. Jatkossa suunnitelma tulee ohjaamaan määrärahojen kohdentamista liikennejärjestelmään.

Osana suunnitelmaa tullaan käsittelemään myös suurten raidehankkeiden hankeyhtiöt. Hankeyhtiöiden rahoitus käsitellään erillään valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman taloudellisesta raamasta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme debattivaiheeseen, ja pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tässä debatissa puheenvuoron, menemään omalle paikalleen ja vastauspaikalle V pyytämään puheenvuoroa.

10.07 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituskaudella liikenne- ja viestintäverkkoihin panostetaan selvästi aiempaa enemmän. Voimme vähentää korjausvelkaa, kehittää liikenneverkkoja ja tehdä päästövähennystoimenpiteitä. Tämä tukee talouden elinvoimaa ja luo työpaikkoja.

Erittäin suuren kiitoksen ministeri Harakka, liikenne- ja viestintäministeri, ansaitsee tämän historiallisen sisävesiliikennepanostuksen johdosta. Saimaan kanavan sulkujen pidentämiseen 90 miljoonaa on valtava työllisyysteko näinä aikoina. Sen arvellaan tuovan jopa 1 000–1 200 henkilötyövuotta, ja Venäjän puolen vuokra-alueella työskentelevät tarvitsevat Suomen passin, joten tämä tuo ennen kaikkea kotimaisille työntekijöille työtä. Tämä on myös valtava ilmastoteko, sillä liikennöinnin mahdollistaminen [Puhemies koputtaa] Itämereltä aina Joensuuhun ja Kuopioon asti mahdollistaa kuljetusten siirtämistä, jopa 90 000 kuljetuksen siirtämisen, kumipyöriltä vesille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

10.09 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitosta täytyy antaa siitä, että tämä tiestön korjausvelkätö jatkuu. Se on meidän yhteinen iso urakamme, ja sitä on jatkettava viime kaudella aloitetulla tavalla ja nyt vähän kiihdyttää, ja toivottavasti vielä seuraavalla ja ehkä sitäkin seuraavalla kaudella sitä työtä riittää, ja itse toivon, että näitä panoksia löytyy myös alemmalle valtion tieverkolle. Siellä on hirveä määrä asfalttiteitä, jotka ovat reikiä täynnä, mutta myös sorateitä, jotka ovat reikiä täynnä. Tähän työhön kaikki tuki.

Mutta sitten toinen kysymys on se, onko näitä kuntoon laitettuja teitä enää kohta varaa kenelläkään ajaa. Meillä henkilöauton käyttö kallistuu hurjaa vauhtia. Elokuun alussa teitte historian, 2000-luvun historian, suurimman kertakorotuksen polttoaineisiin, ja nyt suunnitellaan ruuhka- tai tiemaksuja, jotka kohdistuisivat jälleen yksityisautoilijoille. [Puhemies koputtaa] Kysyn arvoisalta liikenneministeriltä: mitä hyvillä teillä tehdään, jos niillä ei ole enää varaa ajaa?

10.10 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ja arvoisa ministeri, pari nostoa täytyy ottaa tuohon. Katselin, että hallinnon menot kasvavat 50 miljoonalla eurolla, kun ne kuitenkin ovat liikennepuolella ympäristöpuoleen nähden jopa kymmenkertaistet jo valmiiksi esimerkiksi. Ja eräs, mikä laitto kanssa vähän ihmettelemään: tyytyväisyystavoitteet ovat oudon alhaalla alhaisella tasolla, jos ajatellaan sitä, että siellä kuitenkin on aika isot panostukset, mistä täytyy tietysti kiitokset antaa. Olisin kyllä kaivannut tietysti, mikä liittyy ulkomaalaisten rekkojen mukanaoloon näissä tiejutuissa, vinjettimaksun edistämistä, mikä on hallitusneuvotteluissakin ollut mukana, mikä tietysti olisi kaikkein helpoin ja järkevin tapa tehdä ammattiliikenteen tai ammattidieselin kautta. Mutta tietysti oman alueen edustajana on pakko tuoda huoleni esiin siitä, että valtatie 15 [Puhemies koputtaa] ei ollut vielääkään siinä rahoitussektorissa mukana. — Kiitoksia.

10.11 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koko maan tasapainoinen kehittäminen, monipaikkaisuuden edistäminen, alueellinen tasa-arvo ja ihmisten valinnanvapauden tukeminen — näissä kaikissa asioissa ovat avainasemassa toimivat ja turvalliset liikenne- ja tietoliikenneyhteydet, ja käytännössä nämä asiat näkyvät ensi vuoden budjetissa muun muassa korotettuina perusväylänpidon määrärahoina, yksityisteiden avustustason jatkumisena, käynnistettyinä uusina lukuisina väylähankkeina ja myöskin laajakaistarakentamisessa. Itse toivon, että näitä asioita voidaan viedä eteenpäin ensi vuonna ja myöskin tulevana vuosina yhä parempina mahdollisuuksina ihmisille asua koko Suomessa.

Ja, arvoisa liikenneministeri, [Puhemies koputtaa] lämmin kiitos myöskin tuosta Saimaan kanavan sulkujen jatkamisesta.

10.12 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki odotamme isoin odotuksin niitä isoja panostuksia raideyhteyksiin, mistä tässä valtakunnassa on pitkään puhuttu, etenkin niihin nopeisiin yhteyksiin, joilla on merkittävä vaikutus taloudelliseen toimeliaisuuteen mutta jotka ovat myös erittäin tärkeitä ihmisten arjen kannalta. Tämä odotus on ymmärrettävästi välillä jopa malttamaton. Moni kysyy, missä ne tunnin junat viiptyvät, milloin itärata nopeutuu, ja meillä pohjoisessa päärata ja alle neljän tunnin juna Ouluun ovat niin arjen sujuvuuden kuin ilmaston kannalta tärkeitä kysymyksiä. Mutta onneksi ministerin ja hallituksen tahtotila on näitten nopeiden junien suhteen selvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Haluaisin myös nopeasti kysyä pyörämatkailusta. Tämä kesä on ollut kotimaan matkailun kulta-aikaa, ja pyöräily on ollut jo aikaisemmin voimakkaassa kasvussa matkailussa. Tänä vuonna Suomeen perustettiin uusi Pyörämatkailukeskus, ja se on ollut tärkeä osa tässä tiedotuksessa ja reittien kehittämisessä. Kysynkin: tullaanko tätä toimintatapaa jatkaamaan myös tämän rahoituksen loputtua?

10.14 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin haluan antaa erityisen lämpimät kiitokset ministerille ja hallitukselle siitä, että kaksi todella tärkeää hanketta — kolmekin, mutta erityisesti nämä kaksi — on saanut alkurahoituksen: Äänekoski—Viitasaari, joka on Eurooppa-tie, Suomen ylivoimainen valtaväylä. Siellä on Konginkangas, jonka onnettomuuden vielä muistamme, ja se on läpikulkutienä koko maata palveleva väylä. Se saa nyt tarvitsemaansa rahoitusta. Toinen on ratayhteys Tampere—Jyväskylä, joka on teollisuuden kannalta aivan polttavan tärkeä hanke, sujuvuuden ja turvallisuuden kannalta myös tärkeä ja myös Jämsän Kaipolan vaikean tilanteen takia tärkeä. Kiitokset näistä.

Arvoisa puhemies! Sitten kun näitä uusia hankkeita harkitaan [Puhemies koputtaa] joskus tulevaisuudessa, niin hyöty—kustannus-periaate on hyvä lähtökohta sille, [Puhemies koputtaa] mitkä hankkeet viedään eteenpäin.

10.15 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä erittäin tasapainoisesta liikennepolitiikasta koko maan kannalta. Jo hallitusohjelmassa päätettiin vihdoinkin alkaa korjata edellisen hallituksen jäljiltä rapautunutta tieverkkoa, ja koronan oloissa tämä päätös oli kyllä vielä parempi kuin osattiin edes ennakoida.

Nostaisin muutaman yksittäisen kohteen.

Vantaan ratikan edistäminen siirtää ison määrän työmatkaliikennettä raiteille, helpottaa koko pääkaupunkiseudun ruuhkia ja mahdollistaa asuntorakentamisen. Se on todella tärkeä hanke.

Sitten yksi ehkä ihan kokonaan uusikin ehdotus. Nämä nopeat junat kaupunkien välillä ovat todella tärkeitä, mutta etenkin itäradan valmistuminen näyttää olevan tuskallisen kaukana. Selvityksen mukaan, ihan linjauksesta riippuen, tämä Helsinki—Porvoo-osuus on ylivoimaisesti kannattavin osuus. Se olisi parempi hanke kuin mikään muu tässä maassa siirtää henkilöliikennettä raiteille. Eikö kannattaisikin rakentaa ensin tämä lähiliikenne rata [Puhemies koputtaa] Porvooseen ja sitten joskus myöhemmin rakentaa loppuun [Puhemies koputtaa] se pätkä itään?

10.16 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä täytyy ministeriä kiittää: tässä on todella hyviä hankkeita, ja ne ovat kaikki perusteluja. Muutamasta kysyisin.

Jatkan tästä itäradasta. Kun noin viikko sitten ministeriön ansioitunut huippuvirkamies tästä tiedotti, niin se aiheutti vähän hämmennystä. Onko se nyt myös ministerin linjaus, miten se rata tuolla kulkee, ja onko se kiveen hakattu linjaus, miten se menee? Tämä linjaus on jossain päin aiheuttanut riemunkiljahduksia mutta jossain päin masennusta. Elikkä mikä tämän tilanne on? Onko tähän budjettikirjaan nyt peitetty joku suunnitteluraha siitä, kun en onnistunut löytämään?

Toinen on sitten valtatie 25, Hanko—Hyvinkää, ja siitä jatkuva kantatie 55, mikä menee Porvooseen asti. Se on vaarallinen, siinä on paljon raskasta liikennettä, on Hangon satama

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

toisessa päässä ja Porvoon öljynjalostamo toisessa päässä. Mikä tämän tilanne on? En onnistunut siihenkään löytämään mitään rahoitusta. Onko siinä suunnittelu tarkoitus panna käyntiin?

10.17 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon hyvää sisällä, ja erityisesti tuon kesän lisäbudjetin jälkeen jatkorahoitusta tärkeille väyläinvestoinneille.

Jatkaisin tuosta edustaja Tolvasen ensimmäisestä kysymyksestä, että nämä hankeyhtiöt — hän hämärtävät vähän tätä normaalia päätöksentekomenettelyä. Normaalistihan näiden isojen hankkeiden, vaikkapa ratahankkeiden, osalta se yleissuunnitelma — sen rahoitus — tulee eduskunnan päätettäväksi, ja siinä yhteydessä myöskin tämä linjaus käytännössä.

No, nyt itäradan osalta ovat nämä kolme erilaista linjausta olleet Väyläviraston esiselvityksessä, ja siellä on tehty ansiokasta alustavaa arviointia. Sen jälkeen putkahti tämä tiedote, jossa sitten ensimmäisenä hankeyhtiörahoituksen saaneet ilmoitettiin ikään kuin valituiksi. Kuitenkin tällaisissa tapauksissa kai pitäisi ensisijaisesti tehdä poliittisesti se linjaus, mikä näistä kolmesta on kansantalouden kannalta järkevin ja kiireellisin, ja lähteä sitä sitten suunnittelemaan eteenpäin. Tässä nyt vähän häntä heiluttaa koiraa.

10.18 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! För oss som bor i skärgården är det enormt viktigt att våra färjor fungerar. Det är de som tar oss fram, det är de som gör att vi överhuvudtaget kan leva där. Om färjorna står stilla står också det vardagliga livet i skärgården stilla. Det handlar alltså om att vi ska ta oss på jobb — jag ska ta mig hit till riksdagen — det handlar om att barnen ska komma till skolan, det handlar om att våra åldringar ska få den åldringsvård de behöver.

Arvoisa puhemies! Meille saaristolaisille tämä lauttaliikenne on erittäin, erittäin tärkeää. Se luo meille edellytyksiä, ja se on oikeastaan perusedellytys sille, että saaristo pysyy elävänä. Tämä on valitettavasti jokavuotinen taistelu meille tästä kapasiteetista: pitäisikö sitä lisätä enemmän kesällä, kun on enemmän kesäasukkaita, vai pitäisikö luoda perusedellytykset sille, että pääsemme myös töihin. Tänä vuonna on miljoona lisää tähän budjettiin, ja haluan kiittää ministeri Harakkaa siitä. Tämä on erittäin tärkeää [Puhemies koputtaa] saariston kannalta.

10.20 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin nostaa tämän itäratakysymyksen myös omassa puheenvuorossani esille, koska tämä on koko itäisen Suomen kannalta todella merkittävä hanke, ja sillä on suuria vaikutuksia myöskin päästöjen vähenemiseen. Itäradasta on sanottu, että se on puolen Suomen hanke, ja tämä olisi hyvä pitää mielessä. Siksi on ollut harmillista, että tässä asiassa esimerkiksi EU-rahoituksen suuntaan ei pystytty etenemään, kun näitä hankeyhtiöitten valmisteluja ei ollut siinä vaiheessa tarpeeksi pitkälle viety.

Nyt haluaisinkin kuulla, miten nopeasti tässä asiassa pystyttäisiin etenemään, koska itäradallahan on oikeasti tämän Pietari-yhteyden myötä myöskin mahdollisuus saada näitä TEN-T-rahoituksia, ja tämä olisi selkeästi sellainen hanke, jota meidän pitäisi myös EU-tasolla pystyä viemään eteenpäin.

Samassa yhteydessä kysyn nyt tästä Finnairin tilanteesta koskien esimerkiksi Joensuun lentoja, koska kyllä meillä Pohjois-Karjalasta uhkaa tulla pussinperä, jos täällä kuunnel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

laan sellaisia itäratalinjauksia, [Puhemies koputtaa] jotka eivät huomioi Pohjois-Karjalaa, [Puhemies koputtaa] ja jos vielä sitten lentoliikenne on ainoastaan ostoliikenteen varassa tuonne maaliskuuhun saakka Joensuuhun. [Puhemies: Aika!] Tässä on ehdottomasti nyt huomioitava Itä-Suomi.

10.21 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Helppo on tuohon edustaja Essayah'n puheenvuoron yhtyä. Joensuun 126 000 lennosta puolet on jatkolentoja muualle, ja väittääpähän kuka tahansa muuta, niin Joensuun lentoasemahan tekee positiivista tulosta.

Mutta kaiken kaikkiaan tähän liikennepolitiikkaan olen tosi tyytyväinen. Nyt se on hallituksessa nostettu korkealle tasolle ja agendalle, ja on myös siirrytty pitkän aikavälin liikennesuunnitteluun eli LJS 12 -työhön. Se näkyy etenevän ihan aikataulujen mukaan ja on toivottavasti keväällä valmistunut. Ne panostukset, mitä perusväylänpitoon on laitettu, ovat kesäaikaan näkyneet tuolla maanteillä. Esimerkiksi Pohjois-Savon elyllä lähes 10 prosenttia korjausvelkaa on pystytty taklaamaan, ja se työ jatkuu nyt sitten tulevaisuudessa budjeteissa. Hyvältä näyttää, [Puhemies koputtaa] ja hyvää liikennepolitiikkaa hallitus tekee.

10.22 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ilo voida yhtyä näihin kiitoksiin, joita ministeri Harakalle täällä on esitetty. Kenties koko valtion talousarvion viisain ratkaisu on tämä Saimaan kanavan sulkujen pidentämisen rahoittaminen. Tämä 90 miljoonan euron projekti on viisas, ja sen hyödyt ovat kauaskantoisia. Ulkomaanliikenne Saimaan kanavaa pitkin voi jatkua ja kehittyä, ja sillä on hyötyä sekä vientiteollisuudelle että maamme ympäristötavoitteille, ja tässä suhteessa haluan koko Etelä-Karjalan maakunnan puolesta lausua kiitokset tästä järkevästä ratkaisusta ja päätöksestä.

Vihreiden eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuorossa puhuttiin yhdessä lauseessa tänä syksynä tulevasta suuresta liikenteen verouudistuksesta. Tällaisesta emme kuitenkaan ole kuulleet yksityiskohtia, ja olisi kiinnostavaa kuulla, pitääkö tämä ryhmäpuheessa ollut tieto paikkansa, ja jos pitää, niin minkälainen uudistus on tulossa.

10.24 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viiden vuoden kuluttua suomalaisilla tulisi olla hallitusohjelman mukaisesti vähintään 100 megabitin nettiyhteydet. Uusi laajakaistatukilaki on tulossa, ja sen olisi tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alusta. Talousarviossa ohjaatte laajakaistarakentamiseen tulevalle vuodelle 5 miljoona euroa.

Korona näytti, miten tärkeitä nettiyhteydet ovat niin lasten koulunkäynnin, nuorten opiskelun, vanhusten palveluiden kuin työikäisten etätyönteon kannalta. Suomi on auttamatta jäljessä, ja tavoitteet ovat aivan liian alhaiset, toimenpiteistä ja rahoituksesta puhumatta. Suomen laajakaistarakentamisen pitäisi olla paljon paremmalla tolalla kuin se tällä hetkellä on. Miten realistisena te, ministeri Harakka, näette, että Suomessa päästään edes tuohon 100 megabitin tavoitteeseen viidessä vuodessa, ja olisiko syytä jo herätä tähän päivään ja myöntää, ettemme saa markkinaehtoisesti tarpeeksi kattavia yhteyksiä, vaan sekä valtion että kuntien on panostettava laajakaistarakentamiseen aiempaa enemmän?

10.25 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiestön korjausvelka on ikuisuusongelma, ja toisin kuin täällä on ehkä väitetty, niin jo edellinen hallitus panosti mittavasti, siis keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset, tiestön korjausvelan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

parantamiseen, ja minä olen iloinen, että se työ nyt jatkuu. Tässä talousarviossa näkyy vahvasti korotettu perusväylänpidon ja yksityisteiden valtionavustustason jatkuminen, siitä kiitokset ministerille, ja uudet väylähankkeet, siitä kiitokset ministerille ja hallitukselle. Erityisesti haluan kiittää Jyväskylä—Tampere-rataan panostettavasta summasta, tuo valtuus on 19 miljoonaa, sekä Äänekoski—Viitasaari-tieosuuteen 21 miljoonaa euroa. Ministeri, kiitos hyvästä työstä: erittäin tärkeitä hankkeita koko Suomelle ja Keski-Suomelle.

Mutta haluaisin myös kysyä tuosta lentoliikenteestä. Jyväskylästä lähtevästä lentoliikenteestä 85 prosenttia jatkaa jatkoyhteyksille. Nyt tämä Finnairin päätös on karmea maakunnan kannalta. Voisitteko avata hieman, miten tulevaisuudessa taataan lentoliikennetydet myös Jyväskylään?

10.26 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uusia kehittämishankkeita käynnistetään tämän budjetin avulla vain muutamia. Tältä osin hallitus toimi etupainotteisesti, ja nyt neljännessä lisätalousarviossa laitettiin liikkeelle merkittävä määrä uusia liikennehankkeita, yhteensä yli 1,3 miljardin edestä. Mielestäni on tärkeää toteuttaa näitä jo päätettyjä hankkeita ja huolehtia niiden rahoituksesta, mutta samalla katseen tulee olla suunnattuna tulevaisuuteen. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää pitkäjänteinen, yli hallituskausien ulottuva työ. Liikenteen 12-vuotisella suunnitelmalla varmistetaan, että tulevaisuudessakin liikennejärjestelmän kehitys on ennakoitavaa niin ihmisten, yritysten, kuntien kuin julkisen sektorin näkökulmasta. Haluaisin kysyä ministeri Harakalta: milloin on odotettavissa 12-vuotisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman osalta työryhmän työn tuloksia?

10.27 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Itse ihmettelen sitä, miksi tässä budjetissa kasvatetaan Ylen budjettia, indeksiä. Siis Yle-indeksi kasvaa siten, että Ylelle maksetaan 11,1 miljoonaa enemmän tulevana vuonna, mutta sitten kun katsotaan valtion tulopuolta, niin todetaan, että tulot eivät ole lähellekään sitä luokkaa, eivät kasva niin paljoa, mitä Yle-indeksi nostaa Ylelle maksettavia tuloja. Ansiotulojen puolella ollaan samalla tasolla, 502 miljoonaa, ja yhteisöpuolella 30 miljoonaa, päästään 532 miljoonaan, mutta Ylelle annetaan kuitenkin kaiken kaikkiaan 543 miljoonaa. Eikö siis olisi aika nyt tehdä sama asia kuin vuonna 2015 eli jäädyttää Yle-indeksi tässä taloustilanteessa, kysyn.

10.28 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä esityksestä, ja täällähän on todella paljon sellaisia hyviä asioita, lämmöllä niitä tuossa kuuntelin ja olen lukenut, mutta kysyisin tuosta korjausvelasta, että nythän se on lähes 3 miljardia kohta ja sehän on vain kasvanut kasvamistaan, eli minkälaista taklaussuunnitelmaa siihen oikeasti on?

Ja sitten aikoinansa selvitettiin siltojen heikkoutta. Siellä oli monta sataa sellaista siltaa, jotka kaipasivat korjausta. Minkälainen tilanne tällä hetkellä on?

Kerrotteko lähemmin vielä tästä maakunnallisesta lentoliikenteestä? Kerrotteko myöskin vinjettimaksun tilanteesta? Entä miten taksijärjestelmää aiotte korjata? Ja miten aiotte puuttua nuorten liikennekäyttäytymiseen? Siinä muutama kysymys. — Kiitos.

10.29 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on koko Suomen hallitus. [Mika Niikko: Ja vähän muun maailman kanssa!] Se näkyy vahvas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

ti myös liikennepoliitikassa ja tässä budjettikirjassa, kiitos siitä. Tämän kansallisen rahoituksen lisäksi olemme näillä näkymin saamassa EU:n elpymisvälineen kautta mahdollisuuden lisäinvestointeihin. Ministeri Harakka, olisiko tätä kautta mahdollista buustata nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamista koko Suomessa? Tämä tarjoaisi merkittävän loikan muun muassa etätyömahdollisuuksien laajentamiselle ja suomalaisten toivomalle monipaikkaiselle asumiselle.

Toiseksi, oman kotimaakuntani kehittyvä seutukaupunki Rauma on kokoluokassaan harvinaisuus sikäli, että siellä ei ole henkilöjunaliikennettä. Tämän palauttaminen Raumalle, käytännössä Rauma—Kokemäki-välille, olisi kaivattu parannus maakunnan työmatkaliikenteelle sekä tarjoaisi hienoja mahdollisuuksia myös matkailun kehittämiseksi. Ministeri Harakka, miten näette nämä mahdollisuudet, ja olisiko henkilöjunaliikenteen palauttaminen Raumalle mahdollista?

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministeri. Ensinnäkin edustaja Löfström ja sitten toiseksi edustaja Soinikoski.

10.30 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Yksi kriisin suurista kärsijöistä on merenkulku, sillä monet varustamot ovat kärsineet matkustajarajoituksista samoin kuin lentoliikenne. Tämä näkyy muun muassa Suomi—Ruotsi-liikenteessä, jossa monet alukset on poistettu liikenteestä, kolme niistä Suomen lipun alle. HVK:n ja Traficom:n kautta saadut tuet huoltovarmuuden ylläpitämiseksi ovat elintärkeitä. Kiitos hallitukselle siitä. Ehdotus väylämaksujen puolittamisen jatkamisesta on tärkeä ja tukee suomalaista merenkulkua samalla, kun se tukee Suomen vientiä. Kiitos hallitukselle myös siitä. Vaarana on kuitenkin niin synkkä tilanne, että ne eivät riitä.

Ärade talman! Läget är nu så allvarligt för sjöfarten att en del av sjöfartens framtid i Finland står på spel. De stöd som har kommit via HVK och Traficom har varit mycket viktiga. Tack regeringen för det. Jag vill ändå fråga minister Harakka hur han ser på situationen om krisen för sjöfarten fortsätter, och möjligheten att stödja den med ytterligare stöd.

10.31 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Heti alkuun on todettava edustaja Koskisen kommentit hankeyhtiöihin liittyen varsin osuviksi — kiitos siitä.

Nykyraiteiden pullonkaulojen korjaaminen on tärkein ja kustannustehokkain keino rai-deyhteyksien parantamiseksi. Pidetään siis katse pallossa sielläkin.

Suomi on sitoutunut puolittamaan liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä. Se on kunnianhimoinen tavoite, mutta kuten tällä viikolla kuulimme, tutkijoiden mukaan täysin mahdollista, kunhan tahtotila siihen on vahva.

Nyt otetaan uusia askelia kohti fossiilitonta liikennettä. Yhtenä vaikutuksiltaan suurimpana päätöksenä tässä talousarviossa on liikenteen työsuhte-etujen uudistaminen ilmasto-aikaan. Työmatkaliikenteen päästöjä vähennetään muuttamalla polkupyöräetu verottomaksi 1 200 euroon asti, edistämällä sähköautojen ja lataushybridien käyttöönottoa ja kannustamalla ihmisiä joukkoliikenteen käyttöön siellä, missä se on kestävin liikkumismuoto.

Vaikka työsuhdeautoetu koskee vain pientä osaa suomalaisista, sen osuus uusista autoista on jopa 15 prosenttia. Muutaman vuoden kuluessa nämä [Puhemies koputtaa] hankinnat näkyvät edullisempien käytettyjen sähköautojen markkinoina. [Puhemies koputtaa] — Jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

vielä sallitte. — Hallituksen työllistämällä on biokaasuautoilun edistäminen, ja sen tarjoamat [Puhemies: Aika!] mahdollisuudet kiertotalouden ja työllisyyden näkökulmasta [Puhemies koputtaa] kiinnostavat laajasti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt ministeri Harakka, 3 minuuttia.

10.33 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitän eduskuntaa hyvistä kysymyksistä, joista osaan palaan sitten vielä tuossa lopummalla.

Jos nyt aloitan vaikka edustaja Risikon kysymyspatterista, joista suurin osa jää kyllä sitten itse kunkin lähetekeskustelun varaan sitten, kun ne asiat tänne eduskuntaan tuodaan, esimerkiksi hyvin lähitulevaisuudessa taksisääntelyn muutokset.

Mutta kun teillä oli kysymys tuosta korjausvelasta, niin tämä hallitushan on siis lisännyt joka vuoden budjettiin 300 miljoonaa euroa perusväylänpitoon. Kun tässä kerroin äsken esittelypuheenvuorossa, mitä uutta, mitä erityistä kerrottavaa on, niin silloin jää tavallaan tämä perusasia ehkä huomiotta. 1,2 miljardia euroa koko hallituskaudella johtaa siihen, että kun näyttää siltä, että meillä myöskin Liikenne 12 -ryhmässä on yhteisymmärrystä — tästä myöskin oppositiolle kiitos siitä, että tämä linja jatkuu — niin niissä oloissa korjausvelka kääntyy vihdoon laskuun vuonna 2027. Siitä eteenpäin meidän tiemme ovat paremmassa kunnossa kuin koskaan, ja tämä meidän panostuksemme tiestön kunnossapitoon koskee myös alempaa tieverkkoa. Ja kuten ehkä muistatte, viime kesänähän kaksi ja puoli kertaa enemmän teitä päällystettiin kuin sitä edellisenä kesänä, 4 300 kilometriä verrattuna 1 700 kilometriin.

Kysymys Yleisradiosta: Yleisradio on eduskunnan radio, tai pitäisikö nykyään sanoa eduskunnan tiedotusväline, ja ratkaisut tehdään parlamentaarisesti. Parlamentaarisesti johdetaan myös tätä Liikenne 12 -ryhmää, jonka on tarkoitus saada tuloksia, loppuraportti ja hallituksen selonteko ensi keväänä. Kiitän jo tässä vaiheessa hyvästä yhteistyöstä. [Sebastian Tynkkysen välihuuto]

Edustaja Pitko kysyi pyörämatkailusta. Se on erittäin tärkeäksi osoittautunut valinta, että meillä valtakunnallisesti parannetaan pyörämatkailun, pyöräturismin edellytyksiä. Se on valtavasti lisääntynyt viime kesänä kaikkialla Suomessa, myös Manner-Suomessa, ja on ehdottomasti semmoinen valtti, mistä ulkomaillekin kannattaa jo kertoa, että Suomihan on itse asiassa aika hyvä pyöräilymaa. Tässä kohtaa lienee sanottava, että panostukset kävelyyn ja pyöräilyyn ovat 40 miljoonaa euroa ja ylikin tänä vuonna eli kymmenkertainen määrä viime vuoteen verrattuna.

Ja merenkulun kärsimykset, edustaja Löfström, on kyllä hallituksessa kuultu. Se on erittäin olennainen, kohtalokas osa Suomen vientiteollisuutta ja huoltovarmuutta, ja siksi sekä Huoltovarmuuskeskuksen että Traficomien tuet on myönnetty, ja Traficomien valtuus on juuri nyt käsittäkseni Ahvenanmaan osalta kilpailutuksessa.

10.36 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtatie 3:n eduskuntaverkosto kävi alkuvuokosta katsastamassa myös ministerille tuttua hanketta, Hämeenkyrön väylää, Tampereen pohjoispuolella. Nyt on otollinen hetki laittaa vientivetoisen Länsi-Suomen tieverkkoa kuntoon talouskasvun kiihdyttämiseksi. Jalasjärvellä sijaitsevan valtateiden 3 ja 19 risteysalueen järjestely on yksi alueen edunvalvonnan kärkihanke, ja risteuksen suunnitelma on valmis toteutettavaksi. Risteyksestä erkaneva valtatie 19 on tärkeä koko Ruoka-Suomen valtavyylä. Valtatie 19:n ensimmäisen vaiheen rahoituspäätös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

oli erävoitto. On tärkeää, että kehitystyö jatkuu Kauhavalle asti toteuttamalla matkailua edistävä Alahärmän liikennejärjestelyt sekä Kauhavan sisääntulotie. Vaasan seudulla pulonkaulaksi on muodostunut valtateiden 3 ja 18 Pitkämäen eritasoliittymä. [Puhemies koputtaa] Kaiken kaikkiaan kysyisin ministeri Harakalta: millä aikataululla [Puhemies koputtaa] näitä tiehankkeita tullaan edistämään?

10.37 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn niihin kiitoksiin, mitä ministeri on saanut väyliin kohdistuvasta panostuksesta, ja nostan nyt esille muutamia tämmöisiä vähän niin kuin huolenaiheita. Eliikkä on tämä alueiden saavutettavuus: tällä hetkellä varsinkin Kainuu ja Itä-Suomi ja myös Pohjois-Suomi ovat lentoliikenteen ongelmassa. Ja sitten ovat nämä liikenteen päästöt, ja niistä on hyvin vahvasti hallitusohjelmassa todettu, että niitä pitää pyrkiä alentamaan. Kysyn ministeriltä: löytyykö meillä budjetista siihen eväitä? Mutta kun tässä katselin tätä Suomen kasvun ohjelmaa ja sitä, mitä nyt sitten on täältä elpymisrahaston kautta mahdollista saada, niin löytyisikö meillä sieltä uusia avauksia, semmoisia, millä pystytään päästöjä vähentämään ja myös alueiden saavutettavuutta parantamaan tulevaisuudessa?

10.38 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väyläverkon korjausvelan taklaaminen on äärimmäisen tärkeä homma, ja siitä täytyy antaa kyllä kiitosta, että siihen ollaan nyt tartuttu hyvin. Tämän ammattidieselin käyttöönotto, minkä edustaja Laakso tässä nosti esiin, voisi olla järkevää. Sitä kannattaisi minun mielestäni tutkia vielä vähän tarkemmin.

Mutta sitten itse asiassa se, mikä minulla on isona huolenaiheena, on tämä taksilain uudistus, joka meni viime kaudella ihan totaalisen pieleen. Minun on se pakko myöntää, vaikka olen ihan itse ollut siihen ehkä osasyyllinenkin, ehkä olosuhteiden pakostakin. Nyt kuitenkin lähes kaikki kauhuskenaariot ovat toteutuneet: hinnat ovat nousseet merkittävästi, alalle on tullut sopimattomia yrittäjiä, pitkän linjan asiakaspalvelijoita on jäänyt pois, saavutettavuus on huonontunut, ja joissain paikoissa jopa taistellaan asiakkaista verissä päin. Missä tässä hankkeessa ollaan menossa, ja [Puhemies koputtaa] onko tällä jopa budjetti-vaikutuksia?

10.39 **Juho Kautto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset täytyy sanoa ensin ministeri Harakalle siitä, että myös tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa on lähdetty viemään näitä liikennehankkeita määrätietoisesti eteenpäin. Ja erityiset kiitokset siitä, että moni näistä kohdistuu maakuntiin, missä on huutava tarve paremmille liikenneyhteyksille. Ne ovat ehdoton edellytys, jotta siellä ylipäätään elämisen edellytykset säilyvät.

Huolta tässä on nostettu maakuntien lentoliikenteen tulevaisuudesta, ja niin nostan itsekin sen tässä esille. Ette ehkä ole vastuuministeri suoraan näissä MAL-sopimuksissa, mutta nytten kun näitä MAL-sopimuksia laajennetaan Jyväskylän ja Kuopion ja Lahden alueille hallitusohjelman mukaisesti ja sieltä on tullut pikkuisen huolestuttavaa viestiä, että nämä neuvottelut eivät etene, niin osaatteko sanoa omalta osaltanne, koska tulee valmista ja kuinka rahoitusta näille seutukunnille annetaan?

10.41 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä tähän lentoliikenteeseen. Voisin sanoa puolileikkisästi, että meillä Pohjois-Karjalassa ei lentoliikenne ole ihan tasapainossa: hanhia on satojatuhansia ja lentokoneita ei tällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

hetkellä ollenkaan. Finnair lopetti menneenä kesänä, kuten kaikki tietävät, lennot näille viidelle maakuntakentälle. Syyskuussa se ilmoitti palauttavansa vuoroja lokakuussa mutta lopettavansa ne pysyvästi talvikauden jälkeen. Ja nythän meillä on tieto siitä, että lentoja tulee kolmiolentoina se pari lentoa viikossa, mikä ei millään riitä meidän tarpeisiimme siellä maakunnassa. Lentojen tulevaisuutta pohtinut työryhmä esitti raportissaan, että 1.4. — vuoden loppu 2021, täksi ajaksi, sitten huolehdittaisiin ostopalveluna tästä liikenteestä. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: Mitkä nuo keinot voivat sitten olla siihen, miten se liikenne saadaan ensi vuoden loppuun mennessä palautettua? Millä aikataululla sieltä rupeaa kuulumaan tuloksia? Ja ennen kaikkea haluan tietää, mikä ministerin viesti on maakunnan toimijoille. He ovat erittäin huolestuneita tästä lentoliikenteen tilanteesta.

10.42 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös osaltani kiittää ministeriä Saimaan kanavan sulkujen pidentämisestä. Tämä vahvistaa teollisuuden toimintaedellytyksiä ja koko itäisen Suomen elinvoimaisuutta.

Haluan kiittää ministeriä myös hyvästä työstä fossiilittoman liikenteen tiekartan osalta. Tiedän, että olette hyvin perehtynyt LUT-yliopiston kehittämään synteettiseen polttoaineeseen, joka toteutuessaan toisi Suomeen hiilineutraalia liikennepolttoainetta ja samalla myös useita kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja. Synteettisten polttoaineiden teollisia laitoksia ei ole vielä toteutettu Suomessa eikä maailmalla. Nyt tällaista laitosta valmistellaan Lappeenrannassa Joutsenossa. Kysyisin ministeriltä: EU:n elvytysraha antaisi hiilineutraalin polttoaineen kehitykselle ponnahduslaudan Joutsenosta. Oletteko valmis tukemaan tätä ilmastoinnovaatiota ja tuomaan Suomeen tämän seurauksena kymmeniätuhansia [Puhemies koputtaa] uusia työpaikkoja?

10.43 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin ministeriltä kysellä vähän lisää tästä laajakaistahankkeesta. On itsestäänselvää, että hyvä internet-yhteys, hyvä laajakaista on kaikille todella tärkeä näissä haastavissa tilanteissa ja haastavina aikoina ja tulevaisuuden työn kehittymisen puolesta. Mutta allekirjoittaneella on hienoinen huoli siitä, ettei tässä käy niin kuin sähköverkon suhteen eli kaivetaan kuitua maahan, mikä tulee käyttäjille kalliiksi, ja samaan aikaan mobiiliverkot ja jopa avaruusverkot kehittyvät ja me kaivamme siis maahan vanhaa teknologiaa. Ollaanhan tässä sitten tulevaisuudessa huolissaan, ettei näin kävisi ja etteivät veronmaksajien rahat menisi hukkaan? — Kiitos.

10.44 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon ministeriltä rakentavasti kahta asiaa: että te otatte tasapainoisesti huomioon liikennehankkeita, suuria projekteja suunniteltaessa Pohjois-Suomen, Länsi-Suomen, Etelä-Suomen ja Itä-Suomen. Ymmärrän sen, että jokaisen vaalipiirin kansanedustajilla ovat omat intressit esittävänsä näkemyksiään, mutta sillä tavalla pitkäjänteisesti Suomea ei kehitetä. Pitää katsoa, mikä alue on selvästi jäänyt kehityksestä jälkeen, ja sitä pitää pyrkiä kompensoimaan järkevällä tavalla. Toinen, arvoisa ministeri ja arvoisat kansanedustajat, on toive siitä, että kun julkisuudessa esitetään ilmastopäästöistä tutkimuksia siitä, millä tavalla Suomen pitää liikenteessä siihen omaan tavoitteeseensa pyrkiä, niin ei kannata ihan kaikkia tutkimuksia uskoa. Siellä on lukittu tietyt muuttujat, ei oteta huomioon niitä. Itse en usko niitä täysin. Se saattaa johtaa siihen, että meillä tapahtuu oikeasti isoja ongelmia, jos näitä veroraken-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

teita ei muuteta. [Puhemies koputtaa] Saksa suojelee omaa teollisuuttaan, Suomen ei kannata olla kaatopaikka.

10.45 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos, digitalisaatio ovat tämän ajan megatrendejä, osuvat tälle hallinnonalalle todella selkeästi, joten isoa vastuuta ministeri kantaa. Kiitos hyvästä esittelystä.

Tavoite päästöjen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä on vaikea, mutta se on tärkeä, ja siinä on tullut nyt selväksi jo tällä viikolla näiden tutkimustulostenkin myötä, että yksittäistä keinoa ei ole, tarvitaan laaja skaala erilaisia toimenpiteitä. Sähköistäminen on tietysti tärkeässä osassa, ja siinä tulisi ehdottomasti sitten tukea nimenomaan sitä siirtymää, kun se sähköllä ajaminen on sitten henkilölle tai jopa yritykselle kuitenkin halvempaa pitkässä juoksussa ja se on myös meille kansantaloudellisesti parempi sekä vaihtotaseeseen että myös sen taakanjakosektorin kautta tavallaan tukea sitä siirtymää, löytää siihen oikeat instrumentit ja kannustaa.

Mutta itse kysymyksen laittaisin tuonne digitalisaation puolelle, [Puhemies koputtaa] eli Kyberturvallisuuskeskuksen kyvystä tukea yhteiskunnan kyberturvallisuutta hallitusohjelmassa linjataan, että sitä vahvistetaan. Mitä tälle kuuluu?

10.47 **Anna-Kaisa Ikonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nopeita raideyhteyksiä on todellakin syytä vauhdittaa, mutta siitä riippumatta kiinnittäisin huomiota tuohon pääarataan ja siihen, että toivon, että sen perusparannusta vietäisiin vieläkin voimakkaammin, vauhdilla eteenpäin. Siinä on paljon sellaisia ihan akuutteja parantamisen tarpeita.

Koko raideverkolla olisi myöskin saatavissa 5—10 minuutin nopeutus noin 200 miljoonalla eurolla eri puolilla, eli toivon, että katsomme koko tätä raideverkkoa myöskin siltä osin. Toki raideverkkoon on täällä hyviäkin satsauksia. Kiitos muun muassa Tampere—Jyväskylä-radan eteenpäinviemisestä.

Sitten tästä Liikenne 12:n parlamentaarisen työryhmän työstä. Kuten ministeri täällä totesi, niin meillä on hyvä yhteisymmärrys siitä, että korjausvelkaa pitää lyhentää, ja olemme myöskin ottaneet pääväyläasetuksen siinä vahvasti ohjaavaksi tekijäksi. Sen osalta olisinkin kysynyt sitä, miksi täällä ei ole mukana valtatie 3:n Parkanon ja Ikaalisten parannuksia — siellä on tapahtunut vakavia henkilöonnettomuuksiakin — ja valtatie 9:n [Puhemies koputtaa] Tampere—Orivesi-yhteyttä.

Tampereen ratikasta vielä kiitos ja toivomus, että lentokenttäverkostoa tarkastellaan jatkossa niin, että [Puhemies: Aika!] se turvataan.

10.48 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Helsingin ja Turun välille suunnittelussa olevan nopean raideyhteyden, Turun tunnin junan, sivuilla lupailaan upeita asioita, jotka varmasti ovat kaikki kannatettavia. Osa kuuluu näin: "Tunnin juna ei ainoastaan kytke yhteen kahta suurta keskusta, vaan tuo kaikki radan varren paikkakunnat tiiviiksi osaksi pääkaupunkiseutua." Mitä tämä, ministeri Harakka, käytännössä tarkoittaa? Espoon ja Salon 2,7 miljardin osuudesta 63 kilsan matkalla Lohja—Salon ei tule asemia eikä edes paikallisliikennettä, eikä tämä alue voi radan kautta tulla osaksi pääkaupunkiseutua. Siihen perustui Väyläviraston eilen julkaistun hankearvion johtopäätös hankkeen kannattamattomuudesta. Mitä hallitus aikoo tehdä, että tämänkin välin taajamien ase-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

mat ja sitä kautta kasvukäytävä voisivat toteutua, radasta otettaisiin täysi hyöty, investoinnista tulisi kannattava ja ennen kaikkea se voisi myös toteutua? — Kiitos.

10.49 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on panostanut liikenteen kehittämiseen erityisen paljon. Ennätyksellinen määrä liikennehankkeita on viireillä. Mittavien infrapanostusten ansiosta on myös korjausvelan suunta kääntymässä. Itse olen todella tyytyväinen siihen, että MAL 4 -sopimuksessa Pirkanmaan osalta on valtio sitoutunut tukemaan lähijunaliikenteen kehittämistä. Lupaus lähijunapilotin jatkumisesta ja vakiinnuttamisesta pitkällä aikavälillä on merkittävä asia Tampereen alueen joukkoliikenteelle, erityisesti Nokialle, Lempäälle ja Orivedelle. Näihin kirjattu 4,5 miljoonan resurssi turvaa aseman seutujen sekä Tampereella Tesoman seisakkeen rakentamista. Raideliikenteen kokonaisuutta kaupunkiseudulla lisää Tampereen ratikan rakentuminen ja siihen tulevat panostukset. Ihmisten liikkuminen vaivattomasti ja ilmastoystävällisesti kaupunkiseudulla etenee näiden raidehankkeiden myötä. On myös tärkeää, että aloitetut tiehankkeet ja korjaukset viedään loppuun ja ne resurssit turvataan. Kiitos ministeri Harakalle ja koko hallitukselle panostuksista liikenteen kehittämiseksi.

10.50 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että saamme vihdoin ja viimein tämän historiallisen vääryyden korjattua. Toisen maailmansodan jälkeen Itä-Suomi joutui mottiin tietystä syystä liikenteellisesti, ja se on aiheuttanut sen, että rataliikenteen osalta olemme olleet lapsipuolen asemassa sen jälkeen 80 vuotta, ylikin. Nyt meidän pitäisi saada tämä itärata toimimaan ja nimenomaan niin, että saadaan se rakennettua Porvoon kautta Kouvolaan ja siitä suoraan sitten kohti Joensuuta, jolloin liikenne nopeutuu. Se on yli miljoonan ihmisen liikenneväylä, koko Itä-Suomen kannalta elintärkeä reittiyhteys. Tätä asiaa on pyritelty tässä talossa niin pitkään, että olisikohan nyt jo aika panna tämä kuntoon, koska se on meidän kannaltamme henki ja elämä ihan oikeasti. Ja yhtä tärkeää on tietenkin sitten lentoliikenne. Ei voi olla niin, että kansainväliset yhtiöt esimerkiksi Joensuun seudulla joutuvat kärsimään siitä, että heidän asiakkaansa eivät pääse heidän luonaan käymään ja kaupanteko heikkenee. Se on meidän kannaltamme todella kohtalokasta.

Arvostan erittäin korkealle ministeri Harakan tekemää erinomaista työtä ja toivon, että se jatkuu samalla tahdilla ja saadaan [Puhemies koputtaa] myös tämä itärata-asia kuntoon. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan vielä kolme puheenvuoroa, ja sen jälkeen ministeri. Eli edustajat Reijonen, Laukkanen, Kymäläinen, ja edustaja Reijonen aloittaa.

10.51 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Itä-Suomi on semmoinen, missä on myös kovasti teitä, ja sinnekin odotellaan hankkeita. Ratahankkeita-han siellä kyllä on, mutta isompia tiehankkeita ei taida nyt olla tulossa. Siitä olisin kysynyt. Ja sitten olisin kysynyt yleensä tästä, että jos vertaa tiestöä vaikka ihmiseen — sydämen pitää olla kunnossa, mutta niin pitää olla myös ääreisverenkierron — niin samalla tavalla on tiestönkin laita: jos Etelä-Suomi on kunnossa, Helsingin seutu on kunnossa, niin pitää olla myös ääreistieverkoston tuolla kauempana. Elikkä ihan näihin pieniin teihin tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

vittaisiin sitä rahaa kovasti. Milloinka on ajateltu, että tämä korjausvelka, 2,8 miljardia, on saatu kokonaan lunastettua?

10.52 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime kaudella parlamentaarisessa liikennetyöryhmässä päästiin tähän 12 vuoden suunnittelujaksoon, joka tuottaa nyt hyvää hedelmää ja osoittaa, että tällainen yhteistyö voi yli vaalikausienkin kantaa hyvää tulosta.

Autoilijoilta kerätään noin 8—9 miljardia euroa erilaisia veroja. Kuitenkin tiestön hoitoon käytetään runsas miljardi. Kysyn ministeriltä nyt: Tämä suhdehan on kansalaisten täysin käsittämätön ymmärtää. Ruotsi kerää reilu 13 miljardia ja palauttaa 5 miljardia tienpitoon. Onko tämä asia muuttumassa? Tulisiko tähän suhteeseen joku korjaus, jotta kerätyt varat kohdistuisivat paremmin niihin autoilijoiden tarvitsemiin kohteisiin?

Sitten kysyisin tästä itäradasta, josta ministeri Skinnari sanoi, että sitä ei mahdollisesti toteuteta ollenkaan. Kysyisin nyt sen ministerin näkemystä, joka on varsinainen [Puhemies koputtaa] vastuuministeri, aiotaanko tämä itärata [Puhemies: Aika!] pitää suunnitelmassa. — Kiitos.

10.53 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikenteen osalta Suomea on kehitettävä tasapuolisesti ja eri liikennemuodot huomioiden, ja näin tämän hallituskauden aikana on tehty. Jos katsotaan sitä kokonaisuutta, mikä vaikkapa kevään lisätalousarvioiden osalta tehtiin mittavan ilmastoelvytyksen osalta, ja niitä hankkeita, niin tässä tänä syksynä on pyritty sitten korjaamaan niitä alueita, jotka jäivät vähemmälle. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat nämä Keski-Suomen raide- ja tiehankkeet. Juuri näin, ministeri, kuuluukin toimia, että katsomme kokonaisuuksia ja alueellisuuksia tasapuolisesti.

Tulisin sanomaan tässä vielä tästä täysin uudenaikaisesta mallista liikenteen työsuhteisiin, mikä tämän budjetin myötä myöskin tuodaan. Se on huomionarvoinen uudistus.

Täällä on tuotu [Puhemies koputtaa] esille myöskin tämä power-to-x-pilotti [Puhemies koputtaa] Lappeenrannassa, ja toivon myös itse tälle pilotille [Puhemies koputtaa] kauaskantoista Suomen [Puhemies: Aika!] uudeksi Nokiaksi kehittymistä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Harakka, 5 minuuttia.

10.55 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Pidänpö minä tämän päällä vai otanko pois? [Puhuja näyttää kasvomaskiaan puhemiehelle] Kenties pidän itseeni riittävää välimatkaa, niin en tarvitse tätä maskia tällä kertaa.

Kiitoksia, arvoisat edustajat, lukuisista tärkeistä kysymyksistä.

Täällä on nostettu monia yksittäisiä tieosuuksia esiin ja kysely niiden tilannetta. Tässä yhteydessähän on tärkeää huomata se, että ensinnäkin nämä maakuntaliittojen omat tärkeysjärjestykset ovat äärimmäisen tärkeitä siltä osin, missä järjestyksessä näitä eri hankkeita toteutetaan, mutta tietenkin myöskin Väyläviraston hankearviot ja sitten se määrä suunnitelmia, joka olisi laitettavissa toteen. Tässä on esitettävä se huoli, että viime vuosina suunnitelmien määrää on vähennetty, pöytälaatikon on annettu vähän niin kuin tyhjentyä, ja vetoaisin tähän eduskuntaan, että huolehdittaisiin yhdessä siitä, että Väylällä on riittävästi henkilöresurssia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Sitten paljon kysyttiin tätä itäradasta. Sitä on ehkä hyvä taustoittaa sen verran, että talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti 10. päivä syyskuuta 2019 näistä Suomi-radan ja Turun tunnin junan suunnittelyyhtiöistä ja sitten samalla itäisen suunnan osalta vastuutti liikenne- ja viestintäministeriön selvittämään, vertailemaan ja edistämään alueiden kanssa yhteistyössä itäisen suunnan nopeaa raideyhteyttä, ja tämän tehtävän LVM on nyt toteuttanut. Heti kun Väylältä tuli toukokuun lopussa se oma selvitys, niin avattiin avoin prosessi sitten niitten kuntien ja osapuolien kanssa, joita nämä linjaukset koskisivat, ja tämä sivumennen sanottuna on toimintatapamme täällä ministeriössä tätä nykyä. Useat isot hankkeet tehdään yhteistyössä alueiden, seutukuntien, kaupunkiseutujen, kaupunkien ja valtion kanssa. Tähän liittyvät MAL-sopimukset, tähän liittyy tämä lentoliikennekuvio, tähän liittyvät nyt sitten nämä yhtiöt myöskin. Näistä seikoista muodostui sitten se kokonaisarvio, jonka perusteella liikenne- ja viestintäministeriö esittää koko valtioneuvoston päätettäväksi, samoin talouspoliittisen ministerivaliokunnan rahoituspäätöksiä vasten, itärataa eli linjausta Porvoo—Kouvola-välistä ja siitä eteenpäin.

Paljon puhuttiin samassa yhteydessä myöskin näistä lentoyhteyksistä, edustajat Essayah, Piirainen, Huttunen nyt ainakin. Eikö se pääasia ole tässä nyt se, että me palautamme lentoyhteyden näille viidelle kentälle ensimmäisen tilaisuuden tullen ja meillä on myös näkymä siihen, että tämä lentoyhteys on jatkossakin pysyvä? Tämä on se viestimme alueiden toimijoille, edustaja Huttunen, tämä on viesti elinkeinoelämälle, että nämä lentoyhteydet säilyvät. Aikataulusta sen verran, että samaan aikaan, kun Finnair lentää tätä omaa minimipalveluaan näille viidelle kentälle, niin käynnistämme tämän kilpailutuksen valmistelun, jotta saisimme saumattomasti sitten tämän liikenteen jatkumaan myöskin keväästä eteenpäin.

Edustaja Simula ja edustaja Slunga-Poutsalo esittävät tärkeitä kysymyksiä laajakaistasta. Haluan vakuuttaa, että hallitus on sitoutunut hallitusohjelmansa mukaisesti takaamaan jokaiselle suomalaiselle hyvät tietoliikenneyhteydet. Tämä tarkoittaa siis sitoutumista 100 megabitin sekuntisiirtonopeuteen ja sen kasvattamista gigaan. Nyt tämä myönnetty 5 miljoonan euron määräraha on vain alku sille laajemmalle strategiselle ohjelmalle, joka varmaankin liittyy tähän Suomen kestäväen kasvun ohjelmaan, sen rahoitukseen ja sen takaamiseen, että tässä saadaan koko Suomeen, kaikille suomalaisille, se lopputulos, digitaalisuus, otsikkoon.

Edustaja Piirainen kysyi, miten huolehdittaisiin siitä, että juuri tästä EU-rahasta voitaisiin edistää kestäväää liikkumista. Myöskin siltä osin pitäisin hyvin tärkeänä, että tuosta rahoituksesta sijoitettaisiin merkittävä investointi sähköpolttoaineiden valmistukseen, tähän uuteen power-to-x-teknologiaan — jonka edustaja Anneli Kiljunen hyvin tuntee, jota hän on vuosikausia seurannut ja edistänyt — olkoon kyse synteettisestä etanolista tai sitten suoraan vedystä. Jos tämä hiilidioksinetraali synteettinen polttoaine voisi olla osa jakeluvelvoitetta tämän bio-osuuden lisäksi, niin sitä kautta saisimme merkittävät päästövähennykset aikaan [Puhemies koputtaa] sillä aikakaudella, kun vielä polttomoottoriautot ovat käytössä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme liikenne- ja viestintäministeriön pääluokasta sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan, ja täällä on ainakin ministeri Pekonen paikalla. — Ministeri Pekonen, esittelypuheenvuoro, 5 minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

11.00 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvio edistää hallitusohjelman sosiaalisen kestävyys tavoitteita. Toimeentulon turva ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut tuottavat hyvinvointia ja luottamusta siihen, että jokaisesta pidetään huolta. Hallitus on sitoutunut turvaamaan suomalaisten hyvinvoinnin ja yritysten selviytymisen kriisin yli mahdollisimman vähäisin inhimillisin ja taloudellisin vahingoin. Haluamme, että kaikki pysyvät mukana myös koronakriisin aikana ja sen jälkeen.

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksessä varmistetaan sosiaaliturvajärjestelmän rahoitus ja toimivuus poikkeuksellisessa tilanteessa. Koronavirustilanne vaikuttaa merkittävästi Kelan etuuksien, kuten työttömyysturvan, asumistuen ja perustoimeentulotuen, kasvuun. STM:n hallinnonalalle esitetään määrärahoja 17,6 miljardia euroa, joka on 2,7 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahalisäykset aiheutuvat koronavirustilanteesta, erityisesti työttömyyden ja lomautettujen määrän arvioidusta kasvusta.

Poikkeuksellisina aikoina sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rooli korostuu. Tämä on huomioitu hallituksen esityksessä kompensoimalla Veikkauksen tuottojen alenemaa STM:n osalta 149,2 miljoonalla eurolla. Veikkauksen tuottojen aleneminen rahoitetaan arpajaisveron laskusta saatavalla 34,4 miljoonalla eurolla sekä 114,8 miljoonalla eurolla jakamattomista rahapelivoitoista. Nämä jakamattomat rahapelivoitot syntyivät, kun rahapeliyhdistykset yhdistyivät vuonna 2017. STEA-avustuksiin esitetään 362,4 miljoonaa euroa.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto muuttuu 1.1.2021 alkaen. Jatkossa Kela järjestää opiskeluterveydenhuollon palvelut, jotka Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS tuottaa. Samalla säätiön tuottamat opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat myös ammattikorkeakouluissa opiskelevien käytössä.

Perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen, perustoimeentulotukeen ja eräisiin palveluihin esitetään 4,5 miljardia euroa. Tämä on 211 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys aiheutuu pääosin koronavirustilanteesta aiheutuvasta työttömyyden kasvusta, joka lisää yleisen asumistuen ja perustoimeentulotuen etuuskuja sekä Kelan toimintakuluja. Kelan toimintakuluihin esitetään yhteensä 469 miljoonaa euroa, jossa on lisäystä 28,8 miljoonaa euroa vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Työttömyysturvaan esitetään määrärahoja 2,8 miljardia euroa, joka on 0,6 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Kuten todettu, lisäys aiheutuu koronavirustilanteen aiheuttamasta työttömyyden ja lomautettujen määrän kasvusta.

Sairausvakuutuksen rahoitukseen esitetään 2,1 miljardia euroa ja eläkkeiden rahoituksen 5 miljardia euroa, ja tämä on yhteensä 256 miljoonaa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Lisäykset aiheutuvat tarvearvion muutoksista.

Kuten tiedätte, vuoden 2021 talousarviokokonaisuus on sikäli poikkeuksellinen, että nyt käsittelyssä olevan varsinaisen budjettiesityksen lisäksi ensi vuoden valtiontalouteen vaikuttavat tämän vuoden lisätalousarviot: marraskuussa annettava ensi vuoden täydentävä talousarvioesitys sekä ensi vuoden lisätalousarviot. Täydentävässä talousarvioesityksessä on muun muassa hallitusohjelman tulevaisuusinvestointeja, ja ensi vuoden lisätalousarviossa EU:n elpymisrahastosta saatavien varojen käyttöä. Näiden osalta tulemme palamaan asiaan myös sosiaali- ja terveysministeriön talousarvion osalta.

Arvoisa puhemies! Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru jatkaa tästä sosiaali- ja terveysministeriön talousarvion esittelyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru, 5 minuuttia.

11.06 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan määräraha on talousarviossa noin 2,7 miljardia euroa enemmän kuin kuluvana vuonna. Lisäyksen taustalla ovat suurelta osin koronavirusepidemiasta välittömästi ja välillisesti aiheutuvat menot. Pääluokassa korostuvat erityisesti toimet, joilla turvataan palvelujärjestelmän tarvitsemat resurssit epidemian hoitamiseksi. Samalla talousarviesitys jatkaa pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toimeenpanoa. Hallitus tekee investointeja palvelujärjestelmään ihmisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja hyvän elämän edellytysten turvaamiseksi kaikille.

Koronavirustilanne aiheuttaa merkittäviä paineita palvelujärjestelmän toimintaan. Siksi on keskeistä, että kunnilla, kuntayhtymillä ja sairaanhoitopiireillä on varmuus siitä, että epidemian hoito ei jää resursseista kiinni. Myös testauskapasiteetin nostaminen sekä rajaliikenteeseen tuleva testausmalli tulevat osaltaan lisäämään tarvetta näytteenoton henkilöstöön ja välineisiin sekä laboratorioanalytiikan tarvikkeisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarviesityksessä varmistetaan koronapandemian hallinnan resurssit hallituksen ehkäise, testaa, jäljitä, eristä, hoida -strategian mukaisesti. Koronavirukseen liittyviin välittömiin kustannuksiin esitetään yhteensä noin 1,7 miljardin euron kokonaisuutta. Suurin osa tästä kohdistuu testaukseen ja testauskapasiteetin nostamiseen sekä tartuntaketjujen jäljittämiseen. Rahoitusta on varattu myös testausteknologiaan liittyviin investointeihin ja rajanylityspaikkojen terveysturvallisuudesta aiheutuviin kuluihin. Kunnille, kuntayhtymille ja Ahvenanmaan maakunnalle esitetään lisäksi koronavirustilanteesta aiheutuviin välittömiin, muihin kuin testauksesta aiheutuviin kuluihin 200:aa miljoonaa euroa.

Hallitus on syksyn budjettiriihessä sitoutunut korvaamaan kunnille ja sairaanhoitopiireille koronaan liittyvät kustannukset, kuten testaukseen, testauskapasiteetin nostamiseen, jäljittämiseen, karanteeneihin, potilaiden hoitoon, matkustamiseen terveysturvallisesti sekä rokotteeseen liittyvät menot, täysimääräisesti niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpano sitä edellyttävät.

Koronavirusepidemialla on ollut näiden välittömien kustannusten lisäksi myös kauaskantoisia vaikutuksia terveydenhuoltoon ja sosiaalihuoltoon. Tiedämme, että kuluvana vuonna käyntimäärät ovat terveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa vähentyneet merkittävästi normaalista, ja samoin sosiaalihuollossa on kertynyt palveluvajetta. Tähän liittyen onkin syytä erikseen todeta, että hallitus on sitoutunut myös purkamaan hoito- ja palveluvelkaa 450 miljoonan euron kokonaisuudella vuosina 2021–2023. Samalla toteutetaan ohjausmekanismi, joka varmistaa kokonaisuuteen kohdennettujen resurssien vähentävän aidosti hoito- ja palveluvelkaa.

Arvoisa puhemies! Kaikkiaan kuntien järjestämään sosiaali- ja terveydenhuoltoon esitetään noin 2 miljardia euroa. Edellä mainittujen koronavirukseen liittyvien toimien lisäksi lisäystä aiheutuu myös opiskeluterveydenhuollon menoista ja hanketoiminnan määrärahan lisäyksistä. Korkeakouluopiskelijoiden opiskelijaterveydenhuolto muuttuu vuoden 2021 alussa. Kela tulee jatkossa järjestämään opiskeluterveydenhuollon palvelut, jotka Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö tuottaa. Säätiön tuottamat opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat myös ammattikorkeakoulussa opiskelevien käytössä. Palvelurakenteen kehittämishankkeisiin varataan noin 123 miljoonaa euroa, mikä on noin 25 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2020.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Sote-uudistuksen toteuttamisen kannalta on olennaista jatkaa hankkeita, joilla tuetaan uudistuksen valmistelua ja palveluiden järjestämisvastuun siirtymistä sote-maakuntiin.

Myös turvakotien toimintaan osoitetaan hallitusohjelman mukaisesti lisärahoitusta. Osa sosiaali- ja terveydenhuollon keskeisistä hallitusohjelmaa toteuttavista parannuksista toteutetaan peruspalveluiden valtionosuusmomentin kautta.

Vanhustenhuollon sitovan henkilömitoituksen turvaava laki astui voimaan lokakuun alusta. [Timo Heinosen välihuuto] Eduskunnan hyväksymän siirtymäajan mukaisesti mitoitus nousee asteittain, [Sari Sarkomaan välihuuto] ja seuraava piste on vuoden 2021 alussa.

Toinen erityisen merkittävä muutos on asiakasmaksulain muutos, joka pienentää lähes miljoonan suomalaisen asiakasmaksuja. Uudistus helpottaakin etenkin paljon sairastavien lapsiperheiden ja ikäihmisten maksurasitusta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on syytä mainita, että STM:n hallintoalalla panostetaan myös palvelujärjestelmän tiedonhallintaan sekä tutkimukseen ja kehitykseen yli 10 miljoonaa euroa. [Puhemies koputtaa] Sosiaali- ja terveysalan kasvustrategian tukemiseen esitetään puolestaan 5 miljoonan euron määrärahaa. [Puhemies koputtaa] Näin sitten on monenlaisia resursseja ensi vuonnakin jälleen käytettävissä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan omalta varsinaiselta paikaltaan V-painiketta.

11.11 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ministeri Pekonen totesi tuossa esittelypuheenvuorossaan, ensi vuoden talousarvio sosiaali- ja terveysministeriön sektorille on peräti 2,7 miljardia suurempi kuin tälle vuodelle. Summahan on valtavan suuri, mutta sitä selittävät pääosin nämä koronasta aiheutuvat suorat tai välilliset menojen lisäykset. Pelkästään testauksiin varautuminen syö noin puolet tästä koko summasta. Tämä kyllä kertoo samalla sen, kuinka tärkeää meidän on löytää tämän viruksen kanssa, josta meillä on vieläkin epävarmuus, tuleeko meille rokote vai ei, sopiva tasapaino, jossa sekä haemme sekä virukselta suojautumista että samalla huolehdimme siitä, että yhteiskunta voisi mahdollisimman normaalisti toimia ja elinkeinoelämän rattaat voisivat pyöriä mahdollisimman nopeasti. Haluan kiittää jo tässä vaiheessa — ehkä siihen palataan debatissa — siitä, että on pystytty kuitenkin myös tämä järjestöjen tilanne ottamaan [Puhemies koputtaa] huomioon.

11.12 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut olivat jo ennen korona-aikaa ruuhkautuneet ja jonot sinne olivat pitkiä. Lasten ja perheiden hätään ei pystytä edelleenkään vastaamaan. Lasten levottomuus ja ahdistus näkyvät usein myös koulussa oppimisvaikeuksina, syrjäytymisenä, kiusaamisena, jopa väkivaltana. Miksi hallitus ei ole valmis ottamaan käyttöön terapiatakuuta, jolloin matalan tason, perustason, mielenterveyspalveluja voitaisiin vahvistaa? Sen avulla voisi myös nuoria saada paremmin työelämään, kun mielenterveysasiat hoidettaisiin ensin pois alta. Ja miksi, arvoisa ministeri, olette viemässä sote-uudistuksessa oppilashuollon psykologit ja kuraattorit pois kouluista? Eihän kouluun jää enää käytännössä mitään [Välihuuto ja keskeltä ja vasemmalta] lasten ja nuorten tueksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

11.13 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten täällä ministerit erinomaisissa esittelyissään totesivat, tämä pääluokka on kasvamassa merkittävästi. Jos katsomme koko valtion budjettia, jonka määrärahojen kokonaisuus on 64 miljardia, niin siitähän VM:n pääluokka on 19,6 miljardia ja tämä STM on 17,5 miljardia. Yhdessä ne ovat melkein 60 prosenttia koko budjetista, ja siellä VM:n pääluokassakin merkittävin kokonaisuus eli 9 miljardia on kuntien peruspalveluiden rahoittaminen. Jos me jakaisimme tämän keskustelun nyt näiden määrärahojen mukaisesti, niin meidän pitäisi puolet koko budjetin keskusteluajasta käyttää näihin sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveystalveluiden asioihin.

Kiinnitän tässä yhteydessä puheenvuoroni lopuksi aivan lyhyesti huomiota hoitotakuuseen. Se kuuluu tuohon palvelurakenteen kehittämismomenttiin, jonka ministeri Kiuru mainitsi. 1 miljoonalla eurolla saa käytännössä 20 000 lääkärikäyntiä lisää, 100 miljoonalla 2 miljoonaa. Nämä ovat niitä yksinkertaisia [Puhemies koputtaa] lukuja, joilla me voimme näitä asioita ymmärtää.

11.15 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Henkilöstömitoitus astui todellakin voimaan, 0,5 nyt lokakuun alusta. Miten valvotte tämän lain toteutumista? Perussuomalaiset olivat jo alun perin sitä mieltä, että sen olisi tullut olla heti 0,7. Meidän mielestämme 0,5 ei riitä.

Arvoisa ministeri, kysyisin kotihoidon tilanteesta. Budjettikirjan mukaan yhä useampi vanhus viettää vanhuuttaan siellä omassa kodissaan. Tuletteko tuomaan henkilöstömitoituksen myös kotihoitoon, ja millä tavalla sitä lähдете kehittämään?

Arvoisa ministeri Pekonen, kysyn teiltä koronavirusrokotteesta. Missä vaiheessa se on? Millaista yhteistyötä Suomi tekee?

Ja sitten kysyn vielä syöpäseulonnoista. Tänään vietetään Roosa nauha -päivää, meillä on rinnassamme Roosa nauha -merkki. Tällä kertaa se kerää varoja kaikille syöville ja niiden torjuntaan. Kysyisin suolistosyöpätilanteesta, ja siitä olen tehnyt lakialoitteen: oletteko tuomassa vihdoinkin Suomeen myös koko Suomen kattavat syöpäseulonnat? Halpa seulonta, erittäin tärkeä ja merkittävä, ehkäisee ja löydökset löytyvät mahdollisimman pian. [Puhemies koputtaa] Mitä vastaatte tähän, seulontoihin?

11.16 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Järjestöjen tuottamat matalan kynnyksen palvelut ovat korvaamaton osa ihmisten palveluverkkoa. Erityisesti sote-sektorin järjestöt vastaavat huomattavasta määrästä ennalta ehkäiseviä ja oikea-aikaisia hyvinvointia ja terveyttä tukevia ja vahvistavia palveluita, joita kunnat eivät itse kykene tuottamaan. Järjestöt huolehtivat heikoimmista tekemällä esimerkiksi mielen-terveystyötä tai tuen tarpeessa olevien ja vammaisten henkilöiden jaksamisen ja osallisuuden tukemista. On huomioitavaa, että järjestöjen aseman heikentyminen voi pahimmassa tapauksessa uhata jopa yhdenvertaisuuden toteutumista. Miten hallitus tulee huomioimaan sen, että järjestökenttä kykenee tuottamaan matalan kynnyksen palveluita tulevaisuudessa?

11.17 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn näihin kiitoksiin järjestöjen rahoituksen hoitamisesta, koska se on tärkeää normaalisti, mutta erityisesti koronakriisin aikana se on tärkeää, koska järjestöt tuottavat ketteriä matalan kynnyksen palveluita kuntien palveluiden täydennyksenä. Toinen kiitos kuuluu kuntarahoituksesta ja koronarahoituksesta, niissä on toimittu juuri niin kuin pitääkin. Mutta täällä järjestöpuolel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

la olen hieman huolissani tulevaisuudesta, koska me kaikki tiedämme, että on käytetty nyt sitä jakamatonta osuutta. Toivon, että ministerit tekevät työtä jo nyt sen seuraavan budjetin eteen — vaikka tämä ajoitus tuntuukin varmaan aika hassulta — jotta silloin löydetään muutakin ratkaisua kuin pelkästään arpajaisveron alennus, koska se ei ihan riitä tuohon tarpeeseen, mikä meillä on.

Ja yksi toive liittyy tähän työelämän kehittämiseen, joka myös on osittain STM:n puolella: että siellä otettaisiin mielenterveys vahvasti mukaan, koska se on yksi syy, joka meillä on, tai suurin syy tällä hetkellä, työkyvyttömyyseläkkeelle joutumiseen, ja sen kustannukset ovat noin 11 miljardia vuodessa.

11.18 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tässä budjetissa on varauduttu koronamenoihin, testaukseen, hoitoon ja suojarusteisiin. Esimerkiksi maskit ovat kriittinen tekijä yhteiskunnan pitämisessä auki. Sen osalta toivoisin rahan oheen myöskin hallitukselta riittävän selkeää ja vahvaa viestiä, että maskeja nyt todella käytettäisiin laajasti. Eilen jo kuultiin, ettei keväällä kerrottu koko totuutta siitä, miksi maskisuositusta ei annettu, vaikka jo silloin oli osoituksia maskien hyödyistä. Tämä on jo sinällään vakava asia. Hyvää hallintoa on avoimuus ja rehellisyys. Onko hallitus todella tiennyt maskien käytön hyödyistä jo keväällä, mutta väittänyt muuta, koska maskeja ei ollut riittävästi?

Nyt kannan myös huolta siitä, että hallituksen viestinnällä synnyttiin epäilystä maskien käytön hyödyistä ja että se näkyy ihmisten toiminnassa tänään. Viimeksi eilen A-studiossa hallituspuolueiden edustajat puhuivat siitä, miten maskit eivät sovi kaikille ja miten maskit tuovat turhaa turvallisuuden tunnetta. Totta varmasti sekin puoli, mutta jos yhteiskunta halutaan pitää auki, se vaatii tehostettua suojautumista ja sen toteutumiseksi kristallinkirkasta [Puhemies koputtaa] viestintää ja tehostusta maskien käyttöön. [Puhemies koputtaa]

Lopuksi vielä toivotan hyvää valtakunnallista mielenterveysomaisten päivää [Puhemies koputtaa] ja toivon, että terapiatakuuseen [Puhemies: Aika!] voidaan vielä palata.

11.19 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluiden kenttää leimaa ensi vuonna ilmiselvästi korona. Se tuo lisäkuluja testaukseen ja hoitoon. Sen lisäksi se tuo paljon epäsuoria kuluja ja ongelmia. Suorat kulut on luvattu korvata, ja epäsuoria kuluja helpotetaan kuntien valtionosuuksia kasvattamalla sekä hoitajien purkurahan avulla. Koronan jatkuessa on myös tärkeää pitää huolta ja viestiä siitä, ettei niin sanottuja normaaleita palveluita pidä ajaa tarpeettomassa laajuudessa alas enää nyt koronakriisin jatkuessa.

Arvoisa puhemies! Myös sotejärjestöjen rahoitus on ollut vaakalaudalla veikkausvoittovarojen vähenemisen vuoksi. Kiitän hallitusta siitä, että löysitte onneksi rahat, joilla näiden varojen väheneminen kompensoidaan järjestöille ensi vuonna. Kuten moni puhuja täällä, olen huolissani siitä, mitä tapahtuu seuraavina vuosina, sillä varojen väheneminen on jossain määrin pysyvää eikä sataprosenttinen kompensatio ole välttämättä samalla tavalla mahdollista tulevina vuosina. Kysynkin, millainen prosessi järjestöjen kanssa on käynnistetty, jotta [Puhemies koputtaa] päästään eteenpäin tulevinakin vuosina.

11.20 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää ministereitä tästä hyvästä esityksestä. Nostan neljä kohtaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Ensinnäkin koronan kunnille ja sairaanhoitopiireille aiheuttamat kulut korvataan täysimääräisesti, ja tämä on vahva viesti, jota kuntakentällä on odotettu.

Lisäksi on puhuttu paljon tästä meidän hybridistrategiasta ja nimenomaan testaamisesta, ja nyt tällä esityksellä turvataan se, että testaamisen suhteen piikki on niin sanotusti auksi, eli siihen on panostettu.

Mitä tulee tähän hoitovelkaan, mikä on koronan myötä kasaantunut, on tärkeää, että lähes puoli miljardia nyt siihen on panostettu, ja kasaantuminen todellakin näkyy kasvavina hoitojonoina tai ihan vanhustenhoidonkin paineena kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon piirissä.

Ja näiden sote-puolen järjestöjen kompensointi, 347 miljoonaa, on erittäin iso kädenjennus järjestökentälle, joka on varsinkin korona-aikana kannatellut meidän yhteiskuntaa.

Eli lähinnä haluan esittää kiitokset [Puhemies koputtaa] näistä esityksistä.

11.21 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset ministerit, mitä aiotte tehdä sille, että hoitajat pysyvät alalla? Mitä on suunnitelmissa hoitotyön houkuttelevuuden lisäämiseksi? Se on iso asia.

Yksi iso asia on myös omaishoidon tuki. Perussuomalaiset ovat ajaneet kovasti sitä, että omaishoidon tuki olisi veroton, mutta hallitus ei ole siihen ollut valmis. Onko tulossa joi-takin valtakunnallisia kriteereitä omaishoidon tuen tasapuolistamiseksi?

Haluaisin kiinnittää huomiota myös lastensuojeluun. Korona-aika varmasti nostaa sitä tarvetta. Kuinka tämä on huomioitu budjetissa?

11.22 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Reilu vuosi sitten puhuttiin, että terveyskeskukset pitää saada kuntoon: tarvitaan tuhat lääkäriä lisää, niin että myös seitsemän päivän hoitotakuu toteutuu. Nyt tästä tuhannesta lääkäristä ei ole enää puhuttu. Onko ministeri Kiuru unohtanut tämän lupauksen?

Tätä hoitovelkaa oli osaltaan kasvattamassa myös hallituksen sekava viesti, jossa ensin kiellettiin etenkin riskiryhmiin kuuluvia edes hakeutumasta terveyskeskukseen muissakin asioissa kuin näissä korona-asioissa. Ja nyt sitten tämä Kela-korvauksen poistaminen, joka teillä on myös agendalla: miten aiotte turvata jatkossa gynekologipalvelut, silmälääkäripalvelut tai vaikkapa hammashoidon pienituloisille ja keskituloisille? Tämä hammashoidon maksukattouudistushan on hyvä, mutta kun se yhdistyy [Puhemies koputtaa] tähän Kela-korvauksen poistoon, on suuri riski, että sinne terveyskeskuksiin [Puhemies koputtaa] tulee valtava paine ja hoitojonot kasvavat.

11.24 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Tänään vietetään valtakunnallista mielenterveysomaisten päivää elikkä Ilonan päivää. Tänä vuonna teemana on mielenterveyden ongelmiin liittyvien ennakkoluulojen ja häpeän vähentäminen erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta. Joka neljäs alaikäinen lapsi elää tällä hetkellä perheessä, jossa vanhemmalla on mielenterveysongelmia, ja koronakriisi on lisännyt mielenterveysongelmia ja yksinäisyyttä entisestään.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisjärjestöt tekevät todella tärkeää työtä tällä saralla matalalla kynnyksellä, ja haluan myös omalta osaltani kiittää siitä, että rahoitus pysyy samalla tasolla ensi vuonna, mutta tiedetään, että veikkausvoittovarojen tuottojen odotetaan vähenevän ensi vuonna. Kysyisin ministeri Pekoselta liittyen mielenterveystyöhön ja var-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

sinkin lähiomaisille suunnattuun sellaiseen: millä tavalla tämä näkyy ensi vuoden budjetissa ja varsinkin myös seuraavina vuosina? — Kiitos.

11.25 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään on tosiaan valtakunnallinen mielenterveysomaisten päivä. Kaikki puolueet kannattivat terapiatakuun toteutumista, mutta se puuttuu budjetista — miksi? Kysynkin, voisimmeko me yhdessä tuon terapiatakuun toteuttaa jo tänä vuonna?

Ministeri Kiuru, teidän puheenne maskien käytöstä ovat olleet kovin epäselviä. Te olette vastustanut maskisuositusta sanoen, että saatu asiantuntijaselvitys sekä kuullut asiantuntijat ovat viestiltään varsin yksiselitteisiä — siis yksiselitteisiä. Keväällä sanoitte näin, kun samaan aikaan arvostettu lääketieteellinen julkaisu, The Lancet, totesi, että maskien hyödyt koronartuntojen estämisessä ovat selkeitä. Samoin sanoi hallituksen asettama tiedepaneeli. Kysynkin: Mistä on kysymys? Onko hallitus todellakin tiennyt maskien käytön hyödyistä jo keväällä, mutta väittänyt ja puhunut sitten muuta? Toivon, että te nyt eduskunnalle selkeytätte tämän asian. Itse saan päivittäin huolestunutta viestiä sote-ammattilaisilta, palvelualan ammattilaisilta, jotka joutuvat kulkemaan ruuhkaisissa joukkoliikennevälineissä. He itse käyttävät maskeja, [Puhemies koputtaa] mutta monet eivät käytä, koska uskovat teidän sanomaanne, että maskeista ei ole hyötyä. [Puhemies koputtaa] Maskeista on hyötyä. Voitteko te nyt selvittää, miksi näin [Puhemies: Aika] hallitus on toiminut ja miksi olette epäselvästi puhunut?

11.26 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin minäkin vastauksen tähän, mistä Sarkomaa kysyi. Olisin näistä järjestöavustuksista sen verran kysynyt, että onko teillä mahdollisesti tulossa jonkunäköistä riippumatonta selvitystä kustannusvaikuttavuudesta, koska kolmannen sektorin perinteisesti pitäisi perustua jäsenmaksuihin, lahjoituksiin ja vapaaehtoisuuteen, ellei se ole sitten lakisääteistä palvelua tukevaa tai yleishyödyllistä, koska nythän raha menee myös Kirgisian tupakoinnin vähentämiseen ja Lieksan somalyhdistykselle, joiden yleishyödyllisyyttä voidaan aina kyseenalaistaa.

Mutta toinen asia sitten: Olen hiukan pettynyt, että omaishoitajat on näin huonosti huomioitu tässä budjetissa ottaen huomioon, että he ovat korona-aikana kyllä tehneet valtavan työn ja te olette laskeneet tätä rahoitusta edelliseltä hallituskaudelta jopa puolet. Tähän sopisi ehkä tulla korjausta.

Ja sitten kolmantena on tämä ruoka-apu, jonka rahoitus uupuu kokonaan. Olisiko sitä syytä kenties harkita uudelleen?

11.27 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille ja hallitukselle, että haluatte pitää kaikki mukana koronan aikana ja myös sen jälkeen.

Alueiden väliset erot ovat edelleen suuret. Perusoikeuksien toteutumisen kannalta on tärkeää, että teemme alueellisia päätöksiä ja ohjeistamme selkokielellä. Yhteiskuntaa ei voi panna toista kertaa kiinni. Meidän tulee oppia elämään tämän taudin kanssa mahdollisimman normaalia elämää. Kiitos opettajien ja oppilaiden huolellisuuden, itse koulurakennuksissa ei ole saatu kuin vain vähän todettuja tartuntoja. Tartuntaryypäät ovat toteutuneet aivan toisaalla. Tulee olla todella korkea kynnys palata koulujen etäopetukseen, joka toteutui kokonaisuutena hyvin, mutta toi mukanaan monenlaisia ongelmia. Rajoitukset tulee tehdä alueittain. Niiden on oltava välttämättömiä. Kysyn ministeriltä: Miten aiotte vaikuttaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

taa siihen, että alueilla ei laiteta kiihtymisvaiheessa kouluja [Puhemies koputtaa] aivan kuin varalta etäopetukseen? Miten vahvistetaan alueellista selkokielistä viestintää?

11.29 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että koronavirustilanteen kustannuksiin esitetään talousarviossa yhteensä noin 4 miljardin euron kokonaisuutta. Pidän myös ensiarvoisen tärkeänä, että Veikkauksen tuloutuksen lasku kompensoidaan järjestöille tulevana vuosina täysimääräisesti.

Useissa kunnissa on tänä vuonna käyty yt-neuvotteluja ja suunniteltu kipeitä toimia talouden tasapainottamiseksi. On tärkeää, että hallitus on kuullut kuntien hätähuudon ja tukee sekä syksyn 2020 lisätalousarvioesityksessä että vuoden 21 talousarvioesityksessä kuntia yhteensä 1,45 miljardilla eurolla. Hallituksen kuntapaketin kuntakohtaiset tuet ovat merkittäviä summia ja auttavat tasapainottamaan isompien ja pienempien kuntien taloutta. Näillä tuilla voidaan rahoittaa kuntalaisille tärkeitä palveluita sekä voimme toivottavasti välttää ainakin pahimmat leikkaukset, lomautukset ja irtisanomiset kunnissa tänä ja ensi vuonna. [Puhemies koputtaa] Arvoisa ministeri, onko arvioitu, mikä vaikutus näillä kuntien tukipaketeilla on ollut/tulee olemaan kuntien työllisyysasteeseen?

11.30 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksella on hyvät tavoitteet, mutta lausunnoilla ollut hallituksen ehdotus ei johda niihin tavoitteisiin vaan tuo monenlaisia, jopa uusia ongelmia. Mikä on tilanne nyt, tällä hetkellä, lausuntojen huomioon ottamisen kannalta ja uudistuksen eteenpäin viemisen osalta, esimerkiksi yksityisten palveluntuottajien asemassa ja kuntien rahoituksessa ja muutoin? Mikä on sotu-uudistuksen tilanne tällä hetkellä, eteneekö se? Entä taitettu indeksi, oletteko sen kokonaan unohtaneet? Eduskunnassa on siitä tehty aloitteita. Ja omaishoito, niin kuin täällä nousi esiin perussuomalaisten toimesta, todella vaatii pikaisia uudistuksia. Hallitusohjelmassa todetaan, että sitä kehitetään. Miten sitä kehitetään?

11.31 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuakin kiinnostaisi tietää, mikä oli se todellinen syy, jonka takia maskeja ei suositeltu keväällä. Keväällä, arvoisa ministeri Kiuru, sanoitte, että maskeista ei ole kiistatonta hyötyä. Niistä tehtiin vielä erillinen selvitys, ja kuten esimerkiksi edustaja Sarkomaa täällä totesi, arvovaltaiset lehdet ja tahot kyllä niitä suosittelivat. Eilen pääministeri kuitenkin sanoi, että maskeja ei suositeltu, koska niitä ei ollut.

Arvoisa puhemies! Haluaisin nyt ministeriltä tietää, mikä on totuus tässä asiassa.

11.31 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monille sote-alan järjestöille kulunut kesä ja alkusyksy on ollut suurta huolen ja epävarmuuden aikaa. Tuhan-silla työntekijöillä on ollut suuri huoli omasta työpaikastaan sekä sen lisäksi omista asiakkaistaan, joille sen työn kautta saatu tuki saattaa olla ainut palvelujärjestelmässämme. Yksi näistä asiakasryhmistä ovat mielenterveys- ja päihdeongelmien kanssa kamppailevien läheiset. He putoavat edelleen palvelujärjestelmämme rakoihin, joita yhdistykset ympäri Suomen pienin resurssein pyrkivät paikkaamaan.

Siksi juuri tänään, kun vietämme valtakunnallista mielenterveysomaisten päivää, haluan kiittää hallitusta päätöksistä turvata järjestöjen rahoitus ensi vuodelle. On kuitenkin täysin selvää, että järjestöjen tulevaisuus on edelleen vaakalaudalla ja että rahoitukselle on työstettävä eettisesti huomattavasti nykyistä kestävämpi pohja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Haluaisin kysyä ministeri Kiurulta: millaisin toimenpitein tulevaisuudessa voidaan turvata järjestöjen ja julkisen puolen nykyistä saumattomampi yhteistyö?

11.33 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän kyselytunnin vakavin kysymys on minun mielestäni se, teetettiinkö meillä viime kesänä täysin turha tutkimus siitä, mikä hyöty näillä maskeilla ja niiden käyttämisellä on. Annettiinko eilen meille sitten vihdoinkin se totuus ja kerrottiin, että koska hallitus ei suoriutunut siitä, että olisi voinut toimittaa maskeja keväällä tarpeeksi, niin sen tähden tätä päätöstä vitkuteltiin? Eikö tämä ole vaarallista leikkiä ihmisten hengellä ja terveydellä? Toivonkin, että täällä paikalla olevat sosiaali- ja terveysministeriön ministerit kertovat nyt tämän tilanteen todellisen laidan ja sen, miksi rahaa käytettiin esimerkiksi täysin turhan tutkimuksen tekemiseen.

Tässä yhteydessä haluaisin nostaa esille myös täällä jo mainitun ruoka-apuasian. Me tiedämme, että tämä tilanne tulee kunnissa pahenemaan ja että ruokajonot tulevat kasvamaan. Voitaisiinko harkita, että esimerkiksi eduskunnassa vielä pystyttäisiin [Puhemies koputtaa] budjettiin tekemään tämä ruoka-apulisäys?

11.34 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on valtakunnallinen Vanhustenviikko, mutta keskiviikon budjettikeskustelussa ikäihmisten asia jäi harmittavan vähälle. Tosiasia on, että maamme vanhustenhoidossa oli vakavia puutteita jo ennen koronaa. Koronan myötä ikäihmisten arkeen on tullut yksinäisyyttä ja muita lieveilmiöitä, joihin meidän on yhdessä haettava ratkaisuja. Hallitus on edistänyt jo nyt muun muassa hoitajamitoitusta ja asiakasmaksulakia. Myös laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi on julkaistu, ja nämä ovat ehdottoman hyviä asioita.

Meidän tulee oppia keväästä muun muassa se, että todellisuudessa ikäihmisten mielenterveyttä ei vielä turvata riittävällä tavalla, ja sen takia kysyn ministeriltä, miten hallitus aikoo tukea ikäihmisten mielenterveyttä. Yksi keino on kolmannen sektorin vahva tukeminen, ja sen osalta kiitän hallitusta siitä, että Veikkauksen tappiot tälle vuodelle korvataan täysimääräisesti ja hallitus pitää huolta siitä, että järjestöiltä ei leikata. Se työ on tärkeää, ja [Puhemies koputtaa] kysynkin: miten se voidaan turvata myös jatkossa?

11.35 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan vain muutama kysymys.

Arvoisat ministerit, milloin oikeasti vahvistatte ikäihmisten kotiin vietäviä palveluja? Aalto-yliopiston tutkijathan tästä jo jyrähtivät. Milloin vanhuspalvelulakiin vahvistetaan kiireettömän hoidon hoivatakuuta? Nythän se on kolme kuukautta. Milloin teette muutoksen? Entä terveydenhuoltolain mukainen hoitotakuu? Olette sitä aika monesti jo luvannut. Milloin se tulee tänne eduskuntaan? Miten helpotatte omaishoitajien asemaa? Ja sitten vielä: milloin tuotte eduskuntaan niin kutsutun rajalain, jolla oikaistaan rajat ylittävän terveydenhuollon korvausjärjestelmä direktiivin mukaiseksi?

Ja sitten vielä lopuksi sokerina pohjalla: Miksi edes te ette keväällä kertoneet eduskunnalle totuutta motiiveista liittyen hallituksen maskisuositukseen? Nyt olisi erittäin hyvä se tässä avata. — Kiitos.

11.36 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni ei ollut pitää tämänkaltaista puhetta, minkä nyt aion pitää, mutta koska keskustelu menee väis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

tämättä eilisen tapaan maskiasioihin, niin haluaisin kerrata, mitä pääministeri on tässä salissa keväällä todennut. Tämä on suora sitaatti: ”Tarvitsimme jopa 15 miljoonaa tällaista suojainta päivässä, ja olisi hallitukselta täysin vastuutonta tilanteessa, jossa meillä ei tällaisia määriä ole, tällaista suositusta kansalaisille antaa.” Tämä siis keväällä, ja tämä tuli tässä salissa täysin uutena asiana monille meistä. Välillä ihmetyttää, miten lyhyt muisti meillä asioissa on, kun näistä asioista puhutaan. [Välihuutoja — Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Mutta nyt haluan kysyä, koska maskeista puhutaan: Mikä meidän maskitilanteemme tällä hetkellä on? Riittääkö meillä maskeja? Tietävätkö hoitohenkilökunnan jäsenet ja ne, jotka ihmisten kanssa työskentelevät, että maskeja ja muita suojaimia on riittävästi, jos tilanne tästä vielä huonommaksi menee?

11.37 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Provosoiduin tästä äskeisestä puheenvuorosta nyt sen verran, että haluaisin muistuttaa, että päätös olla antamatta maskisuositusta perusteltiin STM:n tekemällä selvityksellä, jonka tulos oli se, että maskeista ei ole mitään hyötyä tai niistä on jopa haittaa. Kyllähän tässä nyt sitten herää kysymys, mikä tässä on muuttunut. Eikö tämä STM:n selvitys enää ole pätevää tietoa? Miksi me pidämme maskeja tällä hetkellä salissa, ja miksi me pyydämme ihmisiä käyttämään vaikkapa niin sanottuja kansanmaskeja tuolla julkisissa kulkuvälineissä, jos niistä ole mitään hyötyä tai jos niistä on jopa haittaa?

11.38 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään on todellakin mielenterveysomaisten päivä, ja on hyvä, että se on noussut vahvasti esille täällä eduskunnan keskustelussa.

Haluaisin kuitenkin kysyä ministeri Pekoselta: Muistatte varmasti, kun viime kaudella keliakiakorvaus poistettiin. Tämän seurauksena keliakiaa sairastava potilasryhmä on ainoa ryhmä, joka ei saa läike- tai vastaavaa korvausta sairautensa hoitoon. Viime syksynä eduskunta yksimielisesti hyväksyi lausuman, jossa edellytettiin toimenpiteitä asian korjaamiseksi. Lausuma on sanatarkasti näin: ”Eduskunta edellyttää, että keliakiakorvauksen palauttamiseen liittyvä selvitys tehdään pikaisesti ja keliakiakorvauksen palauttamisen vaatimat kustannukset otetaan huomioon seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2021—2024.” Ministeri Pekonen, mikä on tilanne keliakiakorvauksen palauttamisen osalta?

11.39 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puhutaan tästä Marinin maskigatesta nyt vähän lisää. [Aki Lindén: Voi hyvänen aika!] Te tilasitte keväällä sosiaali- ja terveysministeriöön selvityksen, ja tänään Iltalehden Mika Koskinen toteaa, että ”merkit viittaavat nyt siihen, että selvityksen lopputulos oli päätetty tilaajan taholta ennakolta ja julkisuuteen nostettiin vain sopivat faktat”. 15.5. THL:n pääjohtaja Markku Tervahauta totesi, että johtovastuu on haluttu pitää sosiaali- ja terveysministeriössä, ja hän toteaa, suora lainaus: ”Minulla on käsitys, että tässä liikkuu herkkyyksiä, jotka eivät liity itse epidemian hoitoon vaan ovat muuten yhteiskunnallisia.” Kysyn teiltä, arvoisa ministeri Kiuru: Miksi ihmisille ei kerrottu keväällä totuutta? Miksi ihmisille ei puhuttu totta maskien hyödyistä? Mikä teitä ohjasi näissä toimenpiteissä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

11.40 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin tähän ensi vuoden talousarvioon. [Vasemmalta: Hyvä!] Kuten tässä todettiin, [Jussi Halla-aho: Älkääpäs vaihtako puheenaihetta!] näihin testauksiin on täällä esitetty 1,4 miljardia euroa. Se on valtava summa. Meillä on tietenkin tiedossa, että meillä on ollut tässä matkan varrella vaikeuksia: kun tämä epidemia tuli meille erittäin yllättäen, niin meillähän oli vaikeuksia näihin testeihin pääsyssä. Ihmiset joutuivat odottamaan pitkiä aikoja, että pääsevät sinne, oltiin töistä pois, ja lasten vanhemmat joutuivat olemaan pois töistä pitkään. Tilanne on paljon parantunut tästä, erittäin paljon, ja meillä on nyt tiedossa, että WHO:kin on todennut, että tällaiset antigeenitestit — puhutaan kansankielellä ehkä pikatesteistä — ovat aivan toimivia, ja asiantuntijat ovat todenneet, että niissä jopa tuloskin on luotettavampi kuin näissä PCR-testeissä — ne eivät näytä tavallaan sitä, jos ollaan ehkä kuukausi aikaisemmin sairastuttu tähän koronatautiin. Nyt haluaisin kysyä ministeriltä: miten me voisimme Suomessa tällaisia nykyistä edullisempia pikatestejä [Puhemies koputtaa] pystyä ottamaan laajemmin käyttöön? [Mari Rantanen: Koirat kentälle!]

11.42 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! STM:n alla on toimintaohjelma tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämiseksi. Noin vuosi sitten tässä salissa käsiteltiin vastaavankaltaista kansalaisaloitetta, jolloin viimeistään ilmeni, että näistä silpomisista ei ole tullut tuomioita eikä juuri ketään ole itse asiassa syytettykään, vaikka uhriksi joutuneita ja uhan alla olevia on suuri määrä, ilmeisesti jopa useita tuhansia. Silloin oikeusministeri sanoi, että asiaan on otettu nollatoleranssi. Tästä kaikesta herää se kysymys, mikä ylipäättänsä on demokraattisen pohjoismaalaisen yhteiskunnan kyky puutua asiaan, kun maahan on tullut ja maassa oleskelee suuri määrä ihmisiä, jotka eivät ole sopeutumishaluisia ja -kykyisiä. Vastaava laajamittainen sopeutumattomuus on osaltaan myös nostanut asumistukia ja toimeentulotukia. Kysyisin: miten näihin kroonistuviin ongelmiin on tarkoitus saada muutos, kun kuitenkin mitään käänteentekeviä aloitteita ei ole tekeillä?

11.43 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! OECD:n tuoreen selvityksen mukaan suurimmat työllistymisen esteet Suomessa ovat terveysongelmat sekä sopivien työllisyysmahdollisuuksien puute. Eli sosiaaliturva ei ole keskeinen syy työttömyydelle, vaikka julkisuudessa usein esitetäänkin, että liian anteliaat sosiaaliturvaedut estävät työllistymistä. Näin ei kuitenkaan tutkimuksen valossa ole.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystalitiikka on siis työllisyyspolitiikkaa, ja hoidon saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen vaikuttaa positiivisesti myös työllisyyteen.

Arvoisa puhemies! Osana hoitotakuun kiristyksiä ja muutoksia aiotaan parantaa myös matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden saatavuutta. Kertoisiko ministeri Kiuru lisää, mitä tässä hoitotakuulainsäädännössä suunnitellaan nyt mielenterveyspalveluiden osalta? Monet työnantajat ovat lisänneet lyhytterapioita työterveyteensä hyvin tuloksin. Kysyisinkin: onko työterveyslainsäädännössä riittävästi huomioitu työperäisten mielenterveysongelmien ehkäisy ja hoito?

11.44 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 20 euroa voi tuntua tässä salissa pieneltä, mutta monelle se on ratkaiseva summa siinä, onko varaa näyttää hoitajalle kipeytyntä selkää vai pitääkö seuraava kuukausi tuskailta asian kanssa. Arvion mukaan noin viidesosa pitkäaikaissairaista joutuu tinkimään välttämättömistä me-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

noista, kuten ruoasta, selvitäkseen asiakasmaksuista. Onneksi jatkossa tilanne helpottuu. Hallitus on päättänyt poistaa hoitajan vastaanottojen maksuja ja alentaa muita sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja. Asiakasmaksulain muutokset tulevat voimaan 1.7.2021.

Uudistus on merkittävä myös sukupuolittuneen väkivallan torjunnan näkökulmasta, sillä se turvaa maksuttomat poliklinikkakäynnit seksuaalirikosten uhreille.

Tämän lisäksi terveydenhoidon maksukattoa laajennettiin vuoden 2020 alusta. Tämä parantaa etenkin palveluita paljon tarvitsevien henkilöiden ja pienituloisten perheiden taloutta. Haluankin kiittää ministereitä erittäin hyvästä työstä.

11.45 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä nyt ihmettelen tätä kokoomuksen maskipopulismia. Tämä asiahan on erittäin selvä. Otin tässä esille erään johtavan virologin viimekesäisen kannanoton, jossa hän totesi, että Norjan kansanterveyslaitos tutki kesäkuussa tilanteen: hiljaisen epidemian oloissa 200 000 ihmisen pitäisi käyttää maskia, jotta estettäisiin yksi tartunta viikossa. Sitten todettiin, että vaikka Suomessa tilanne on hiljainen, maailmalla se on huono.

Mikä tahansa suojaustoimenpide pitää aina suhteuttaa siihen riskiin. Kypärä suojaa pään kaatuessa, mutta me emme käytä kypärää kävellessä, pyöräilyssä käytämme, jääkiekossa käytämme, emme lenkipoluilla. Maskien tilanne oli aivan eri tilanne kesällä, kun meillä oli 10 tartuntaa päivässä ja liikuimme pääasiassa ulkona. [Timo Heinosen välihuuto] Viime keväänä tilanne oli se, [Jussi Halla-ahon välihuuto] että me suojasimme itseämme näillä voimakkailla rajoituksilla.

Eilen tapasin THL:n johtavan tutkijan, [Puhemies koputtaa] joka totesi, että edelleen etäisyys on tärkeämpi asia kuin maski, [Puhemies koputtaa] mutta nyt me käytämme lisänä maskeja. [Kimmo Kiljunen: Tuliko selväksi? — Jussi Halla-aho: Aika paksua!]

11.46 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keväällä hallitus velvoitti sairaanhoitopiirit siirtämään kiireettömät hoidot, ja samalla viestitettiin myös vahvasti, että pitääkää fyysistä etäisyyttä. No, tämä johti siihen, että ihmiset koronan pelossa eivät menneet syöpäseulontoihin, eivät menneet tutkimuksiin ja keskeyttivät jo aloitettuja hoitoja, joten hoitojonot kasvoivat. Nyt tilastot kertovat hoitajonoista erittäin karua kieltä. Viimeisen 10 vuoden aikana elokuun lopussa on ollut noin 2 000 ihmistä jonossa. Nyt tuo luku on 18 000. 18 000 ihmistä jonottaa hoitoon.

Nyt parhaillaan tehdään kunnissa ja sairaanhoitopiireissä ensi vuoden budjetit alijäämät ja taluspaineet niskassa, kuten myös pelko hoitohenkilökunnan riittävydestä ja henkilökunnan jaksamisesta. Keväällä lupasitte koronakustannusten korvauksia. Sairaanhoitopiireissä edelleen odotetaan niitä rahoja. Nyt olen todella iloinen siitä, että, ministeri Kiuuru, lupasitte täysimääräisesti korvata koronakustannukset. [Puhemies koputtaa] Milloin lähetätte sairaanhoitopiireihin mustaa valkoisella siitä, [Puhemies koputtaa] miten suojava-rusteet ja testauskulut korvataan? [Puhemies: Aika!] He odottavat sitä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa tähän ja sitten ministerit. Edustajat Kivisaari ja Vähämäki, ja Kivisaari aloittaa, olkaa hyvä.

11.48 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin yhdyn edustaja Lindénin puheisiin siitä, että tämä maskipopulismi [Sebastian Tynkkynen: Kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

santerveydellinen asia!] näinä aikoina, jolloin olemme kriisissä, luo toivottomuutta, ei toivoa. Nyt pitäisi mielellään katsoa eteenpäin: miten tätä toista aaltoa parhaalla mahdollisella tavalla torjumme niin, että yhteiskunnassa säilyvät terveellisen elämän edellytykset. [Sebastian Tynkkynen: Entä vastuunkanto?]

Arvoisa puhemies! Lääkehuollon kehittäminen on näinä aikoina välttämätöntä. Keskustalle on tärkeää turvata hyvät apteekki- ja lääkehuoltopalvelut kaikkialla Suomessa mahdollisimman helposti saavutettavasti mutta samalla lääketurvallisuus varmistuen. Haluan kiittää hallitusta siitä, että tämä hyvin yksinkertainen mutta tärkeä lähtökohta on huomioitu.

11.49 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Haluaisin itse kysyä budjetin tulonjakovaikutuksista tässä kohden sen takia, että STM:n pääluokassa todetaan, että hallitusohjelman tavoite on vähentää köyhyyttä, ja kuitenkin sitten kun katsotaan budjetin tulonjakovaikutukset, niin alimman tulodesiilin osalta nämä ovat selkeästi käytettävissä olevia tuloja vähentäviä. Toisin sanoen pienituloisuusaste alle 18-vuotiaitten osalta sekä yli 65-vuotiaitten osalta kasvaa ja työttömien pienituloisuusaste myöskin kasvaa. Oletteko tietoisia tästä epäsuhdasta suhteessa hallitusohjelmaan ja budjetin tulonjakovaikutuksiin, ja mitä aiotte asialle tehdä vaikkapa täydentävässä esityksessä lisäbudjetissa, mikä saattaa olla vielä loppuvuodesta tulossa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt sitten ministerit, molemmille 5 minuuttia, ja kumpiko aloittaa?

11.50 **Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille kysymyksistä, joita tuli tulvaksi asti.

Aloitan kertomalla edustaja Viljaselle tämänhetkisestä tilanteesta näiden maskien osalta. Eli tällä hetkellä tämä tilanne on hyvin erikaltainen näiden kaikkien suojavarusteiden, niin maskien kuin muidenkin, osalta kuin mitä se oli keväällä. Keväällä näiden maskien osalta maailmanmarkkinat olivat käytännössä kiinni. Näitä maskeja ei saanut kukaan hankittua mistään [Sebastian Tynkkynen: Te saitte kuulemma!] eikä millään tavalla. Nyt me olemme perustaneet keväällä tällaisen Log 5 -työryhmän, joka pitää meillä koko ajan valtakunnallista tilannekuvaa maskien riittävydestä tuolla ympäri maata joka sairaanhoitopiiriin osalta, ja me käymme tätä tilannetta suojavarusteiden riittävyden osalta vähintään viikoittain läpi ministeriössä. Hankintoja tekevät Huoltovarmuuskeskuksen lisäksi kaikki sairaanhoitopiirit ja kunnat, ja tällä hetkellä suojavarusteiden osalta markkinat ovat auki ja saatavuus ympäri maailmaa maskien osalta on hyvää, ja myös tämä oma tuotanto turvaa tätä maskien saatavuutta toisella tavalla kuin keväällä.

Rokotteesta tuli kysymyksiä. Tällä hetkellä yhtään turvallista ja tehokasta rokotetta ei ole vielä saatavilla, vaan kaikki nämä rokoteaihiot ovat vielä kehittämis- ja testausvaiheessa, ja on tietenkin ensiarvoisen tärkeää, että kun me rokotteen tänne Suomeen saamme, niin se on testattu turvalliseksi rokotteeksi, jolla sitten voidaan kansalaisia rokottaa. Mutta tässä vaiheessa siitä ei ole uutta tietoa. Teemme jatkuvasti yhteistyötä kansainvälisillä kentillä rokotteen saamiseksi.

Tässä nousivat esille myöskin tietenkin mielenterveysasiat mielenterveyspäivän kunniaksi, ja haluan sanoa, että kun tässä edustajat ottivat esiin mielenterveyden syynä eläkötymiselle, enneaikaiselle jäämiselle pois työelämästä, niin se on erittäin hyvä huomio,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

koska nimenomaisesti me olemme menneet nyt tuki- ja liikuntaelinsairauksien ohi. Mielenterveysongelmat ovat suurin syy, minkä takia ihmiset jäävät ennenaikaisesti pois työelämästä, ja tämä on asia, mihin meidän pitää pystyä kiinnittämään huomiota. Tässä mielenterveysstrategiassa, jota Kiurun johdolla tehdään, otetaan erityisesti myöskin huomioon tämä työelämänäkökulma, jotta me voimme antaa sitten erityisesti tukea ja myöskin työkaluja työnantajille, jotta voidaan pitää huolta ihmisten työkyvystä, työssäjaksamisesta myöskin mielenterveyden osalta. Meillä ei ole varaa menettää yhtään ihmistä mielenterveyspulmien vuoksi pois työelämästä. Yhtenä esimerkkinä haluan nostaa tässä Hailuodon, joka tällä viikolla on noussut uutisiin nimenomaan mielenterveysongelmien kitkemisestä työelämässä ja sairauspoissaolojen vähentämisestä pienillä teoilla. Erittäin hyviä esimerkkejä, näitä pitää olla lisää.

Sote-järjestöjen rahoitus on myöskin tässä noussut puheeksi, ja haluan todeta tässä, että ensi vuonna todella järjestöjen rahoitus kompensoidaan siis täysimääräisesti, ja pidän sitä äärimmäisen tärkeänä, mutta on kuitenkin rehellisesti myöskin todettava, että jatkossa tuloutuksen alenemista ei liene mahdollista korvata tässä määrin. Ja edustaja Filatoville haluan sanoa, että ei ollut yhtään hullu ajatus, että ministerit ja koko hallitus pohtisivat tätä järjestökentän tulevaisuutta, rahoituksen tulevaisuutta jo tässä vaiheessa. Me olemme jo aloittaneet sen työn, haluamme tehdä sitä yhdessä järjestöjen kanssa, ja tiedän, että paitsi hallitukselle myös koko eduskunnalle tämä järjestöjen rahoituksen turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää. Siellä tehdään hyvää työtä.

Ehkä sitten vielä: Edustaja Kiljunen kysyi tuosta keliakiakorvauksesta. Tosiaan tämän ruokavaliokorvauksen tarpeellisuuden selvitys on ministeriöstä vasta valmistunut. Tämä selvitystyö on myöskin koronan jalkoihin valitettavasti jäänyt, ja nyt se ollaan saatu valmiiksi. Tätä selvitystä käymme hallituksessa läpi, ja teemme sitten ratkaisuja tämän selvityksen perusteella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru, 5 minuuttia.

11.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Aloitan tästä maskikokonaisuudesta, joka tuotiin tänne budjettikeskusteluun. On varmasti lähdeittävä liikkeelle siitä, että palautetaan mieleen, minkälaista aikaa elettiin silloin, kun hallitus otti omat linjansa, joissa ei tehty virallista maskisuositusta kaikille tietyille ryhmille tai tiettyihin tilanteisiin mutta todettiin, että maskia voi käyttää erityisesti siellä, missä välimatkoja ei voida pitää. Nyt tähän saliin on tuotu sellainen näkökulma, että tämä tilanne, jossa elettiin, olisi puolustanut paikkaansa siinä, että maskit olisi otettu käyttöön.

Haluan muistuttaa teitä, [Jussi Halla-aho: Ei siitä ole kyse!] hyvät edustajat, että sosiaali- ja terveydenhuollossa tehdään asioita tieteelliseen näyttöön perustuen. Täällä esimerkiksi [Timo Heinosen välihuuto] kansanedustaja Essayah totesi, että ”aivan turha tutkimus tehtiin”. Jos tällä asenteella jos lähdetään sosiaali- ja terveydenhuollossa ottamaan kantaa uusiin palveluihin, uusiin mahdollisiin sairaudenhoitoon liittyviin hoitopolkuihin, [Mari Rantasen välihuuto] että aina sanotaan, että ”turhaa tutkimusta vaan tehdään” — kyllä tämä on todella iso asia koko maailman kannalta, että sitä tieteellistä näyttöä kerätään myöskin maskien käytöstä, siitä, [Sebastian Tynkkynen: Oli selvitys, ei tutkimus!] minkälainen maski on se, joka parhaiten turvaa ja suojelee ihmisiä. [Jussi Halla-aho: Onko niitä nyt syytä käyttää vai ei?]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Tältä osin minusta on tärkeätä, että me sidomme myöskin omaa päätöksentekokykyämme siihen, että me kysymme sitä tieteellistä näyttöä. Niin kuin totesin, silloin Pohjoismaissa ei laajasti vielä ajateltu, että maski tieteellisen näytön näkökulmasta olisi perusteltu [Välihuutoja] tilanteessa, jossa me elimme kesäkuun alussa. Suomi oli ajautumassa suvantovaiheeseen. Ja täällä edustajat ajattelevat, että niin kova toimenpide suositukseksi koko Suomelle kesähelteillä olisi ollut [Oikealta: Entä keväällä?] rajoitustoimien purkamisen tilanteessa perusteltu. Haluan muistuttaa edustajia, [Timo Heinonen: Ei kun keväällä, kukaan ei ole kesähelteistä puhunut!] että me kaikki toimimme siinä kontekstissa, missä näitä päätöksiä tehdään. Samaan aikaan, kun tilanne paheni nyt syksyllä, tieteellinen näyttö on lisääntynyt, meidän kokemuksemme ovat lisääntyneet, ja nyt me olemme siinä tilanteessa, että suvantovaiheen jälkeen terveystoimaiset suosittelivat maskien käyttöönottoa.

Mutta se, että eduskunnassa [Timo Heinonen: Voi hyvänen aika!] tulee huutoäänestys siitä, käytetäänkö maskeja vai ei — tämä ei voi perustua vain siihen, että täällä arvotaan, että maski on ainoa rajoitus, joka kelpaa, että mitään muita rajoituksia ei pitäisi tehdä. Minä pidän sitä huonona tapana epidemian hallintaan, että ripustaudutaan vain yhteen välineeseen. [Sebastian Tynkkynen: Te sanoitte, että se on haitallista!] Me olemme ottaneet maskit käyttöön nimenomaan sen takia, että me voisimme silläkin välineellä ottaa epidemian hallintaan.

Katsotaan sitten yksityiskohtia. Täällä moni kansanedustaja kysyi vanhuksiin liittyviä asioita. Ensinnäkin edustaja Rantanen ja muutamat muut kysyivät, mikä on omaishoidon ja ylipäätään vanhuspalvelulain kakkosvaiheen tilanne. Minusta myös edustaja Risikko taisi kysyä omaishoidosta. Tämä kokonaisuus on sen takia tärkeä, että kun se hoitajamitoitus täältä eduskunnasta saatiin läpi ja se parantaa tehostetun palveluasumisen tarpeita, niin meidän täytyy pystyä parantamaan myöskin muiden ikääntyvien asemaa. Haasteena on se, mitä sillä potilla, joka hallitusohjelmaneuvoittelussa on varattu ikääntyneiden ihmisten palveluiden parantamiseen, tullaan tulevaisuudessa tekemään. Me olemme saaneet siitä työryhmäesityksen, joka on ollut lausuntokierroksella, ja nyt sen pohjalta tehdään niitä pykäläiä, jotta me saisimme parannettua myös siellä kokonaisuudessa ihmisten asioita. Siihen liittyy myös kotihoito, jota meidän on pystyttävä parantamaan.

Sitten oli muutamia kysymyksiä sote-uudistuksesta. Ensinnäkin sote-uudistus etenee. Me olemme tänään aika loppusuoralla sote-uudistuksen lausuntopalautteen läpikäynnissä ja niissä korjauksissa, jotka tähän esitykseen tullaan lausuntokierroksen pohjalta tekemään. Ja se tulee etenemään.

Monituottajamalli tulee olemaan siinä esityksessä sisässä, mitä täällä edustaja Virta kysyi, eli on julkiset palvelut pääosiltaan, mutta me tarvitsemme myös vahvaa monituottajamallia, niin että ne palvelut todella on eri puolilla Suomea mahdollisuus järjestää monin eri tavoin.

Edustaja Virolainen kysyi hoito- ja palveluvelasta, ja niin kuin tässä totesin, se on todellinen. Meidän täytyy pystyä etsimään systemaattinen tiekartta, millä ne ihmiset, jotka jonnottavat nyt apua ja hoitoa, hoivaa, pystytään hoitamaan. Sen takia pidän tärkeänä, että 450 miljoonaa varataan tähän hankkeeseen. Se ei ole väärä mittakaava. Se on näin iso, niin kuin edustaja Virolainenkin totesi. [Puhemies koputtaa]

Sitten [Puhemies: Aika!] — muihinkin kysymyksiin jatketaan sitten.

12.00 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Sote-esityksessä sanotaan, että oppilashuollon tilat sijaitsevat koululla tai sen välittömässä läheisyydessä. Sivistystoimes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

sa työskentelevät psykologit ja kuraattorit työskentelevät koululla, eivät sen välittömässä läheisyydessä. Koulut tarvitsevat tarpeeksi opettaja- ja oppilashuoltoa, ja avun on oltava saatavilla suoraan koulusta matalalla kynnyksellä. Muunlainen ajattelu on täyttä hulluutta. Ovatko nämä palvelut saatavilla kouluista, eivät sen välittömästä läheisyydestä?

Ministeri Lintilä ei eilen osannut vastata tähän, joten kysytään uudestaan. Tähänastisten tulosten perusteella koira on Suomessa haistanut tartunnan 4—5 päivää ennen kuin laboratoriotesti on näyttänyt positiivista. On arvioita, että tuhannen koronakoiran kouluttaminen maksaa noin kaksi miljoonaa, ja se on samansuuruinen summa, mikä meillä menee testaamiseen päivässä. Koronakoirat olisivat ennaltaehkäisevä investointi, jonka avulla yhteiskuntaa voitaisiin varmasti pitää paremmin avoinna, mikä taas auttaisi monia suomalaisia elinkeinoja ja yrityksiä, muun muassa tapahtumateollisuutta, matkailualaa, ravintolalaa. Korona saattaa olla ongelmanamme vielä pitkään. [Puhemies: Aika!] Oletteko mietineet tällaisia pitkän aikavälin ratkaisuja?

12.01 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama lyhyt, suora kysymys. Jatkan koronakoira-asiasta, jota kysyin täällä jo tiistaina ministeri Kiurulta. Tämä vaatisi käsittääkseni lakimuutoksen sen koulutuksen lisäksi. Oletteko valmistelemassa lakimuutoksia, joilla nämä koronakoirat voisivat toimia virkakoirina satamissa, lentokentillä, miksei muuallakin?

Ja ministeri Pekoselta haluaisin kysyä: Olen ymmärtänyt, että teitä on käynyt myös delegaatio tapaamassa tekijänoikeuskorvauksiin liittyen. Tällä hetkellä tekijänoikeuskorvaukset kulttuurialalla huomioidaan työttömyysturvaa vähentävinä, mutta toisaalta sitten, kun nostaa sitä työttömyysturvaa... — Anteeksi, ne eivät kerrytä sitä, mutta ne vähentävät. Tähän tarvittaisiin asetusmuutos. Onko sellainen asetusmuutos nyt valmistelussa, jotta tämä ongelma poistuisi ja kulttuurialan työntekijät voisivat saada täysimääräistä työttömyyskorvausta?

12.02 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä opposition hyökkäys ministereitä kohtaan tässä maskiasiassa on vähän kohtuutonta. Jos muistellaan tätä kevättä, niin monien teistä kanssa istuttiin yhdessä sosiaali- ja terveystieteiden liiton kokouksissa ja oltiin tämän saman tiedon äärellä, ja THL, WHO, kaikki olivat sitä mieltä, että he eivät suosittaneet tätä maskin käyttöä. [Välihuutoja oikealta] Siinä mielessä minun mielestäni on vähän kohtuutonta, että tässä syytetään ministereitä, koska tilanne oli täysin uusi, me olimme täysin uuden ja tuntemattoman edessä, ja tässä on eletty sen parhaan tiedon äärellä ja sen mukaan sitten tehty näitä päätöksiä. Kyllä minun mielestäni tässä on toimittu hyvin. Kun katsotaan, missä tilanteessa tällä hetkellä ollaan, niin kyllä tässä täytyy esittää myös kiitosta. Siinä mielessä pidän tätä opposition kritiikkiä vähän kohtuuttomana.

12.03 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Viime kuun lopulla Helsinki—Vantaan-lentokentällä aloitettiin neljä kuukautta kestävä pilotointi koirien hyödyntämisestä koronatestauksessa. Sen lisäksi, että koirien avulla testausmenetelmä on miellyttävämpi, nopeampi, on sen arvioitu olevan myös luotettavampi kuin yleisessä käytössä oleva PCR-testi. Koirien avulla me voimme saavuttaa mittavia taloudellisia hyötyjä, mutta me voimme myös turvallisesti pitää yhteiskuntaamme auki. Rahoitus on turvattu nyt pilottijakson ajan, ja Vantaan apulaiskaupunginjohtaja Aronkytö on julkisuudessa toivonut, että Tulli ottaisi koronatestauksen vastuulleen ja että koirat saisivat vir-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

kakoiran aseman. Kysynkin: onko hallitus sitoutunut siihen, että mikäli pilotointityö tuottaa hyviä tuloksia, miltä se nyt näyttää, niin koronakoiratestauksen osalta rahoitus ja vaadittavat lakimuutokset tuodaan eduskuntaan viipymättä, ja onko hallitus pilotin aikana valmistelemissa mahdollisia jatkoaskelia eikä vain odotella tämän päättymistä?

12.04 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keväällä, kun tämä epidemia iski, meillähän yhtenä toimenpiteenä oli se, että laitettiin kouluja kiinni, ja voi sanoa näin jälkikäteen, että meidän koulut ja opettajat onnistuivat kyllä siinä isossa kuvassa aivan erinomaisesti, heille suuri kiitos siitä. Mutta täytyy samalla sanoa, että kyllähän moni oppilas, koululainen, kaipasi sinne kouluun, ja se oli monelle helpotuskin, kun pystyttiin ennen kesälomia sitten palaamaan sinne. Sen sijaan korkeakoulusektorilla meillä on jatkunut aika pitkään se, että aika valtaosin opiskelu on tapahtunut etänä. Osa on erittäin hyvin ja ongelmitta siitä suoriutunut, mutta sitten osalla hyvinvointi on kyllä heikentynyt ja on tullut pahoinvointia ja mielenterveydenkin ongelmia. Haluaisin kysyä: minkälaista yhteistyötä tässä asiassa on nyt, jotta näitä voitaisiin lieventää ja välttää, tehty opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa? Haluan todeta, että kun nämä kysymykset ovat aika vakavia oppilaille, niin olisi hyvä, että pidettäisiin sitä kynnystä koulujen sulkemisessa [Puhemies koputtaa] erittäin korkealla.

12.05 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisat ministerit! On suunnitteilla henkilötunnusuudistus, elikkä se tarkoittaa sitä, että romutettaisiin koko henkilötunnus. Pitäisi uusia kaikki — ajokortit pitäisi uusia, passit pitäisi uusia, kaikki terveydenhuollon järjestelmät ja monet muut menisivät aika lailla sekaisin, ja se tekee hirveät kustannukset. Oletteko valmiit perumaan tämän henkilötunnusuudistuksen?

Samalla kysyisin: oletteko miettineet, että kun yliopistot ja yliopistolliset sairaalat tekevät hyvin läheistä yhteistyötä — ja on hyvin tärkeitä, että yliopistolliset sairaalat meillä säilyvät, se on todella tärkeää — niin kuinka aiotte turvata, että meillä säilyvät yliopistolliset sairaalat joka alueella?

Ja vielä kysyisin: Tämä korona-aika on vaikeata, ja ihmisillä on hankaluuksia. Mitä aiotte tehdä, että Suomessa itsemurhat vähenisivät?

12.06 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asiakasmaksulain muutosesitys on annettu eduskunnalle, ja me toivottavasti saamme sen pian täällä käsiteltyä. Siinä on paljon hyviä uudistuksia, joista yksi merkittävimmistä on se, että terveydenhuollon maksukatto laajenee koskemaan myös suun terveydenhuoltoa. Se on merkittävä parannus terveyden tasa-arvoon ja helpottaa erityisesti vähävaraisten ihmisten hammashoidon saatavuutta ja saavutettavuutta. Kuitenkin tämän seurauksena voi julkisen hammashoidon hoitotarve kasvaa, kun patoutunutta kysyntää purkautuu ja koronan takia hoitojono ovat jo ennestään kasvaneet suun terveydenhuollossa. Kysyisinkin: suunnataanko hoitojonojen purkamisrahaa myös suun terveydenhuoltoon ja missä määrin, ja miten hammashoidon hoitojonoja voidaan purkaa ja lyhentää myös pitkällä tähtäimellä rakenteellisesti?

12.07 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin itsekin ajatellut puhua toisen kerran jostain muusta, mutta pakko on sanoa, että ihmetyttää kyllä tämä oppositiolta tuleva kritiikki tätä maskisuositusta ja -käytäntöä kohtaan. Meillä Suomessa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

han viime kevään ja kesän osalta on ollut yhdet maailman parhaimmista luvuista siinä, miten meillä on sairastuttu ja kuinka paljon meillä on tullut kuolleita. Toivoisin, että huomio kiinnittyisi tähän, sillä todella oikea-aikaisia ja oikeanlaisia toimenpiteitä on tehty, joten se kannattaa kyllä pitää mielessä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Koronan tuomat terveydenhuollon kustannukset ovat toki haastaneet kuntien taloudellista tilannetta ja haastavat sitä edelleen. Onneksi hallitus on sitoutunut pitämään ihmisistä huolta ja tällä tiellä aikoo pysyä. Kertoisitteko vielä, miten hallitus aikoo tukea kuntia siinä, että kunnat selviytyvät näistä koronasta aiheutuvista hoitokustannuksista?

12.08 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtia korjaavaa hallituksen esitystä odotetaan kansalaisten keskuudessa kuin kuuta nousevaa. Koronakriisi on valitettavasti lykännyt tätäkin hanketta. Se, miten tämä asia liittyy tähän käsittelyssä olevaan budjettiin, on tietysti seuraava: Mikäli tulevasa hallituksen esityksessä vakuutusyhtiöt joutuisivat ottamaan sitä vastuuta, mitä ovat vakuutusta myydessään luvanneet korvausasioihin, niin sillä olisi yhteiskunnan talouden kannalta ainoastaan positiivinen merkitys. Jos korvaukset maksetaan oikeudenmukaisesti ja viivyttämättä, turvattaisiin ihmisten toimeentulo ja he pääsisivät kuntoutukseen oikea-aikaisesti, jolloin jäljellä oleva työkyky olisi mahdollista säilyttää. Kysyisin teiltä, arvoisat ministerit: onko vakuutuslääkärijärjestelmän uudistamisessa tarkasteltu ministeriössä oikeudenmukaisuuden lisäksi myös taloudellisia näkökulmia?

12.09 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! THL:n pääjohtaja suositti maskien käyttämistä julkisella paikalla 14. huhtikuuta. STM:n kansliapäällikkö tyrmäsi tämän näkemyksen ja totesi, suora sitaatti: ”Hänen asemassaan ei ole oikeutta yksityisajatteluun.” Kuuntelin toukokuussa saman haastattelun kuin edustaja Heinonen, jossa THL:n pääjohtaja toi esille, että THL:ssä tiedettiin, että maskeista on hyötyä, mutta STM on pidättänyt maskisuosituksen antamisen itselleen. Toimittajan kysymykseen siitä, mitä yhteiskunnallisia herkkyyksiä tähän asiaan liittyy, hän vastasi, suora sitaatti: ”Tästä hän on ollut tästä maskiasiaasta keskustelua mielestäni myöskin opposition ja hallituksen välillä. Ja voi olla, että tässä on sitten sellaisia näkökulmia, jotka eivät ole pelkästään tieteen ja tietopohjalta ratkaistavia.” — Eli siis poliittisia näkökulmia. Estikö STM maskisuosituksen antamisen? Ohjasitteko [Puhemies koputtaa] STM:n maskiselityksen tekemistä poliittisesti... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

12.10 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen A-talk-keskustelussa minulla oli mukava keskustelu, jossa olivat mukana oppositiosta edustajat Purra ja Zyskowitz ja hallituspuolueista vihreiden Iris Suomela. Me saimme myönteistä palautetta siitä, että me keskustelimme rakentavasti näistä asioista. Nyt minä olen täällä kuullut kymmenen kokoomuslaista kiihvasta puheenvuoroa tästä maskiasiaasta. Minulle tulee ihan aidosti semmoinen olo, että kun Suomessa on yleisesti ottaen nyt aika hyvin hoidettu tätä korona-asiaa, niin nyt ei keksitä mitään muuta kuin se, että yritetään tällä asialla pyörittää, jotta saataisiin jonkunnäköinen opposition särmä tähän asiaan. Meillä on käsittelyssä 64 miljardin budjetin suurin pääluokka, 17,5 miljardia, suurin sen takia, että lasken tähän mukaan hieman suuremman, VM:n, budjetista myös peruspalvelujen valtionosuuden. Eikö hän meidän pitäisi puhua sosiaali- ja terveydenhuollon isoista rakenteista ja niiden tärkeimmistä asiasta, peruspalveluiden kuntoon saattamisesta, jonka ministeri Risikko nosti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

jo kymmenen vuotta sitten esille, [Puhemies koputtaa] mutta se [Puhemies: Aika!] on vieläkin kesken. [Eduskunnasta: Juuri näin!]

12.11 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, arvoisa ministeri Kiuru, teidän verbaliikkanehan on tunnetusti tuuhea, mutta pysytään nyt faktoissa. [Naurua] Euroopan tautivirasto ja WHO suosittivat keväällä maskin käyttöä. Samalla suomalaiset asiantuntijat suosittivat — tässä oli mukana myöskin infektiolääkäreitä — ja samalla he kumosivat STM:n selvityksen tuloksen. Eilen meille täällä kuitenkin sanottiin, ettei siksi annettu suositusta, koska meillä Suomessa ei ollut maskeja. Hyvä ministeri, ei siihen voi vedota. Olette hallitusohjelmassa peräänkuuluttaneet faktoihin perustuvaa päätöksentekoa. Miksi te ette kertonut totuutta eduskunnalle?

12.12 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa ensi vuoden talousarviosta yhden erittäin tärkeän asian ja tärkeän uudistuksen, joka kohdistuu liki miljoonaan ihmiseen, eliikä asiakasmaksulakiuudistuksen. Suomessa ihmisillä pitää olla varaa sairastaa, ja ei voi olla niin, että ulosottoon päätyy vuodessa yli 450 000 sosiaali- ja terveysalan hoitomaksua. Ei missään nimessä voi olla niin, että ihminen velkaantuu sairastumisensa vuoksi. Tämä uudistus tuo helpotusta erityisesti ikäihmisille, paljon sairastaville ja lapsiperheille.

Täällä on puhuttu mielenterveydestä, ja niin pitääkin puhua. Haluaisin kuitenkin nostaa yhden kansantaudin, josta tässä salissa liian vähän kuulee keskustelua — en ole tainnut kuulla koko talousarviokäsittelyn aikana tästä asiasta puhuttavan — nimittäin päihderiippuvaiset ihmiset ja päihdepalvelut. Jokainen meistä tuntee jonkun, jolla tämä sairaus on. Haluaisinkin, että tähän kiinnitetään myös jatkossa huomiota. Kun hoidetaan näitä ihmisiä, [Puhemies: Aika!] tehdään työllisyystoimi.

12.14 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistus ja peruspalveluiden turvaaminen edustaja Lindénin sanoin on toden totta tämän keskustelun tärkein kysymys. Haluan kuitenkin kiittää myös niistä muutamista riveistä siellä 795-sivuisessa kirjassa, josta tänään puhumme, joita ei ole tullut tässä vielä mainituksi: Kiitos lisärahaista turvakotien rahoittamiseksi. Turvakotien toimintaan esitetään 23,5 miljoonaa, missä on itse asiassa 1 miljoonan korotus, kiitos siitä. Toimin itse muun muassa Lahden ensi- ja turvakotien hallituksessa ja tunnistan sen, että teemme paljon sellaisia palveluita, jopa peruspalveluita — kuten päihdeäitien auttamista, imettämisen tukea, eroauttamista — joita ei tällä hetkellä kunnallinen toimi tai julkinen toimi tee, ja sen takia koen erittäin tärkeäksi, että järjestöjen tulevaisuus turvataan.

Sitten haluaisin nostaa esiin tämän YTHS:n laajentamisen ammattikorkeakouluopiskelijoille vuoden alusta. [Puhemies koputtaa] Kiitos siitä.

12.15 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! I mina hemtrakter har dessvärre coronan haft ganska stor framfart på senare tid. Många har insjuknat, lyckligtvis inte så farligt, men många har också försatts i karantän. Där har man gjort många åtgärder för att nu åtgärda det här, och nu gäller det att ha tålamod, hålla avstånd och också använda masker för den delen. Jag tänker inte gå djupare in på den diskussionen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Arvoisa puhemies! Tässä ollaan koronasta nyt puhuttu aika paljon, mutta ei olla rokottees- ta puhuttu, elikkä missä vaiheessa nyt rokotteen kehittäminen on, ja millä tavalla hallitus on varautunut sitten tähän tulevaa ajatellen?

12.15 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tiedämme, että tämä on koronabudjetti, tämä ei ole eläkebudjetti. Meillä on kuitenkin budjetin ulkopuolisia eläkevaroja, joista hallitusohjelmassa on seuraavanlainen kirjaus: ”Käynnistetään kolmikantainen selvitys, kuinka työeläkejärjestelmän sisältä voitaisiin parantaa pienimpiä työeläkkeitä”. Nämä eläkerahastot kasvoivat tämän vuoden alkuun ennätykselliseen 218 miljardiin. Itse asiassa ne ovat maailman mitassa, kansantuotteeseen suhteutettuna, maailman suurimmat lakisääteiset eläkerahastot, ja Telan laskelmien mukaan 65 prosenttia näistä varoista on nykyisten eläkkeensaajien varoja. Ne kasvoivat vuonna 2019 ennätykselliset 22 miljardia euroa. Tiedämme, että nämä varat ovat tämän vuoden koronan vuoksi laskeneet, mutta keskimääräinen kasvu on ollut viimeisen 25 vuoden aikana 8 miljardia euroa. Taitettu indeksi on syynä siihen, että nämä varat ovat nousseet, ja meillä on lakisääteinen järjestely, joka köyhdyttää eläkkeensaajia. [Puhemies koputtaa] Haluaisin kysyä: Miten näiden neuvottelujen kanssa on?

12.17 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä maskien tarpeellisuudesta oli jo keväällä tieto. 1.4. tein kirjallisen kysymyksen, jossa muun muassa kerroin sen, minkälaista tietoa maailmalta, Aasiasta ja Kiinasta, tuli. Voitte lukea sen, arvoisa hallitus, ja katsoa, mitä siinä sanottiin.

Mutta on aika mennä eteenpäin. Nyt on aika mennä eteenpäin, ja hallituksen ministerit, te voisitte nyt kertoa kaikille sen, että te annatte tiukan suosituksen: maski on oltava, ja siitä on jokaiselle ihmiselle hyötyä. Nyt täytyy lähteä korostamaan sitä, että ihmiset käyttävät sitä maskia, ja lopettaa se vääntö täällä, koska se ei johda mihinkään. Käyttäytyään kuin aikuiset ihmiset nyt tästä eteenpäin. Pitäkää maskeja kaikki — antakaa sellainen tiukka suositus sieltä aitiosta.

Mutta, arvoisat ministerit, sote-uudistus: Haluaisin tietää, mitä sille nyt kuuluu. Te lähette vielä neuvottelemaan sotesta. Kuntapäätäjien ja kuntajohtajien viesti on se, että rahoituspohja on riittämätön. Tässä koronakriisissä sote-rahoitus on riittämätön. Miten te [Puhemies koputtaa] nyt vastaatte näihin kuntien hätiin?

12.18 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä tästä maskigatesta vielä haluaisin kysyä sen, mikä oikeastaan oli se syy, minkä takia maskia ei suositeltu. Viime kädessä tämä on tärkeä asia siinä mielessä, kuinka monta tartuntaa ja jopa kuolemaa olisi voitu välttää, jos maskeja olisi suositeltu ja niitä olisi ollut käytössä.

Arvoisa puhemies! Kun täällä muun muassa edustaja Lindén on toivonut kysymystä ja keskustelua isoista asioista, niin kysyisin sote-uudistuksesta sen verran, että vieläkö tämä rahoituskaava tässä tulee muuttumaan. Nimittäin esimerkiksi kotikaupungissani Espoossa on todella huolestuttava tilanne. Meillä on siirtymässä puolet veroista maakuntaan ja maakuntiin, mutta meille jäävät velat ja kuitenkin kasvuinvestoinnit. Se tarkoittaa, että käytännössä me joudumme menemään hattu kourassa joka kerta valtion pakeille, kun me aiomme rakentaa uusia kouluja, uusia teitä ja niin edelleen. Aiotteko muuttaa tätä rahoitusmallia niin, että myös isot kasvukaupungit [Puhemies koputtaa] voisivat siihen tyytyä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

12.19 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu erittäin tärkeistä asioista: maskin käytöstä, rokotteesta, testeistä, koronakoirista ja niin edelleen. Mutta itse ajattelen niin, että meillä on nyt käsittelyssä tämä valtion talousarvio ensi vuodeksi, ja olen tässä mielenkiinnolla kuunnellut tätä reilun tunnin käytyä debattia, tuleeko täällä joitakin esityksiä oppositiosta tänne. Olen havainnut, että on nostettu minusta aivan hyvin todella tärkeät asiat, niin kuin tämä omaishoidon tuki [Timo Heinonen: Terapiatakuu!] — terapiatakuu — ja sitten tämä ruoka-apu. Ne ovat olleet todella tärkeitä kysymyksiä, ja toivotaan, että niihin pystytään reagoimaan. Mutta sen olen myös pannut merkille, että yhtään esitystä siitä, että tästä pitäisi jotakin poistaa, ei ole tullut. Eli haluaisin varmistaa, että onhan niin, että oppositio on erittäin tyytyväinen tältä osin. Tämähän ei ihan vaatimaton summa ole, kun se on 17,6 miljardia. Eli olette tyytyväisiä esitykseen, teillä ei ole mitään poistettavaa, mutta pikkuisen ehkä lisättävää.

12.20 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikäihmiset ansaitsevat laadukasta ja arvokasta hoitoa ja hoivaa silloin, kun omat voimat ehtyvät. Vanhusten hoidon ongelmat ja epäkohdat ovat olleet esillä jo pitkään, vuosikausia niistä on puhuttu. Vanhuspalvelulain uudistuksella on säädetty kauan kaivattu korkeampi hoitajamitoitus, joka tulee asteittain voimaan ja etenee myös ensi vuoden alussa — kiitos esityksen antamisesta hallitukselle ja eduskunnalle lain säätämisestä. Kuitenkin pelkät mitoitukset eivät yksistään riitä, sen me tiedämme, vaan niitä pitää myös valvoa, eikä pelkkä omavalvonta riitä, se on tullut todistetuksi. Kysyisinkin: Mikä on ajankohtainen tila tässä vanhusten hoidon valvontakysymyksessä? Onko siinä vielä kehittämisen ja parantamisen varaa? Sen lisäksi totean, että huomiota pitää enenevissä määrin suunnata myös vanhusten kotihoitoon sekä omaishoittoon, sillä se koskettaa erittäin [Puhemies: Aika!] monia ikäihmisiä, ja siellä on myös epäkohtia.

12.21 **Hussein al-Tae sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu mielenterveydestä, ikäihmisistä ja yleisestikin hoidosta — tärkeitä asioita ja tärkeitä ihmisiä. Haluaisin omassa puheenvuorossani korostaa hoitohenkilökunnan, terveydenhoidon henkilökunnan laajemmin, työoloja ja sitä kokonaisuutta, jossa he nyt tällä hetkellä työskentelevät, ja myöskin sitä korvausta, jota he tästä työstä saavat. Nyt maksetaan liian vähän, vaaditaan todella paljon, ja jaksaminen on hyvin monella ihmisellä nytten katkolla. Miten meidän on tarkoitus tämän hallituskauden loppuun mennessä saada vielä 4 000 uutta hoitajaa ja ihmisiä edes houkuteltua tälle alalle, jos me emme nyt tee parastamme, jotta nämä ihmiset jaksaisivat työssään paremmin? — Kiitos.

12.22 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kiuru, kysyisin teiltä: huomioiko hallitus talousarviossaan kotiin vietävien palveluiden kehittämisen, jolla saadaan säästöä sairaanhoidon kuluissa? Esimerkkinä tästä kotimaakunnassamme — teidän ja meidän — toimiva Combilanssi-pilottihanke, jossa toimii työpari, ensihoitaja ja geriatrinen sairaanhoitaja, ja tästä tulee säästöjä, kun ei tarvitse kuljettaa vaan voidaan hoitaa kotona. Huomioittekko budjetissa, että tämä toiminta jatkuu?

Ja toinen kysymys: huomioittekko ja turvaattekko riittävät ja tasapuoliset resurssit sairaanhoitopiireissä koronan pahentamien hoitojonojen purkamiseksi? Saamani tiedon mukaan esimerkiksi Hyvinkään sairaalassa toimii neljä plastiikkakirurgia ja kolme yleiskirurgia,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

kun vastaavankokoisessa Satakunnan Satasairaalassa toimii vain yksi plastiikkakirurgi [Puhemies koputtaa] eikä yhtään yleiskirurgia. [Puhemies: Aika!] — Kiitos.

12.23 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelemme ensi vuoden budjetista, ja korona näyttelee siinä hyvin oleellista osaa. Viime keväänä kuoli Suomessa 330 ihmistä. Suuri osa heistä oli ikäihmisiä, joihin korona tarttui. Se, miten me hoidamme koronaa, on ihan oleellisen tärkeää siinä, kuinka paljon kuolemia tulee, kuinka paljon myös talous kärsii.

Kokoomus jätti toimenpideoitteen kasvomaskien käyttöveloitteesta huhti—toukuu-kuussa, ja kansainväliset julkaisut ovat puoltaneet kasvomaskien käyttöä, samoin WHO. Nyt tällä hetkellä on vain ajan kysymys, milloin korona siirtyy ikäihmisiin. Hallitus antoi viime keväänä ymmärtää, että kasvomaskeista ei ole hyötyä. Tämä on merkittävä asia, se on johtanut ihmisiä harhaan. [Puhemies koputtaa] Aiotteko oikoa tämän?

12.25 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallitukselle siitä, että maatalousyrittäjien jaksamista tukeva Välitä viljelijästä -hanke jatkuu. Se tulee todella tarpeeseen.

Kiitos myös siitä, että hallitus haluaa turvata kuntien edellytykset turvata sosiaali- ja terveyspalvelut.

Joka toinen suomalainen kokee jonkun mielenterveyden häiriön elämänsä aikana. Sairastuminen vaikuttaa aina myös läheisiin, ja heillä on riski sairastua myös itse. Laajemmat tutkimukset tulevat näyttämään, miten paljon mielenterveyden vaikeudet lisääntyivät koronan aikana. Monesta psyykkisestä sairaudesta vaietaan. Puhumattomuus, salaaminen ja vaikeus hakea apua voivat hidastaa avunsaantia tai jopa estää sen. Perheet jäävät yksin. Tämä koskee myös omaishoitajia, jotka ovat olleet muutenkin lujilla. Kysyn ministereiltä: miten voisimme muuttaa asenneilmastoa [Puhemies koputtaa] myönteiseen suuntaan [Puhemies: Aika!] mielenterveyden vaikeuksien kohdalla?

12.26 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa on tuhansia ja kymmeniätuhansia lapsia ja nuoria, jotka elävät varhaiskasvatuksessa ja koulussa niin, että heillä on erilaisia tuen tarpeita tai muita psykososiaalisia haasteita. Heidän elämänsä on usein sellaista, että heidän on vaikea jopa itse uskoa itseensä, sillä meidän yhteiskuntamme rakentuu vielä hyvin vahvasti niin, että se keskittyy enemmän etsimään heidän haasteitaan ja korjaamaan niitä. Haluankin nyt erikseen kiittää hallitusta siitä, että hallitus haluaa tukea nuorten voimavara- ja vahvuuskeskeisyyttä muun muassa sillä, että haluaa vakinaistaa Ohjaamoiden Onni-hankkeen, sillä vahvuus- ja voimavarakeskeisyyttä meidän lapsemme ja nuoremme mutta erityisesti kyllä koko tämä yhteiskunta tarvitsevat.

12.27 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Kiuru, voisitteko te nyt selkeästi vastata eduskunnalle, kun täällä on lähes joka ryhmästä — lähes joka ryhmästä — kansanedustaja kysynyt, miten on mahdollista, että te puhuitte keväällä niin, että yksiselitteisesti selvitykset kertoivat, että maskeista ei ole hyötyä, ja nyt me käytämme täällä maskeja. Mihin teidän lausuntonne silloin perustui, koska kansainvälisesti arvostettu lehti The Lancet oli kertonut tutkimuksessaan, että maskeista on hyötyä? Hallituksen asettama tiedepaneeli kertoi näin. Teillähän oli tieto. Miksi te sanoitte toisin?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Sitten sote-uudistuksesta: Se valmisteltiin ilman kuntia, ilman järjestöjä, ilman palveluita tuottavia tahoja salassa. Nyt on tullut mittava lausuntokierros, joka vyöryy kritiikkiä. Jopa hallituksen ministerit ovat irtisanoutuneet sen rahoitusmallista, keskeiset kaupunkien valtuutetut ovat todenneet, että tällä mallilla ei voi mennä. Puhun erityisesti rahoitusmallista. [Puhemies: Aika!] Olette viime yönä runnoneet sitä läpi... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

12.28 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistuksen lausuntokierrokset ovat nyt olleet kunnissa. En ota kantaa nyt siihen, tuleeko sote vai ei, vaan yhteen kohtaan, mihin kunnat voivat antaa haluamansa lausunnon. Sote-uudistusta koskevassa esityksessä opiskeluhuollon kuraattorit ja psykologit siirtyisivät sote-maakunnille. Mielestäni tämä heikentäisi muun muassa opiskeluhuollon ennaltaehkäisevää toimintaa, kuten paikallistuntemusta ja koulukiusaamiseen puuttumista. Tahtoisin kysyä teiltä, arvon ministeri: jos suurin osa kunnista, kuten muun muassa kotipaikkani Salo, vastustaa sote-uudistusesitystä, jossa opiskeluhuollon kuraattorit ja psykologit siirtyvät sote-maakunnille, ja haluaa, että nämäkin tärkeät työntekijät säilyvät kunnilla itsellään sivistyspuolen alaisuudessa eivätkä huku ison yksikön byrokraatiaan, niin otatteko nämä kuntien lausunnot vakavasti vai onko niillä mitään merkitystä? — Kiitos.

12.29 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lukuisat järjestöt tekevät työtä heikoimmassa asemassa olevien ja apua tarvitsevien ihmisten parissa, esimerkiksi lasten, vanhusten, vähemmistöjen, mielenterveysongelmaisten, pitkäaikaissairaiden ja pitkäaikaistyöttömien. Tämän poikkeavan korona-ajan myötä avuntarvitsijat eivät ole vähentyneet, vaan päinvastoin järjestöjen merkitys on kasvanut entisestään. Haluan kiittää hallitusta järjestöjen, yhteisöjen ja säätiöiden rahoituksen ja toiminnan turvaamisesta ensi vuoden budjetissa. Veikkauksen tuotot ovat laskeneet vaikuttaen voimakkaasti edellä mainittujen tahojen toimintaan. Arvioiden mukaan rahapeliteuotot jäävät alhaisemmaksi jatkosakin. Olin aiemmin huolissani siitä, millä tavalla tulevaisuudessa näiden toimijoiden mahdollisuus toimia turvataan, mutta kiitän ministeri Pekosta aiemmasta vastauksesta. Hälvensitte minun huoltani, mutta aivan varmasti monen muun ihmisen huolta.

12.30 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koronan hoidossa on onnistuttu varsin hyvin, eikä siinä tämä kritiikki nyt ole, vaan siinä, onko kansalle puhuttu totta, ovatko koronatoimet lopulta perustuneetkin tietopohjan sijaan vahvaan poliittiseen ohjaukseen, vaikka kansalle on annettu ymmärtää toista.

Tässä THL:n pääjohtaja Markku Tervahauta haastattelussaan toteaa: ”Meitä ohjaavalla sosiaali- ja terveysministeriöllä on johtovastuu tämän tyyppisten suositusten antamisesta, nimenomaan tässä asiassa ovat halunneet pitää sen itsellään. Odotamme, miten ministeriö reagoi lisäselvityksen tehtyänsä.” Hän jatkaa: ”Minulla on käsitys, että tässä liikkuu herkkyyksiä, jotka eivät liity itse epidemian hoitoon, vaan ovat muuten yhteiskunnallisia. Asia voi olla jollain tavalla esimerkiksi politisoitunut. Tässä voi olla näkökulmia, jotka eivät ole vain tieteelliseltä tai tietopohjalta ratkaistavissa.” Miksi te ette suoraan kertoa, ministeri Kiuru, [Puhemies: Kiitoksia!] kansalle, että maskisuositusta ei anneta sen takia, että meillä ei ole maskeja?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

12.31 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän omaishoitajien asiaan. Heistähän puolet on työikäisiä, ja nyt ministeri Kiuru vastasi lähinnä tästä vanhuspalvelulaista. Olisin kysynyt, miksi tätä rahoitusta omaishoidosta on leikattu puoleen viime hallituskaudesta eritoten tilanteessa, jossa omaishoitajat ovat kannatelleet omaisiansa tämän vaikean korona-ajan läpi.

Sitten olisin kysynyt tästä tulopuolesta. Eli tämä järjestöavustusten laaja selvitystyö pitäisi kyllä tehdä, jotta sitä rahaa jatkossakin riittäisi sitten niihin erittäin tärkeisiin lakisääteisiä hankkeita tukeviin ja yleishyödyllisiin asioihin. Ja tässä yhteydessä on hyvä huomata, että kolmas sektori on kolmas sektori, ja jos siellä on sellaista toimintaa, joka pitäisi julkiselta puolelta rahoittaa, joka on perusteltua, niin sen pitäisi kyllä olla reilusti budjetissa.

Sitten olisin kysynyt, kun esitimme edustaja Slunga-Poutsalon kanssa Kelaan vakuutusetsiviä, tällaisia vakuutustutkijoita, [Puhemies koputtaa] jotka voisivat väärinkäytöksiä estää. Voitteko tähän ottaa kantaa?

12.32 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena edustaja Heinosenelle, joka on vielä salissa: Kansalle ei ole valehdeltu. Kaikki ratkaisut ovat perustuneet viranomaisten arvioihin joka tilanteessa, ja ratkaisut ovat perustuneet siihen koronatilanteeseen, mikä siinä hetkessä on ollut.

Mitä tulee näihin asiantuntija-arvioihin, täällä on nostettu esille muun muassa se, että WHO olisi jo keväällä suositellut maskia kaikille. Tämähän ei pidä paikkansa. WHO suosittelee vielä 5. päivä kesäkuutakin, että lääketieteelliseen käyttöön tarkoitettujen maskien tulisi säästää ensisijaisesti terveydenhuollon työntekijöille, joten tämä ei pidä paikkaansa.

Ja mitä nyt tulee tähän kokonaistilanteeseen, me kaikki tiedämme, että Suomi on onnistunut ensiarvoisen hyvin keväällä. Onko tämä maskikritiikki nyt sitä, että halutaan, että nytkään [Puhemies koputtaa] ei pitäisi käyttää maskia?

12.34 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei kyse ole siitä, ettei tässä olisi onnistuttu. Me olemme antaneet kiitosta, että koronan hoidossa on onnistuttu. Jos tässä olisi toimittu, kuten toimi toukokuussa jo yli 50 maata maailmassa, jotka olivat antaneet suosituksen, pakollisen suosituksen, maskien käytöstä, jos Suomessa olisi annettu edes tuo suositus, niin kuinka monta tartuntaa oltaisiin pystytty silloin välttämään, mahdollisesti jopa kuolonuhreja? Kyse on siis siitä, miksi Suomen kansalle ei puhuttu totta ja sanottu, että maskeja kannattaisi käyttää — käyttäkää kaikkia, mitkä saatte — ja myönnetty, että hallitus epäonnistui maskien hankinnassa. Ensimmäisessä EU-hankinnassa ei oltu mukana, eli oltaisiin suoraan sanottu, että nyt meillä ei ole tähän vastata, mutta käyttäkää, jos itse saatte. Tästä tässä on kyse. On annettu täysin vääränlaista tietoa, ja tähän muun muassa THL:n pääjohtaja Markku Tervahauta totesi aika yksiselitteisesti Marja Sannikan haastattelussa, [Puhemies koputtaa: Aika!] että politiikka tätä ohjaa eikä tutkittu tieto.

12.35 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on sanottu, että on annettu vääränlaista tietoa, mutta ehkä enempi me olemme toimineet sen olemassa olevan tiedon varassa. Tässä on viitattu esimerkiksi THL:ään, ja minun mielestäni on hyvä, että hallitus on nojautunut koko ajan asiantuntija- ja epidemiologiseen näkökulmaan, [Timo Heinonen: Ei ole!] ja THL vasta 5.6. antoi tällaisen yleisen maskisuosituksen. Eli tässä on toimittu koko ajan parhaan tiedon ja asiantuntevan tiedon äärellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

En itse ehkä tykkää siitä, että nyt vain muistellaan vanhoja, vaan nyt pitäisi nimenomaan katsoa tulevaan ja lähteä rakentamaan tätä, mutta vielä siihen kevääseen: Kun mietin, niin esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden osastossa me puhuimme näistä maskeista, puhuimme, mitä materiaalia se voi olla, 15 minuuttia ja ei voi enää sen jälkeen käyttää ja muuta, niin että kyllä semmoinen tieto oli. Edustaja Lindén viittasi johonkin tutkimukseen, että 1:200 000. Eli kyllä ainakin itse koen, että meillä ei ole vielä niin vahvaa [Puhemies koputtaa] tutkimusnäyttöä, mikä sataprosenttisesti tukisi tätä.

12.36 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaino toive: keskitytään tulevaan. Tässä edustaja Heinonen on jo hyvin tuonut esiin, mistä tässä on kyse, mutta minä haluan kuitenkin keskittyä tulevaan, ja tuleva on aika lähellä.

Tänään kello 24 ravintolat ja baarit ympäri Suomen lopettavat anniskelun. Ministeri Kiuru, ravintola-ala on lähestynyt teitä avoimella kirjeellä hätähuutona oman alansa puolesta. Toivoisin, kun nyt tästä on lakialoite minun aloitteestani tehty, joka on monen täällä allekirjoittama, että tähän hätähuutoon voitaisiin nyt vastata sillä, että sallittaisiin ravintoloille alkoholin ulosmyynti, kun rajoituksia nyt lisätään jälleen tälle alalle. Moni sitä on täällä kannattanut, muun muassa vihreät ovat kertoneet kannattavansa tätä. Muistakin hallituspuolueista, muun muassa keskustasta löytyy ymmärrystä. Erityisesti tämä pienpanimoiden ulosmyyntioikeus, etämyyntioikeus, joka nyt on jo mahdollista muille EU-maille harjoittaa Suomeen, mutta ei suomalaisille — voisitteko nyt vielä kerran [Puhemies koputtaa] harkita tätä toimenpidettä ravintola-alan tukemiseksi?

12.37 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tulevan sote-uudistuksen vaikutukset esimerkiksi Uudellemaalle ovat todella rankat. Rahoituksen siirto täältä Uudeltamaalta vaarantaa muun muassa HUSin erikoistehtävän, hoidon ja työpaikat. Mitä, ministeri, vastaatte tähän?

Näiden maskien kanssa tänäänkin sadat, sadat hoitajat työskentelevät. Tämä on todella kuuma ja hankala pitää, ja ne hoitajat tekevät ääri rajoilla sitä työtä siellä. He ovat se avainhenkilö, millä tavalla me selviämme koronasta, jotta korona ei leviä sairaaloihin, vanhustenhoivaan, vanhainkoteihin, kotihoitoon, ja heitä täytyy tukea ja kannustaa. Olen täällä nostanut ihan tämän koronakriisin alusta alkaen esille koronalisän hoitajille, ja näkisin, että se on parasta työllisyyspolitiikkaa. Eilen kuulumme, että Filippiineiltä on tulossa hoitajia Suomeen, todennäköisesti kielitaidottomia, mutta kuitenkin osaavia, ja heidät laitetaan tekemään nyt sitä vanhuspalvelulain määritelmää eli hoitajan työtä, todennäköisesti hoivaavustajan tehtäviä. Mitä vastaatte tähän? Heillä on korkea koulutus, [Puhemies: Kiitoksia!] ei kielitaitoa, ja he tulevat tekemään hoitotyötä.

12.38 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisat ministerit! Jokainen tietää, että vuodeosasto on äärettömän tärkeä, kun sitä tarvitaan. Nyt on kuitenkin käynyt sillä tavalla, että monet pienet vuodeosastot ovat joutuneet lopettamaan ja niitä on kuntien toimesta listitty pois, koska on nähty, että ne eivät ole tarpeellisia, tai ei ole ollut muka rahaa niihin. No, kuitenkin ne ovat tarpeellisia.

Käy aina niin, että jos on vaikka omainen siellä hoidettavana ja puoliso on toisella paikkakunnalla, niin puolisoilla ei ole mahdollisuutta käydä katsomassa omaista eikä ole selvää, minnekä osastolle hänet laitetaan. Hoitaja soittaa pitkin kaupunkeja, eri kaupunkeihin, kun ei välttämättä siihen omaan kuntaan sovi — joutuu soittamaan, minnekä mahtuu ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

minnekä mahtuu ja eikö mahdu sinnekään. Se on mahdoton muuttorumba. Ja monesti vanhuksilla viimeisinä vuosina — niitähän on tehty semmoisia kyselyjä, tutkimuksia — on ihan oikeasti hirveän monessa paikassa niin, että joudutaan siirtymään paikasta toiseen. Onko tälle suunniteltu tehtäväksi jotain? Eihän se nyt ole ihan järkevää semmoista muuttorumbaa ihmisten viimeisinä elinvuosina heille pitää.

12.39 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä tästä maskiviestinnästä vaan pitää keskustella, sillä sillä on merkitystä, millä tavoin näitä nyt annettuja suosituksia ylipäänsä noudatetaan. Valitettavasti hallitus on tällä sekavalla viestinnällä heikentänyt kansalaisten luottamusta niihin. Ja nyt olisikin tärkeää, ministeri Kiuru, että te selkokielellä myös kansalaisille perustelisitte, mitkä ovat nyt ne tieteelliset näytöt ja muut perustelut sille, minkä vuoksi niitä maskeja tulee käyttää.

Pääministeri Marin sanoi eilen, että niitä ei otettu käyttöön sen vuoksi, että niitä ei ollut, nyt te sanotte, että sen vuoksi, että tieteellisestä näytöstä oli puutetta. Kumpi näistä on totta?

Sitten kysyn: Diabeteslääkkeet siirrettiin vuonna 2017 alempaan erityiskorvausluokkaan, mikä lisäsi pienituloisten diabeetikkojen hoitamattomuutta ja lääkekustannuksia. [Puhemies koputtaa] Ja tätä te, [Puhemies: Kiitoksia!] Pekonen, kovasti vastustitte. [Puhemies: Aika!] Miksi tätä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

12.40 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallinen lapsuus kuuluu jokaiselle lapselle, ja kun me pidämme huolta lapsista ja nuorista, me pidämme aina huolta tulevaisuudesta. Ja kun me pidämme huolta perheistä ja vanhemmista, niin me autamme aina myös lapsia, sillä lasten lapsuus tapahtuu aikuisten arjessa. Mutta vanhemmuus ei ole helppoa. Eikä se varsinkaan ole helppoa, jos oma lapsuus on ollut rikkinäinen tai jos joutuu kamppailemaan nyt suurten talousvaikeuksien, mielenterveys- tai päihdeongelmien keskellä.

Laadukas neuvolatoiminta ja varhainen tuki aina odotus- ja vauva-ajasta lähtien on korvaamatonta. Esimerkiksi nyt nämä panostukset, joita laitetaan päihdeäitien tukemiseen, ovat tärkeitä, kiitos niistä hallitukselle. Totuus kuitenkin on, että yhä moni perhe jää vaille oikea-aikaista ja riittävää apua. Me emme vielä ole onnistuneet turvaamaan jokaiselle lapselle mahdollisuutta olla lapsi.

Kysynkin ministereiltä: miten pidämme huolta siitä, että jokainen lapsi saa parhaan mahdollisen ja ennen kaikkea turvallisen alun elämälleen nyt myös tämän vallitsevan suuren kriisin keskellä?

12.41 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräältä bussikuskitta kysyttiin hänen jäädessään eläkkeelle, miten voi olla mahdollista, että 45 vuotta ajoitte eikä yhtään kolaria. Hän sanoi, että hän on katsonut aina tuulilasista eteenpäin eikä peruutuspeilistä taaksepäin.

Sama on minusta tässä maskijutussakin. Me selvisimme keväästä erittäin hyvin — erittäin hyvin — ilman vahvoja maskisuosituksia. Miksi katsoa nyt taaksepäin? Jos halutaan selkeyttä viestintään, ei ainakaan tässä salissa kannata tätä jauhaa niin, että se sekoittaa ihmisten päät vielä enemmän siinä, onko järkeä. Annetaan valtioneuvostolle työrauha linjata tämä. Meillä ei ole maskipakkoihin mahdollisuutta lainsäädännön mukaan, mutta suosituksia sieltä on tullut, ja yritetään pitää se selkeänä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Kun tässä keskustelussa ei ole ollut kommentteja tähän itse keltaisen kirjan tekstiin, joka on aika mittava, niin täällä on nostettu minusta hyvin esille myös tämä sote-uudistus. Ja se on hyvä, että on nostettu, se on tärkeä tulevaisuusasia. Mitä tulee siihen rahoitukseen, niin eihän se voi pohjautua kuin siihen tarpeeseen pääsääntönä.

Ja haluankin toivottaa [Puhemies koputtaa] loppusuoran neuvotteluihin hallitukselle voimia.

12.42 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä nyt on hämentävää, että ministereiltä ja nyt vielä hallituspuolueiden kansanedustajilta tulee viestiä, että ei katsota nyt taaksepäin. Kyse on nimenomaan siitä, voivatko kansalaiset ja eduskunta luottaa tähän kriisijohtamiseen. [Kimmo Kiljunen: Voidaan!] Kyse on siitä, että keväällä sanotaan, että terveydellisiä, lääketieteellisiä perusteita maskien suosittamiselle ei ole, ja nyt niitä on. Ja nyt pääministeri eilen sanoi, että keväällä niitä ei suositeltu sen takia, että niitä maskeja ei ylipäätään ollut — sillä annettiin myös viesti suomalaiselle yrityskentälle, että älkää tehkö niitä maskeja. Kuulkaa, nyt teidän kannattaa miettiä, millä te perustelette tätä. Siis maskeja ei suositettu keväällä, se on ihan selvä tapaus, ja nyt jos te vaihdatte perustelua kesken lennon, niin kriisijohtamiseen menee luottamus. Teidän kannattaa selvittää asia [Puhemies: Aika!] mahdollisimman nopeasti.

12.44 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ajattelin, että en puhu enää näistä maskeista, mutta puhun vain sen takia nyt, että ministeri Kiuru esimerkiksi loppupuheenvuorossaan voi keskittyä tähän 17 miljardin kokonaisuuteen eikä tarvitse käydä jälleen kerran näitä asioita läpi. [Timo Heinonen: Ministeri vastaa! — Välihuutoja oikealta] Meillä tällä hetkellä tilanne Suomessa on eri kuin oli keväällä. Keväällä me hoidimme tätä koronakriisiä sulkemalla Uudenmaan rajat, etäkoulutuksella, sillä, että suositeltiin, että ei mennä mökeille. Nyt me yritämme pitää yhteiskuntaa auki, jolloin me tarvitsemme maskeja sitä varten, että me olemme lähikontaktissa ihmisten kanssa. Suomi ja Norja ovat marssineet tässä maskiasiassa aivan samaa tahtia. Norja antoi ensimmäisen maskisuosituksen Oslon busseihin elokuun lopussa. Kysymys on nyt siitä, että tilanne on tällä hetkellä erilainen, ja tässä koko asiassa ei ole mitään epäselvää. Totta kai maskeista on hyötyä [Puhemies: Aika!] mutta erityisen paljon hyötyä nykytilanteessa.

12.45 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén kuvasi erinomaisesti sitä, että päätöksiä tehdään ajassa, mutta kyllä minusta kriisijohtamista arvioidaan sen mukaan, mitkä ovat kriisistä selviytymisen tulokset, ja ne tällä hetkellä Suomessa ovat erinomaiset. Ja näyttää siltä, että kokoomusoppositio on hyvin tyytyväinen budjetin sosiaali- ja terveysosuuteen, koska se ei keskustelee tästä budjetista vaan aivan muista asioista.

Mutta itse asiassa, kun ensimmäisen kerran tätä puheenvuoroa pyysin, syy oli edustaja Lohen puheenvuoro, kun hän ehkä kolme puheenvuoroa sitten puuttui tähän koulutukseen ja koronaan. Mielestäni on äärimmäisen tärkeää, että me saamme meillä koulutuksen toimimaan koronan oloissa, ja siinä mielessä on ollut viisasta, että tehdään paikallisesti näitä päätöksiä siitä, milloin ollaan lähiopetuksessa ja milloin ollaan etäopetuksessa. Hän peräänkuulutti sitä, että ministeriötasolla opetusministeriön kanssa pitäisi tehdä yhteistyötä. Näin varmasti on, sitäkin yhteistyötä tarvitaan, mutta vielä tärkeämpää on se, että oppilai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

tokset tekevät yhteistyötä paikallisten viranomaisten, sairaanhoitopiirien ja [Puhemies: Aika!] muiden toimijoiden kanssa.

12.46 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Siellä salin toisella lailla kovasti haluttaisiin, että me sulkisimme suomme, mutta me emme voi niin tehdä. Me tulemme kysymään tästä maskiskandaalista niin kauan, että joko siellä erotaan tai annetaan ymmärrettävä selitys niille vakaville virheille, mitä on tehty. Ja siitä teitä voi moittia, että hallitus ei selvästi ollut tilanteen tasalla viime keväänä ja selkeästi epäonnistui pahasti näissä maskitilauksissa, kun se ei ollut kenenkään vastuulla. Sen lisäksi sanoitte, että olitte varautuneet hyvin. No, sekään ei pitänyt paikkaansa. Te sanoitte, että sairaaloissa hoitajilla riittää maskeja — Sairaanhoitajaliitto kertoo, että näin ei ollut. Te kerroitte, että niistä saattaa olla jopa haittaa. Ette voi antaa tällaisia selityksiä silloin, jos teillä itsellänne ei ole niitä maskeja ollut tilattuna. Ja jos suositus olisi annettu, niin yritykset olisivat kyllä niitä kangasmaskeja tehneet, niin kuin jälkeinpäin ovat tehneet. [Puhemies: Aika!] Vaadin, että joku eroaa.

12.47 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronakriisin aikana hallitus on tukenut kuntia ja sairaanhoitopiirejä hyvin, kiitos siitä. Budjetti on niin loistava, että puhun kanssa maskeista. Mitä tulee tähän maskivyrotykseen, joka on opposition suunnalta tullut, niin todettakoon, että pääministeri on sanonut keväällä avoimesti, että maskeja voi käyttää, mutta kankaisten maskien hyödyistä tai haitoista ei ole tutkittua tietoa, ja että kirurgisista suu- ja nenäsuojista olisi hyötyä, mutta niitä ei ole riittävästi koko väestölle ja ne, mitä on, pitää varata ensisijaisesti terveydenhuollon käyttöön, koska siellä toimittiin riskiryhmien kanssa. Tällä ilmeisesti kokoomuksen toimistolla suunnitellulla maskivyrotyksellä ja hyökkäyksellä on nyt tarkoitus vain luoda epäluottamusta, mutta kriisi on edelleen päällä, ja nyt tarvittaisiin semmoista isänmaallista yhteen hiileen puhaltamista edelleen [Sebastian Tynkkynen: Älkää kehdatko! — Eduskunnasta: Juuri näin!] — mutta ei.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja sitten mennään ministereitten puheenvuoroon. Ministeri Pekonen, 5 minuuttia.

12.48 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Edustaja Ollikainen otti puheeksi tässä rokotteen, ja vastasin siihen jo tuossa ensimmäisellä kierroksella, mutta totean edelleen, että yhtään turvallista ja tehokasta rokotetta ei ole vielä saatavilla, vaan kaikki rokoteaihiot ovat vielä kehittämis- ja testausvaiheessa, mutta teemme jatkuvasti näiden rokotteen kanssa yhteistyötä kansainvälisesti.

Edustaja Multala otti esiin nämä tekijänoikeuskorvaukset, ja todella, niin kuin edustaja hyvin kuvasi, tekijänoikeuskorvaukset ovat nykyisellään soviteltavaa tuloa työttömyysturvassa, eli ne voivat leikata työttömyysetuutta, ja on todellakin ymmärrettävää, ettei tätä tilannetta koeta oikeudenmukaisena, koska nämä korvaukset eivät vastaavasti kartuta työttömyysturvaa. Tätä asiaa selvitetään juuri parhaillaan sosiaali- ja terveysministeriössä muun muassa siltä osin, kuinka suuria kustannuksia tämä muutos aiheuttaisi. Hallitusohjelmassa on tosin linjattu myöskin työttömyysturvian sovittelun uudistamisesta, ja tässäkin yhteydessä tätä asiaa on mahdollista tarkastella, mutta kuten nyt totesin, tätä käytännön toteutusta selvitetään ja sen jälkeen sitten poliittisesti linjataan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Edustaja Ronkaiselle totean, että kovasti odottamanne vakuutuslääkäreitä koskeva hallituksen esitys on saapumassa eduskunnalle ihan näinä aikoina, lokakuun aikana, ja todella, kuten itsekin totesitte, valitettavasti tämä esitys on koronan takia viivästynyt, mutta se on tulossa.

Edustaja Kiljunen, kysyitte pienistä työeläkkeistä, ja alle 1 400 euron työeläkkeitä koskevan kirjauksen osalta näyttää erittäin haastavalta tämä tilanne ja se, että eläkejärjestelmän sisällä voitaisiin toteuttaa näin suuria uudistuksia. Näiden eläkerahastojen tarkoitus on turvata myöskin tulevien sukupolvien eläkkeet, ja rahastoissa ei ole niin sanottua ylimääräistä rahaa, vaan näitä varoja tarvitaan olemassa olevien eläkevastuiden kattamisiin. Eläkeköyhyys, johon viittasitte puheessanne, on kuitenkin asia, joka edellyttää jatkossakin uusia toimia, ja näissä tulee huomioida niin etuudet kuin sitten palvelutkin.

Edustaja Rantaselle haluan todeta, että STEA kehittää jatkuvasti yhdessä avustamiensa järjestöjen kanssa järjestöjen toiminnan vaikutusten arviointeja ja tukee myöskin järjestöjen valmiuksia kehittää toimintansa kustannusvaikuttavuutta.

12.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin hienoa on se, että olemme hyvin yksimielisiä siitä, että tällä kertaa sosiaali- ja terveysministeriössä ja Suomen hallituksessa on onnistuttu tekemään ensi vuodelle talousarvioesityksiä, jotka näin laajasti nauttivat eduskunnan luottamusta tässä lähetekeskustelussa. En ole varmasti 13 vuoden aikana ollut näin positiivisessa keskustelussa budjetin osalta. Siitä olen hyvin kiitollinen, että me näemme tämän ison kuvan näin samalla tavalla. Olemmekin käyttäneet sen takia aikaa aika paljon tähän maskikysymykseen.

Totean omasta puolestani sen, että niin kuin pääministeri totesi, ja kuten tässä kollegaministeri totesi näistä maskeista, jotka kuuluvat sinne hänen toimialalleen — se, mistä niitä saadaan — niin asia on niin, että koko kevään me tiesimme, jokainen meistä, että näitä maskeja pitää saada koko ajan lisää. Tarve oli ilmeinen. Siltä osin ihmettelen tätä keskustelua. Vallitseeko tästäkin tosiasiaista erilainen käsitys? Oletan, ettei vallitse.

Mitä tulee siihen, miten maskeissa 5.6. WHO:n suosituksen jälkeen toimittiin: WHO totesi 5.6., että alueilla, joissa korona on levinnyt ankarasti ja joissa etäisyyden pitäminen on hankalaa, tulisi arvioida maskikysymystä. Me arvioimme tätä maskikysymystä Suomessa ja totesimme, että Suomi oli jo suvantovaiheessa, nämä tartunnat olivat laskeneet, ja meillä suositukset ja rajoitukset tehdään epidemiologiseen tilanteeseen peilaten ja myös välttämättömyyteen peilaten. Sen lisäksi, niin kuin tässä pääministeri ja niin kuin kollegaministeri ovat todenneet, näiden maskien saatavuus oli ollut koko kevään iso kysymys myös eduskunnalle. Meidän täytyy ymmärtää, että siinä suvantovaiheessa kesäkuumalla ihmiset eivät olisi tätä maskisuositusta todellisuudessa noudattaneet. Ja sekin pitää kestää, että järjen ääni on myös poliittisessa keskustelussa mukana. Me teemme asioita virkaesityksestä, me teemme asioita sen näytön perusteella, minkälaisia esityksiä meille tulee pöytään.

Arvoisa puhemies! Tässä oli joitakin todella tärkeitä asioita, joiden en halua painuvan tämän muun keskustelun taakse. Ensinnäkin Keto-Huovinen kysyi näistä tullikoirista. Minun mielestäni se on erittäin tärkeä kysymys, olette pitänyt sitä aikaisemminkin esillä. Samalla tavalla täällä kaupunginhallituksen puheenjohtaja otti myös Vantaan esimerkin esiin jo toissa viikolla, ja puhuitte tänään myös tästä. Minä itse ajattelen samalla tavalla, että tämä on meille mahdollisuus, ja nyt nimenomaan Tullissa on minusta hyvin positiivinen linja edetä siihen suuntaan kuin tekin täällä ehdotatte, että tehtäisiin tämän kokeilun kautta tästä lainsäädäntöä. Se on juuri se haaste, joka siellä on. Mutta en halua sen enempää toisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

ministerin tonttia kommentoita, mutta me tuemme vahvasti sosiaali- ja terveysministeriössä, että näin tehtäisiin, ja siksi tämä kokeilu on aloitettu tullikoirien osalta.

Terapiatakuu, mielenterveyskysymykset sekä hoitotakuu ovat sitä samaa kokonaisuutta, joka on eduskunnalle puolueesta riippumatta hyvin tärkeä kokonaisuus. Edustaja Filatov aikaisemmin sanoi tästä monen muun edustajan kannustamana, ja niin Kiljunen kuin al-Tae puhuitte jaksamisesta ja tämän ajan ihmisten sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvistä haasteista. Kyllä fakta on se, että meidän pitäisi pystyä tekemään paljon enemmän, ennen kuin nämä ongelmat realisoituvat ja sitten me vain maksamme sitä mekaanista laskea, joka tälläkin hetkellä on todella tuota luokkaa kuin Filatov totesi. Täältä osin me lähdemme siitä, että näitä mielenterveyspalveluja todella isolla kaarteella korjataan kaiken sen varan puitteissa, mitä hallituksella vain on tähän hankkeeseen laittaa. Täällä on monia eri asioita alkamassa, myös ikäihmisten mielenterveyteen satsaamista toimintakyvyn näkökulmasta, ja siihen laitettiin jo ylimääräisessä lisätalousarviossa rahaa.

Edustaja Koponen kysyi muutaman muun edustajan kanssa samoin tavoin, miten kuntien kustannukset tässä korona-ajassa. Me olemme vakuuttaneet, että nämä koronakustannukset korvataan, ja se on tärkeä viesti kentälle.

Minusta myöskin oli tärkeätä, että edustaja Sarkkinen nosti tämän vanhusten valvontapuolen esiin ja koko vanhustenhoitoon liittyvät tulevaisuuden haasteet, josta jo kerran totesinkin. Ja tärkeätä oli myöskin tämä, mitä edustaja Huru nosti kotiin vietävistä palveluista uudenaikaisena hankkeena, joka liittyy kotimaakuntamme Combilanssi-hankkeeseen. Siinä ajatus on se, että sinne kotiin mennään palvelemaan, viedään palveluita, eikä perinteiseen kotihoitotapaan, vaan yhdistetään sinne myöskin sitten eri ammattilaisten sote-osuamista. Tämäntyyppisiä avauksia me tarvitsemme, kun me käymme sitä vanhuspalvelulain kakkosvaiheen kierrosta kohta.

Sotesta sanon, että me teemme nyt parhaamme, että me saamme sen kokonaisuuden maaliin. Myös tähän rahoitukseen, joka on kovin paljon puhuttanut, olemme tekemässä muutoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kun Ministeri Mikkonen ei ole vielä kerinnyt paikalle, niin muutama puheenvuoro keritään ottamaan. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

12.56 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos yllättävästä puheenvuorosta. Kiitän tästä positiivisesta signaalista, jonka ministeri Kiuru antoi tähän koirakysymykseen. Käsitykseni mukaan kuitenkin viesti ei ehkä ole ollut aivan näin selvä aiemmin STM:n suunnalta, ja toivonkin, että ministeri Kiuru tätä nyt voimakkaasti edistäisi, koska tämä on tärkeä asia. Koirien avulla voitaisiin merkittävästi näitä testauskuluja alentaa ja toisaalta nopeuttaa sitä, että ne ihmiset, jotka ovat terveitä, voivat toimia normaalisti.

Yksi kysymys, johon ministeri Kiuru valitettavasti jätti vastaamatta, oli tämä ravintoloiden tilanne. Ravintoloiden hätähuuto on tänään kuultu monessa lehdessä. Ravintola-ala on pulassa. Aukiolorajoitukset ovat ymmärrettäviä, mutta valitettavasti se tarkoittaa sitä, että kun vielä puolet paikoista on käytössä, niin liikevaihto käytännössä tippuu ja on mahdollista pitää kaikkea sitä työvoimaa töissä. Se on iso tragedia monessa perheessä. Voitteko [Puhemies koputtaa] vielä kerran harkita etä- ja ulosmyynnin sallimista?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

12.58 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn nyt vielä kolmanteen kertaan varmuuden vuoksi tästä omaishoitajien asiasta: olisiko siihen mitään tehtävissä, koska se rahoitus todella on leikkaantunut puoleen nyt teidän aikananne ja tilanne korona-aikana on todella ollut niin, että omaishoitajat ovat pulassa, ovat uupuneita ja ovat kannatelleet sekä itsensä että myös omaisensa tämän vaikean ajan yli, ja sinne tarvitaan tukea. Joten kysyisin: olisiko mahdollista kenties vielä harkita tätä asiaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Kiuru, tiivis vastaus kysymyksiin.

12.58 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Niin kuin tässä edustaja Rantanen totesi, niin me olemme tekemässä omaishoidon muutoksia koskien sitä vanhuspalvelulain kakkosvaiheen uudistusta, ja tältä osin se koskee tietenkin ikäänntyviä ihmisiä, mutta omaishoitajia on muuallakin. Mutta siitä, että me tekisimme yli hallitusohjelman omaishoitoon muutoksia, on valitettavasti todettava, että rahaa sen laajempiin muutoksiin, kuten esimerkiksi verotusjärjestelmän uusimiseen, meillä ei ole. Tiedän, että se on teidän ryhmällänne ollut salissa aikaisemminkin esillä, mutta rahaa ei ole tämänkaltaiseen muutokseen, ja valitan, että näin on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että tämä debatti ja keskustelu tästä pääluokasta tällä hetkellä päättyy ja mennään eteenpäin. — Ministeri Mikkonen, ympäristöhallinnon pääluokan esittely, 5 minuuttia.

12.59 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen:** Arvoisa puhemies! Hyvää perjantaipäivää kaikille! Esittelen nyt ympäristöministeriön pääluokan ja ilmastoministerin roolissa nostan lyhyesti myös budjettiin sisältyviä ilmastotoimia. Toivonkin puheeni jälkeen aktiivista keskustelua, sillä tässä salissa ei puhuta liikaa luonnon monimuotoisuus- ja ilmastokriisistä.

Tämä vuosi ja koronavirus ovat muuttaneet perinpohjaisesti maailmaa. Arki ei ole ennaltaan, ei edes tässä salissa. Kaikkea korona ei kuitenkaan ole muuttanut. Se ei ole peruuttanut ihmiskunnan suurimpia uhkia: etenevää ilmastokriisiä ja luonnon hälyttävää köyhtymistä. Siksi hallitus on budjettiriihessä päättänyt joukosta konkreettisia askelia kohti hiili-neutraalia ja luonnon monimuotoisuuden turvaavaa Suomea. Tuomme kipeästi kaivattua vauhtia päästöjen vähentämiseen ja tuemme luonnon elpymistä. Samalla päätimme, että pidämme huolta reilusta muutoksesta ja suomalaisen elinkeinoelämän tulevaisuudennäky- mistä tukemalla siirtymää vihreään talouteen miljardiluokan satsauksella EU:n elpymispa- ketista.

Luonnonsuojelun rahoitus on myös tulevana vuonna historiallisen korkealla tasolla. 100 miljoonan euron korotus hallituskauden alkuun verrattuna jatkuu — eikä syyttä, sillä Suomessa monimuotoisuuden heikentyminen on edelleen nopeutunut. Tutkijoiden viesti on kuitenkin ollut rohkaiseva: meillä on mahdollisuus kääntää kehityksen suuntaa, ja tähän tarvitsemme lisärahoitusta. Lisärahalla olemme muun muassa käynnistäneet Helmi-eli- nympäristöohjelman, jossa suojellaan ja ennallistetaan soita, kunnostetaan lintukosteikko- ja ja perinnebiotooppeja. Soidensuojelu onkin nyt tällä hallituskaudella päässyt vauhtiin, ja olemme jo suojelleet yli 3 000 hehtaaria arvoisoita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Luonnonsuojelua edistävät myös laadukkaat retkeilyreitit. Kansallispuistot ovat erittäin suosittuja, ja nyt korona-aikana kävijämäärät ovat jopa 2,5-kertaistuneet. Vahvistetulla luonnonsuojelurahoituksella Metsähallituksen luontopalvelut ovat kuroneet vauhdilla umpeen luonnonsuojelualueiden ja kansallispuistojen korjausvelkaa kunnostamalla muun muassa pitkospuita, laavuja ja nuotiopaikkoja. Tavoite onkin, että pääsemme luonnonsuojelualueiden korjausvelkaa vähentämään tämän hallituskauden aikana niin, että pääsisimme kaiken kaikkiaan korjausvelan kokonaan maksamaan tällä hallituskaudella.

Panostamme myös vesiensuojeluun. Ensi kaudelle on varattu yhteensä 15 miljoonaa euroa rahoitusta vesiensuojelun tehostamisohjelmaan, jossa tehdään muun muassa Saaristomeren valuma-alueella kipsin levitystä ja vesistönkunnostushankkeita.

No, sitten rakennetun ympäristön kysymyksiin. Rakentaminen on pysynyt koronasta huolimatta hyvällä tasolla, ja valtiovarainministeriö on arvioinut, että esimerkiksi asuntorakentaminen vähenee vain hieman tänä vuonna. Asuntorakentamisen näkymät ovat kuitenkin heikkenevät. Asuntorakentamisen osalta talousarvioesitys onkin elvyttävä. Korkotukivaltuudeksi esitetään 1,8 miljardia euroa, joka mahdollistaa 9 000—10 000 asunnon rakentamisen. Juuri eilen allekirjoitimme sopimukset vanhojen MAL-alueiden kanssa, ja uusien alueiden kanssa neuvottelut ovat käynnissä. MAL-sopimusten toteuttaminen ja tukitoimet elvyttävät taloutta ja luovat kestäväää ja vähähiilistä yhdyskuntarakennetta.

MAL-sopimukseen sisältyy käynnistysavustuksia normaaliin ARA-vuokra-asuntotuotantoon Helsingin seudulla asuntoa kohden 10 000 euroa ja Tampereen, Turun ja Oulun seudulla 3 000 euroa. Näihin saa vielä nyt näissä MAL-sopimuskunnissa 5 000 euron asuntokohtaisen lisän silloin, kun rakentaa puusta. Myös MAL-alueiden ulkopuolelle puuavustus on 2 000 euroa. Pidän tärkeänä tätä kannustetta puurakentamiseen, joka on omiaan edistämään niin suomalaista puurakentamisosaamista kuin rakentamisen hiilijäljen pienentämistä.

Asuntojen energiatehokkuuskorvauksiin panostetaan 40 miljoonaa euroa. Energiaremontit ovat erinomainen ilmastoystävällinen talouden elvytyskeino. Öljystä luopumiseen asuinrakennuksissa esitetään 10 miljoonaa euroa. Tällä yksinkertaisella tukimallilla on autettu öljylämmitteisten pientalojen omistajia päivittämään talojensa lämmitysjärjestelmiä.

Hallitus on ottanut tuoretta budjettia laatiessaan merkittäviä askelia kohti hiilineutraalia Suomea vuonna 2035. Nostan tässä esille muutamia tärkeimpiä päätöksiä. Turpeen energiakäytön vähentäminen alkaa nyt toden teolla. Turpeen veroa lähes kaksinkertaistetaan ja myös muiden fossiilisten polttoaineiden veroa nostetaan. Teollisuuden ilmastotyötä ja sähköistymistä tuetaan alentamalla sähkövero EU:n minimitasolle heti ensi vuoden alusta, ja fossiilituki, teollisuuden energiaverojen palautusjärjestelmä, lakkautetaan. Luovomme päästökauppakompensaatiosta ja korvaamme sen uudella ilmastotoimien tuella. [Puhemies koputtaa]

Hyvä puhemies! Tässä lyhyesti ympäristöministeriön hallinnonalan päätöksiä ja myös muutamia ilmastoministerin roolissa esittämiäni muutoksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt menettelemme seuraavasti. Debattiosallistujat, jotka haluatte, pyytäkää vastauspuheenvuoroja omilta paikoilta. Vajaat puoli tuntia on aikaa nyt keskustella. Sitten jatketaan suuren valiokunnan kokouksen jälkeä debattia ja viimeistään 15.30 jatketaan puhujalistalla.

Mutta nyt sitten debatti käynnistyy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

13.05 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, kiitoksia esittelystä. Lyhyesti sanottuna olen hyvin iloinen taustaltani metsäammattilaisena, että puurakentamiseen saadaan merkittävää lisäpanostusta ja se kaari jatkuu. Pitää muistaa, että joka ainoan puurakennuksen kohdalla, minkä rakennamme tähän maahan, teemme myös pitkäjänteistä ilmastotyötä. Nythän, kun tämä mielestäni vähän harkittu turvepäättös tehtiin, on aiheutunut Suomeen sellainen tilanne, jossa poltetaan voimalaitoksissa ensi talvena miljoonia kuutioita sekä tukkipuuta että kuitupuuta. Olen sen omin silmin nähnyt jo puukuljetuksissa, että tehtaille menee sellaista puutavaraa, mikä sinne ei kuulu, ja tästä olen äärimmäisen huolissani. Olen omalta osaltani tehnyt töitä sen eteen, että tämä haitallinen ilmiö saataisiin loppumaan, mutta se vaatii hallituspuolueiden — ja toivon myös opposition puolesta — yhteistyötä sen suhteen, että tämä haitallinen ilmiö saadaan lopetettua. [Sebastian Tynkkysen välihuuto]

Iloitsen siitä, että meillä on luonnonsuojelualueiden hoitoon rahaa lisää, ja toivon, arvoisa ministeri, teiltä, että painopiste on siinä, että olemassa olevia suojelualueita, niiden laitteita ja varusteita kunnostetaan, [Puhemies koputtaa] koska siellä on todellinen ongelma.

13.06 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää mutta myös ehdottoman välttämätöntä, että hallitus satsaa voimakkaasti luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen vaikeasta taloustilanteesta huolimatta. Tästä kiitos ministeri Mikkoselle. Viime vuonna nostimme luonnonsuojelun rahoitusta 100 miljoonalla eurolla ennätyskorkealle tasolle, ja sama taso säilyy tänä vuonna. Helmi-elinympäristöohjelma on osoittautunut menestykseksi. Niin soiden kuin muiden uhanalaisten elinympäristöjen ennallistamiseen ja suojeluun on tartuttu eri puolilla Suomea viipymättä. Metso-ohjelma puolestaan on osoittautunut toimivaksi välineeksi erityisesti Etelä-Suomen arvokkaiden metsien suojeluun vapaaehtois pohjalta. On hienoa, että metsänomistajilla on halua suojella arvokkaita metsiään.

Arvoisa puhemies! Myös kunnilla on tärkeä rooli luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa. Kysynkin ministeri Mikkoselta: miten kuntia tuetaan ensi vuonna luontotyössä?

13.07 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastotoimilla tuetaan myös konkreettisesti työllisyyttä. Suomalaisilla on pitkältä ajalta osaamista ja kokemusta ympäristöarvojen huomioimisesta teollisuudessa. Tämä on meidän ehdoton vahvuutemme, jota täytyy hyödyntää nyt kaikin tavoin, kun pääomat etsivät hiilivapaita vaihtoehtoja. Globaalit markkinat ovat valtavat, ja se tie on auki myös suomalaisille.

Tarvitsemme Suomeen kestävää vihreää teollisuutta, joka turvaa työpaikat ja huoltovarmuuden. Tulevaisuudessa suomalaisella ympäristöystävällisellä ja puhtaaseen teknologiaan suuntautuvalla teollisuudella kokonaisuudessaan voi olla varsin valoisa tie. Ministeri Mikkonen, näettekö te, että voisimme merkittävästi tulevaisuudessa lisätä teollisuutta Suomessa juuri näiden asioiden kautta?

13.08 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tosiaankin aikaisemmin jo tuli puhetta tästä turpeen alasajosta, jonka ympäristötavoitteet ovat ainoastaan vähän ideologisia, koska nyt se aiheuttaa todellakin sen, että me tuomme erittäin paljon kauempaa polttoon tavaraa, joka siirretään fossiilisten polttoaineitten avulla.

Toivoisin myös, että ympäristöalalla saataisiin satsattua rahaa turhien byrokraattisten asiointien poistamiseksi, koska monessa tapauksessa ne näyttävät ehkä siltä, että niillä teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

dään ympäristölle palveluksia, mutta todellisuudessa totuus on juuri toinen, koska se ei käytännössä toimi aina ihan samalla lailla. Olisi hyvä aika moneen kierrätysalankin ratkaisuun ja näihin lupakäytäntöihin ynnä muihin puuttua, koska siellä helposti joudutaan siirtämään tavaroita paikasta toiseen vain sen takia, että paperit [Puhemies koputtaa] näyttävät niin, että asia pitäisi tehdä näin.

Puurakentamista, kiitos!

13.09 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itämeren tila on edelleen huolestuttava, ja tämä hallitus jatkaa — kiitos siitä — edellisen hallituksen aloittamaa vesiensuojeluhanketta ja esimerkiksi peltojen kipsikäsitteilyä.

Nyt kuitenkin uusimpien Itämeren suojelukomission, HELCOMin, raporttien mukaan Lounais-Suomen alue on yksi koko Itämeren pahimpia hotspotteja eli käytännössä niitä alueita, joilta ravinteita valuu Itämereen merkittäviä määriä.

Olisimme toivoneet budjettiriihestä ratkaisuja, joilla pyrittäisiin nimenomaan tähän Saaristomeren tilaan ja tähän Lounais-Suomen tilanteeseen puuttumaan niin, että niitä rahoja, joita nyt on kiitettävästi budjetissa, oltaisiin kohdennettu nimenomaan tälle alueelle. Arvoisa ympäristöministeri Mikkonen, onko teidän tarkoitus kohdentaa vaikuttavia toimia siten, että Saaristomeren tila paranisi mahdollisimman nopealla aikataululla?

13.11 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri Mikkonen kertoi omassa puheenvuorossaan, asuntorakentamisen näkymät ovat heikkenevät, ja siihen tulee panostaa, että ne paransivat, ja siksi on tärkeää, että myös valtio on tässä mukana tukemassa.

Kotien energiaremontit ovat todella tarpeen. Öljylämmityksen vaihtaminen esimerkiksi maalämpöön ja ilmalämpöpumppeihin tai pelletteihin on tärkeää, ja siihen kohdistetaan myöskin euroja.

Sitten täällä jo edustaja Hoskonen nosti esille puurakentamisen. Se on tärkeää, että valtio tukee myös puurakentamista koko Suomessa — ei pelkästään pääkaupunkiseudulla ja MAL-alueella vaan myöskin koko Suomessa. Ja oikeastaan haluaisin kysyä ministeri Mikkoselta, eikö MAL-sopimusjärjestelmää tulisi kehittää koko Suomeen, myöskin maakuntakeskuksiin ympäri Suomea.

Ja kun ministeri myöskin itse otti esille tämän luontomatkailemisen, niin täytyy sanoa, että kyllä korona-aikana, nimenomaan kuluneena kesänä, luontomatkaileminen on noussut entistä [Puhemies koputtaa] isompaan rooliin ihmisten ulkoilussa.

13.12 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen lajien uhanalaisuusarvio julkaistiin vuonna 2019. Uhanalaisia lajeja on yli kaksi ja puoli tuhatta. Uhanalaisten lajien osuus on kasvanut vuonna 2010 tehtyyn edelliseen arviointiin verrattuna. Kehityssuunta osoittaa, että maamme lajiston uhanalaiskehittymistä ei ole onnistuttu pysäyttämään.

Uhanalaistumiseen ovat vaikuttaneet merkittävimmin metsäelinympäristöjen muutokset, jotka ovat ensisijainen uhanalaisuuden syy 733 lajille. Yleisimpiä niistä ovat metsien uudistamis- ja hoitotoimet, vanhojen metsien ja kookkaiden puiden sekä lahopuiden väheneminen. Toiseksi yleisin lajien uhanalaistumiseen vaikuttanut syy on avoimien elinympäristöjen umpeenkasvu. Se on vaikuttanut 639 lajin uhanalaisuuteen. Ilmastonmuutos vaikuttaa etenkin tunturilajien uhanalaistumiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

On hienoa, että meillä luonnonsuojelurahoitus kasvaa, [Puhemies koputtaa] mutta mitä muuta voimme tehdä?

13.13 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ ilmastokriisin ja luontokadon torjumiseksi on tämän hallituksen tärkeimpiä tehtäviä ja oli se johtajatus silloin, kun tämä kausi alkoi vuosi sitten. No, nyt korona on tuonut esille, että ensinnäkin nopeisiin ja vaikuttaviin toimiin todella pystytään, kun halua on, mutta toiseksi, koska globaalisti päästöt ovat vähentyneet, korona on tuonut esille myös sen, että on tehtävä todella paljon toimia, jotta me oikeasti olisimme ilmastokriisin suhteen turvallisilla vesillä.

No, luonnon monimuotoisuuden osalta kaikista merkittävien päätös on tosiaan tämä historiallinen korotus, 100 miljoonaa, joka nyt ensi vuoden osaltakin toteutuu — siitä kiitos.

Ja ilmastotoimien osalta vielä lisätoimia tarvitaan, ja vasemmistoliitto on ainakin todella sitoutunut vielä etsimään niitä lisätoimia. Ja kysyisin ilmastoministeriltä: [Puhemies koputtaa] mitkä ovat nyt ne seuraavat askeleet, [Puhemies: Kiitoksia, aika!] jotta nämä toiveet toteutuvat?

13.14 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Klimat- och biodiversitetskrisen är ett faktum. Vi måste bli bättre på att värna över vår biodiversitet. När vi gör ingrepp måste vi behålla vår helhetssyn. När satsningar med budgetmedel görs är det viktigt att medlen koordineras så att det ger största möjliga effekt. Det är bra att vi gör satsningar både i biodiversitets- och klimatfrågan, men vi måste alltid komma ihåg att saker och ting hänger ihop. Naturen, vår miljö, är en komplicerad helhet.

Arvoisa puhemies! Siksi, arvoisa ministeri, kysyn teiltä: miten ympäristöministeriössä tehdään vaikuttavuusarviointia eri toimenpiteiden osalta? Ja toiseksi: miten ympäristöministeriö turvaa, että tiettyä lajia suojeltaessa otetaan huomioon, että muiden luonnossa luonnollisesti elävien eläinten elinvoimaisuus voidaan taata? Meillä on hirvittävä esimerkki Pohjanmaalta, missä tällä hetkellä luonnonlaitumia noin muutama sata hehtaaria on uhanalaisia [Puhemies koputtaa] sillä tavalla, että susi on ottanut aika monta lammasta.

13.15 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puurakentamisen edistäminen on hyvä ja tervetullut esimerkki kestävästä ilmastotyöstä, ja siitä haluan antaa kiitoksen.

Mutta sitten haluan, arvoisa ministeri, nostaa esiin sen, kun te tviittasitte menneellä viikolla myönteiseen sävyyn Elokapina-liikkeen tempauksesta, ja kysyn: Ettekö näe siinä mitään ongelmaa? Eikö olisi ollut vastuullista tässä tviitissä myös selkeästi tuomita laittomat keinot, vaikka tavoitteista olisikin samaa mieltä? [Vasemmalta: Miten liittyi budjettiin?] Tämä Elokapinahan on kansainvälisen Extinction Rebellion -liikkeen Suomen-haara...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisa edustaja, puhumme budjetista.

Puhumme budjetista, mutta tämä liittyy nimenomaan ilmastopolitiikkaan, josta ministeri toivoi keskustelua. — Mielestäni, kun ilmastopolitiikka on kovasti myös kansan ja nuorten huulilla, olisi tärkeää, että se keskustelu olisi rakentavaa ja käytettäisiin rakentavia toimia, ja siinä tarvittaisiin myös ministeriltä [Puhemies: Aika!] vastuullisia ulostuloja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

13.17 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sanna Marinin hallituksen tavoite hiilineutraalista Suomesta vuoteen 2035 mennessä etenee sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti oikeudenmukaisella tavalla, ja hyvä niin. Tämä vaatii toteutukseen niin lyhyen tähtäimen kuin pidemmälle tähtävien tekojen suunnittelua ja ratkaisuja. Uutta vihreää kasvua haetaan uusiutuvan teollisuuden strategialla, joka valmistuu kehysriihen 2021 mennessä. Maailmalla pääomat hakeutuvat kiihtyvällä vauhdilla kohti hiilivapaita ratkaisuja, ja meidän on tartuttava paitsi ilmaston myös työllisyyden näkökulmasta jokaiseen uuteen mahdollisuuteen.

Arvoisa ministeri, asuntopolitiikan kohdalla kiitän, että korkotukivaltuus on nyt nostettu riittävälle tasolle ja näin hallitusohjelman tavoite voi sen puolesta toteutua. Asuntopolitiikan pitkäjänteinen kehittäminen ei kuitenkaan onnistu vaalikausittain, ja sen vuoksi kahdeksan vuoden kehittämisohjelma on enemmän kuin tarpeellinen. Sen työn määrätietoista etenemistä haluan tukea, ja toivon vastauspuheenvuorossa myös tähän jonkinlaista lisätietoa ministeriltä.

13.18 **Hussein al-Tae sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi voi olla kookaan suurempi ilmastoteoissaan, ja tätä on paljon ajatuksena kritisoitu, mutta voisin antaa yhden esimerkin. Suomalainen yhtiö kykenee tällä hetkellä nappaamaan proteiinia ilmacehstä, hiilidioksidista, ja tällä esimerkiksi rehua voidaan korvata, sitä ei enää tarvitsisi pelloissa tehdä, vaan proteiinia voisi syöttää eläimille tätä kautta ja näin myöskin vähentää hiilidioksidipäästöjä.

Tämmöisiä suomalaisia ratkaisuja pitäisi nyt viedä maailmalle, ja jotta niitä voitaisiin viedä maailmalle, niitä pitää myöskin pystyä kehittämään ja innovoimaan vielä pidemmälle. Miten tämä budjetti, arvoisa ministeri, teidän mielestänne nyt ratkaisee tätä tki-vajetta, mikä meillä on, joka pitäisi nostaa sinne 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta, jotta Suomi pystyisi vielä vahvemmin viemään parasta ilmastoteknologiaa ja ansaitsemaan euroja tähän maahan?

13.19 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille ensin kiitokset puurakentamisesta ja sen tukemisesta. Se on kannatettavaa, kuten myös kansallispuisto ja korjausvelan poisto tällä hallituskaudella. Sitten negatiivista täällä olisi lähinnä nämä lisärahoitukset, menolisäykset. Niillä on lisätty henkilötyövuosia jopa satoja. Ja millä lailla: ovatko nämä pysyviä vai väliaikaisia? Ja jos ne ovat väliaikaisia, millä te varmistatte sen?

Nämä mainitut turpeen energiankäytön lopettaminen sekä polttoaineverokorotukset osaltaan poistavat sitä ennustettavuutta, mitä meidän teollisuutemme tarvitsee investointien Suomeen tekemiseksi. Miten te varmistatte sen, että näitä investointeja todellisuudessa saadaan tänne: vaikkapa Vapon Ilomantsin tehtaan laajentamiset tai Kotkan biohankkeet? Ne ovat miljardiluokan investointeja, millä ne saadaan tänne? Ja oletteko tarvittaessa valmiita tinkimään ylikunnianhimoisista ilmastotavoitteista?

13.20 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin minäkin haluan yhtyä näihin kiitoksiin tästä puurakentamisen edistämisestä. Se on todella järkevä rakentamismuoto Suomen olosuhteissa.

Ongelmia: Pääkaupunkiseudulla on huutava pula raskaan liikenteen taukopaikoista. Ja ongelma on selvityksistä huolimatta ainoastaan pahentunut viime vuosina. Jo lainsäädännön perusteellakin taukopaikkoja pitäisi löytyä. Maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

sopimuksessa vuosille 20—31 on merkintä kahden taukopaikan kaavoittamisesta, ja sopimus koskee Helsingin seutua eli 14:ää kuntaa. Toteuttamisen pitäisi käynnistyä sopimuskaudella, viimeistään vuonna 23. Kunnilla on kuitenkin aika vähäisesti haluja kaavoittaa näitä alueita taukopaikoiksi.

Arvoisa ministeri, miten te aiotte ratkaista tämän umpisolmun kuntien kanssa raskaan liikenteen taukopaikoista esimerkiksi satamien lähellä? Ja onko jollain tavalla otettu huomioon tämä asia budjetissa?

13.21 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme sitoutuneet kunnianhimoisiin ilmastotoimiin. Nyt käsittelyssä on tämän hallituksen toinen budjetti, mutta edelleenkin niitä tutkijoiden suosittamia kaikkein vaikuttavimpia toimia ei valitettavasti näy, joten on vaarana, että Suomi ei ole sillä linjalla, johon hallitusohjelmassa on ilmastotoimien osalta sitouduttu.

Esimerkiksi tämän turpeen osalta faktisestihan hallitus siirsi päätöksentekoa edelleen eteenpäin tämän lattiahintamallin muodostamisen myötä, jolloin päätöksiä ei vielä saatu eikä myöskään selkeää suunnitelmaa siitä, miten turvealan yrittäjiä tuetaan tässä siirtymässä. Eli mitä aiotte tehdä?

Hallituspuolueet ovat puhuneet myös ympäristölle haitallisista tuista. Myös tässä budjetissa näyttää siltä, että nämä tuet edelleen kasvavat. Arvoisa ministeri, koska niitä [Puhemies koputtaa] vaikuttavia ilmastotoimia nähdään?

13.23 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen ympäristökeskuksen raportin mukaan Suomen pintavesien ekologinen tila on hyvä. Järviemme pinta-alasta 87 prosenttia ja joistamme 68 prosenttia on hyvässä tai erinomaisessa kunnossa. Suomenlahden tila on parantunut, mutta se ei kuitenkaan ole saavuttanut hyvää tilaa. Toimia on todella siis tehtävä.

Hallituksen tavoitteena on vesien tilan parantaminen. On tavoitteena, että Itämeren ja muiden vesien hyvä tila on saavutettu. Hallitus jatkaa vesiensuojelun tehostamisohjelmaa tukemalla vesien- ja merenhoidon vaikuttavien toimenpiteiden toimeenpanoa. Näistä ovat yhtenä esimerkkinä Saaristomeren valuma-alueen peltojen kipsikäsitteilyt.

Minkälaisia käytännön toimia on tulossa tai suunnitteilla syvemmälle sisämaahan eli järviolueille, esimerkiksi maatalouden puolelle?

13.24 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU-komissio julkaisee ensi keväänä päivitetyn metsästrategian. Euroopan parlamentin tällä viikolla käsittelemässä raportissa on otettu huomioon biotalouden näkökulmat ja kestävä metsänhoito. Tämän lisäksi myös ilmasto, luonnon monimuotoisuus ja metsien suojelu on asianmukaisesti noteerattu. Suomea edustavat vihreät mepit äänestivät kuitenkin raportin hyväksymistä vastaan.

Metsäteollisuuden osuus Suomen viennistä on yli 20 prosenttia. Kestävällä metsänhoidolla edistetään hiilen sitomista, ja metsät muuttuvat metsäteollisuuden ja sen innovaatioiden kautta tuotteiksi, jotka korvaavat muovia ja fossiilisia raaka-aineita. Metsätaloudella on suuri merkitys ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa ja fossiilivapaaseen yhteiskuntaan siirryttäessä.

Arvoisa ministeri, ei liene sopimatonta kysyä, pidätkö te Euroopan parlamentin hyväksymää raporttia tasapainoisena ja kannatettavana?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

13.25 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, ärade herr talman! Koronakriisin seurauksena suomalaisten asumistottumukset ovat jonkun verran muuttuneet — kun epävarmuus yhteiskunnassa kasvaa, niin korostuu myös asuntopolitiikan merkitys. Asumisella on todettu olevan kasvava ja keskeinen merkitys ihmisten henkilökohtaiselle hyvinvoinnille, ja esimerkiksi maaseutumainen ympäristö tai kesämökki kuuluu yhä useammin suomalaisten haavekuvaan. Samaan aikaan on kysyntää kestäväälle ja vastuulliselle rakentamiselle. Se on nousussa, vaikka parantamisen varaa on. Olemme Suomessa kuitenkin oppineet kierrättämään. Tällä hetkellä esimerkiksi betonia kierrätetään paljon enemmän kuin aikaisemmin. Puurakentamisesta tässä on puhuttu, ja siihen on panostettu.

Muuttuviin asumistarpeisiin liittyen kysyisin ministeriltä: miten nämä mahdolliset muuttuvat tarpeet on huomioitu budjetissa ja ennen kaikkea tulevassa maankäyttö- ja [Puhemies koputtaa] rakennuslaissa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä yhden vastauspuheenvuoron, sen jälkeen ministerille, ja sitten joudutaan keskeyttämään.

13.26 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että valtio tukee merkittävällä tavalla kohtuuhintaisten kotien rakentamista, ja kun täällä on kuulutettu niitä työllisyystoimia, niin se, että pystytään tukemaan kohtuuhintaisten kotien rakentamista ja tukemaan kotien peruskorjausta, on myös työllisyystoimi mitä suurimmassa määrin.

Puhemies! On myönteistä, että nämä MAL-sopimukset saatiin eteenpäin. Pidän esimerkiksi tamperelaisena tärkeänä sitä, että nyt myös muut kuin pääkaupunkiseutu voivat saada käynnistysavustuksia. Toki toivon jatkossa tälle summalle, 3 000, kunnianhimoisempaa tasoa, nimittäin puhe on ollut joskus, että se perustaso olisi ollut 5 000 euroa.

Puhemies! Vielä haluan lopuksi sanoa, että on erittäin merkittävää, että tämä hallitus ohjelmassaan haluaa palata jälleen kerran vahvalle lähiöiden kehittämislinjalle. Se on täysin oikein. Se edistää ihmisten, kansalaisten turvallista arkea, ja mikä parasta, myös lähiöiden kehittämisen kautta voimme suunnata resursseja [Puhemies koputtaa] miellyttävään asumisympäristöön ja sitä kautta työllisyyteen.

13.27 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia kommentaista. Täällä puurakentaminen nousi vahvasti monessa puheenvuorossa, ja toden totta, se on varmasti semmoinen tavoite, jonka yhdessä jaamme. Siihen liittyen myös asumiseen muutamia vastauksia.

Edustaja Taimela kysyi asuntopoliittisesta ohjelmatyöstä. Se on erittäin tärkeää, että pystytään tekemään nyt pitkäjänteisesti asuntopoliittikkaa, kun asuntopoliittikka jos mikä vaatii sen, että pystymme katsomaan riittävän pitkälle. Tärkeää on tämä kohtuuhintainen asuminen tietysti, mitä myös näillä MAL-sopimuksilla halutaan turvata.

Edustaja Ronkainen kysyi MAL-sopimuksesta ja siihen liittyvistä yksityiskohdista. Ajatus on, että nyt kun kunnat ja valtio ovat päässeet sopimukseen, niin näitä sopimuksia valvotaan ja katsotaan, että niitä toimenpiteitä kukin omalta tasoltaan toteuttaa. MAL-sopimuksethan laajenevat nyt Lahden, Jyväskylän ja Kuopion seudulle, ja sitten saamme kokeuksia siitä, miten ne toimivat näillä vähän pienemmillä seuduilla kuin nämä nykyiset sopimukset ovat olleet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Teollisuuden vihreästä siirtymästä puhuttiin paljon, tai siitä, miten paljon myös meidän teollisuudelle tuo mahdollisuuksia se, että se panostaa hiilineutraalisuuteen. Teollisuushan itse teki kesällä nämä hiilineutraaliset tiekartat, ja nyt esimerkiksi tästä EU:n elvytysrahas- ta aiotaan vahva panostus laittaa nimenomaan tämän vihreän siirtymän tavoitteiden edistä- miseen. Siinä teollisuudella on tietysti oma roolinsa, ja myös tämä sähköveron laskeminen minimiin on yksi keino, mikä teollisuuden sähköistämistä edistää ja sitä kautta päästöjä vä- hentää.

Tki-panostukset ovat myös isossa roolissa siinä, kun teemme uutta ja luomme myös nii- tä ratkaisuja, millä voimme ei vain pienentää omaa jalanjälkeämme vaan myös lisätä kä- denjälkeämme maailmalle. Tki-rahoitusta on tarkoitus myös näillä elvytysrahoilla lisätä. Ja me perustamme ilmastorahaston, jonka nimenomaisena tehtävänä on myös sitten auttaa näissä uusissa innovaatioissa ja rahoittaa niitä eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Vesiensuo- jelu, Itämeri nousi myös monessa puheessa. Me päivitämme nyt vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmaa. [Puhemies: Aika!] On totta, että Itämeri on huonossa kunnossa, ja me ehdottomasti tarvitsemme lisäpanostuksia myös siihen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt valitettavasti joudumme keskeyttämään täysistunnon. Jatketaan tasan kello 15.

Täysistunto keskeytettiin kello 13.30.

Täysistuntoa jatkettiin kello 15.02.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: No niin, näin eduskunnan täysistunto jatkuu, ja jatketaan ympäristöministeriön pääluokkaan liittyvää debattia.

15.02 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Monet suomalaiset ovat korona-aikana löytäneet luonnon, ulkoilun, luontoliikunnan, metsästyksen ja kalastuksen uudelleen. Myös luontomatkailu on nousussa.

Luonnontilaisista virtavesistämme on jäljellä enää muutama prosentti, kun jokemme ja puromme ovat täynnä patoja ja muita esteitä. Ihmisen toiminnan seurauksena lähes kaikki suomalaiset vaelluskalalajit ovat uhanalaisia.

Suomi on kuitenkin maailman vesistöisin maa, ja meillä voisi olla maailman parhaat ka- lavedet matkailuvalttina. Helmi-elinympäristöohjelmassa on hienosti huomioitu pienve- sien ja rantaluonnon kunnostus, jolla saadaan hiukan lisää pieniä vapaana virtaavia vesis- töjä kaloille — kiitos siitä.

Kysyisin kuitenkin ministeriltä: kun hallitusohjelmassa linjataan luonnon monimuotoi- suuden suojelemisesta, onko vaelluskaloja ja Suomen kalavesien palauttamista huomioitu rahoituksessa laajemmin?

15.04 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus ajaa Suomea hiilineutraaliksi yhteiskunnaksi vauhdilla, jolle ei tahdo löytyä maailmalta vertaistaan. Kun otetaan huomioon Suomen pohjoiset olosuhteet ja pitkät etäisyydet, muuttuu ilmastotaistelun etulinjassa oleminen Suomen kannalta entistä järjettömämmäksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Hallituksen toimilla Suomesta saadaan kyllä hiilineutraali yhteiskunta, mutta se tehdään sillä hinnalla, että teollisuus ja työpaikat ajetaan Suomesta pois. Ei tule päästöjä, kun ei ole tuotantoakaan tai työpaikkoja, joille kulkea. Turvekattilat sammutetaan Suomessa, jotta muut maat Kiinan johdolla saavat kasvattaa päästöjään. Samalla tullaan heittäneeksi hyvästit tuhansille työpaikoille, energiaomavaraisuudelle ja huoltovarmuudelle.

Olemme maa, joka tarvitsee vientiä, teollisuutta, energiaa ja mahdollisuuksia liikkua. Tässä taloustilanteessa tulisi tehdä toimia, jotka auttavat Suomen talouden takaisin jaloilleen. Hallitus ilmastotavoitteineen sen sijaan lyö Suomen polvilleen ja lähtiessään sammuttaa valot viimeisestäkkin tehtaasta.

15.05 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä tosiaan haluan, että ilmastotoimien osalta tehdään lisäpäätöksiä, mutta samaan aikaan on totta, että nyt saatiin myös paljon konkretiaa ensi vuoden osalta, ja se oli todella tärkeää ja siitä kiitos.

Sitten kun puhutaan ensi vuoden taloudesta ja ilmastotoimista, niin erittäin oleellisessa asemassa ovat tietenkin nämä tulevat lisätalousarviot, joissa päätetään EU:n elvytysvaroista tulevasta rahoista. Minä ajattelen, että nyt meillä on todella kriittinen paikka tehdä tätä elvytystä oikein ja me voimme samalla vauhdittaa sitä reilua siirtymää, joka meillä on joka tapauksessa edessä. No, nyt kun nämä päätökset tulevat kuitenkin aika nopeasti, niin haluaisin kysyä ministeriltä: onko mahdollisesti käynnissä sellaisia selvityshankkeita, joilla voidaan varmistaa, että nämä EU:n elvytysvarat tulisivat sitten mahdollisimman hyvin hyötykäyttöön ilmastotyön näkökulmasta?

15.06 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastotoimet todellakin odottavat vielä tapahtumiaan, mutta kahteen asiaan: tähän reilun siirtymän rahastoon ja kansallispuistoihin.

Itse tulen tuolta Pohjois-Pohjanmaalta, jossa turpeesta siirtyminen on paljon aikaisempaa ja on todellakin vauhdissa, ja nyt meillä on mahdollisuus saada täältä reilun siirtymän rahastosta EU:lta näitä rahoja, ja TEM on arvioinut sen saannon jopa yli 300:aan miljoonaan euroon ja turpeen alueelliset vaikutukset yli 200:aan miljoonaan euroon. Missä ovat nyt ne päätökset, jotta me voimme saada tämän reilun siirtymän rahaston mahdollisuuksia tänne alueellisiin vaikutuksiin?

Toinen asia: kansallispuistot. Voisiko ministeri kertoa, mikä on se aikataulu, avoin prosessi, jotta kaikilla alueilla, jotka haluavat esittää kansallispuistoaan, olisi tiedossa, [Puhemies koputtaa] millä aikataululla päätöksiä näistä asioista tehdään?

15.07 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä toisessa debattiosuudessa haluan nostaa vielä esiin positiivisina asioina 2021 budjetista vesiensuojeluun liittyvät panostukset, luonnonsuojelumäärärahojen lisäykset ja puurakentamisen vauhdittamisen. Ne ovat tärkeitä, ja väitän, että niitä myös alueilla kovasti odotetaan.

Sitten mitä tulee tähän paljon puhuttavaan turvepäätökseen, josta myös ensimmäisessä debatissa puhuttiin, niin koen, että tämä hallituksen päätös turpeesta on varsin tasapainoinen ja hallitusohjelman mukainen. Samaan aikaan päätös on kestävä myös huoltovarmuuden sekä suomalaisen kaukolämpöön perustuvan lämmitysjärjestelmän kannalta, ja toimijoilla on nyt myös aikaa sopeutua tähän muutokseen.

Sitten mitä tulee tähän edustaja Talvitienkin kysymykseen, arvoisa ministeri, haluan lopettaa tämän keskustelun omalta osaltani tällaiseen teemaan, joka liittyy toivottavasti myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

osan meistä kansanedustajistakin viikonloppuun. Kansallispuistoilla, kuten Teijon kansallispuistolla omalla seudullani, on iso merkitys ihmisten hyvinvoinnin kannalta, ja nyt kysynkin: aikooko tämä hallitus perustaa tällä vaalikaudella uutta kansallispuistoa, ja jos, [Puhemies koputtaa] niin minkä eteen on kenties jo tehty jotain valmistelutyötä?

15.08 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että vesistöjen ja Itämeren suojelun pitkäjänteistä työtä jatketaan. Ensi vuoden talousarviossa noin 8 miljoonaa euroa kohdistetaan vesien ja Itämeren suojelun edistämiseen. Määräraha kohdentuu muun muassa vesiensuojelun tehostamisohjelmaan, vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemipalveluiden kannalta tärkeiden alueiden kartoitukseen, Velmu-ohjelmaan, pohjavesien ja pienvesien suojelun edistämiseen.

Itämeri on vähävetinen sisämeri, jonka ympäriltä kertyy noin 85 miljoonan ihmisen jätevedet ja laajoilta maatalousalueilta huuhtoutuvat ravinteet. Itämeren pohjakerrostumiin on kertynyt rehevöittäviä ravinteita ja myrkyjä. Miten voimme tehokkaammin vähentää meren ravinnekuormitusta? Tarjoaako tämä budjetti siihen riittävästi lisäkeinoja, ja miten tämän tehostamisohjelman varoja kohdennetaan?

15.09 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Laskemalla teollisuuden energiaveroa tai sähköveroa yritetään edesauttaa teollisuuden sähköistämistä. Rakentamisessa toimitaan kuitenkin pitkälti päinvastaisella tavalla. Energiatodistuksen myötä päästöttömällä sähköllä lämmitettävää taloa rankaistaan 2,4-kertaisesti suhteessa turpeella tai kivihiehellä lämmitettyä, kaukolämpöön kytkettyä rakennusta. Tämä ei millään muotoa voi olla järkevää, kun muuten halutaan sähköistää yhteiskuntaa ja siirtää ja rakentaa pitkäjänteisesti niin, ettei nyt lukittauduta ratkaisuihin, jotka ehkä eivät ole niin järkeviä 10 tai 20 vuoden kuluttua. Eli kysyisin ministeriltä: Tiedän, että tullaan siirtymään tähän hiilijalanjälkipohjaiseen arviointiin, mutta siihen menee kuitenkin 4—5 vuotta. Eikö olisi nyt syytä myöskin energiatodistusta tarkistaa, jotta saataisiin neutraali pelikenttä, joka olisi sellainen, että rakennetaan järkevästi tänään taloja, jotka toimivat tarkoituksenmukaisella tavalla myöskin 10, 20 tai 30 vuoden [Puhemies: Aika!] kuluttua?

15.11 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Biokaasun tuotanto ja käyttö liittyy useampaan hallinnonalaan, ja biokaasun tuotanto ja käyttö edistää monia myönteisiä asioita. Maatalouden ravinnekierto tehostuu, ja liikenteen päästöt vähenevät. Biokaasu korvaa fossiilisia polttoaineita.

Biokaasualan toimintaedellytysten parantaminen edellyttää kuitenkin tukea ja vahvaa yhteiskunnan suopeutta. Sekä MMM:n että TEMin budjettiin sisältyy kiitos siitä, eräänlaista siemenrahaa asian liikkeelle saamiseksi. Biokaasualan kannattavuutta voitaisiin parantaa ennen kaikkea investointikustannuksia alentamalla. Suhteellisesti korkeiksi muodostuvat investointikustannukset ovat hidaste etenkin pienille laitoksille.

Arvoisa ministeri, millaisena te näette biokaasun käytön kehityksen, kun seuraatte sitä vaikutusvaltaiselta paikaltanne?

15.12 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itämeren tilanne on noussut tässä keskustelussa esiin näkyvästi, ja hyvä niin, mutta lähinnä rehevöitymisen näkökulmasta. Itämeren pohjassa on myös toinen ongelma, nimittäin sinne on toisen maailmansodan jälkeen upotettu paljon ammuksia, sekä tavanomaisia että kemiallisia aseita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Ongelma on nimenomaan se, että nämä ammuskotelot haurastuvat, mutta toisaalta taas niitten ylös nostaminen on hyvin vaikeata. Siinä nämä kotelot voivat hajota ja sitten myrkyt levitä ympäriinsä. Osa näistä ammuksista saattaa olla paremmassa turvassa itse asiassa siellä pohjalla ja muuttunut vaarattomaksi, mutta on ilmeistä, että nämä vuodot kuitenkin tietyllä aineilla ja tietyissä paikoissa saavat aikaan haittaa. Nyt parlamentaarisella tasolla on kiinnitetty aika paljon huomiota tähän. Esimerkiksi itse olen tässä Itämeri-parlamenttikonferenssissa, mutta kysyisin ministeriltä: onko hallitusten välillä, lähiaikoina etenkin, tähän kiinnitetty huomiota suhteessa rehevöitymiskeskusteluun?

15.13 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ympäristölle haitallisista yritystuista, joista oli keskustelu myös tasan vuosi sitten budjettikäsittelyssä. Monet hallituspuolueet ovat vahvasti puhuneet sen puolesta jo ennen vaaleja, että nimenomaan näitä ympäristölle haitallisia tukia tulisi karsia. No, niin viime vuoden esityksessä tälle vuodelle kuin tässä nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä ensi vuodelle näyttää siltä, että nämä ympäristölle haitalliset tuet edelleen kasvavat 3,6 miljardista 3,8 miljardiin.

Kysyisin ministeriltä tähän nyt tarkennusta ja vahvistusta. Ministeriö on muuttanut hie-man sitä kirjaustapaa, mikä vaikeutti tätä vertailua, mutta jos ne luvut ynnää yhteen, niin vertailun viimevuotiseen voi tehdä. Ja tältä todellakin näyttää, että ympäristölle haitalliset tuet olisivat edelleen kasvussa. Tästä ministeriltä mielellään kuullaan vastaus.

15.14 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kieltämättä olisi kiinnostavaa kuulla kokoomukselta, mitkä ovat ne heidän mainitsemansa ympäristölle haitalliset tuet, joista kokoomus on valmis karsimaan. Sitä odotellessa.

On erinomaista, että Metso-rahoitus saa lisää ja että Helmi-ohjelma käynnistyy. Helmi-ohjelmassa suojellaan soita ja kunnostetaan lintuvesiä ja -kosteikkoja, ja perinneympäristöjen ja metsäisten elinympäristöjen hoito on myös siinä tavoitteena. Metso-rahoitus ja Metso-ohjelmahan käynnistyivät noin 13 vuotta sitten ministereiden Tiilikainen ja Anttila hyvällä yhteistyöllä ja hyvällä innovoinnilla. Kysynkin tästä Helmi-ohjelmasta, että kun Metso-ohjelman kantava teema on ollut se, että maanomistajat ovat siinä olleet alusta lähtien hyvin mukana, ja sen takia se on onnistunutkin, niin onko tässä Helmi-ohjelmassa [Puhemies koputtaa] ajatuksena samanlainen toimintatapa?

15.15 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin tiedustellut kahta asiaa ministeriltä.

Ensinnäkin täällä teidän budjettikirjassanne sukupuolten välisestä tasa-arvosta todetaan, että pitäisi selvittää naisten ja miesten ruokatottumusten eroja. Mitä te tällä haette? Uusia ruokailuohjeita miehille tai naisille?

Ja sitten toinen kysymys kuuluu ympäristönsuojelusta ja päästöjen vähentämisestä. Nyt esimerkiksi Helsingissä ollaan rakentamassa Malmin lentokenttää, joka paalutuksellaan ja esirakentamisellaan aiheuttaa aivan valtavat päästöt — samaan aikaan toki, kun kaupunki on julistanut ilmastohätätilan. Olisin tiedustellut, onko tässä nyt sellainen tilanne, että tämän ilmastoasian kanssa poseerataan toisaalla mutta toisaalla suljetaan silmät näiltä päästöiltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

15.16 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvin tärkeä asia se, että suomalaisesta luonnosta pidetään huolta, enkä minä hyväksy sellaista ajatusta, että metsien käyttö on metsien tuhoamista. Sitähän tämä keskustelu pitkälti tässä salissakin on: kun metsiä hoidetaan ja hakataan, se monen silmissä nähdään metsien tuhoamisena. Ei suinkaan. Suomalainen metsätalous on niin korkeatasoista, että kaikki metsänomistajatkin — suurin osa heistä — ovat käyneet asianmukaiset kurssit ja koulutukset ja koko metsätoimihenkilöporukka on suorittanut kaikki vaadittavat tutkinnotkin. Elikkä sen suhteen ei ole mitään ongelmaa.

Ongelmaksi näen sitten tämän tällaisen nurkkakuntaisen ajattelun, jossa yksi porukka tässäkin salissa pitää itseään parempana ja toteaa, että tämä tällainen on tuhoamista, vaikka sitä se ei ole. Meillä on käsissämme maailman ainutlaatuisin suuri aarre, hiilinielu, joka ei lopu vaan kasvaa. Meidän pitää edelleen kasvattaa sitä. Hiilinielun kasvattamisesta olen puhunut monta kertaa, ja sanon, arvoisa puhemies, sen vielä kerran, että tuhkalannoituksella pystymme suometsien kasvua lisäämään niin, että saamme kaikki hiilinielut kuntoon. [Puhemies koputtaa] Ei maksa mitään, ja olemme kaikki tyytyväisiä. [Sebastian Tynkkynen: Erinomainen puheenvuoro!]

15.17 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Europarlamentti hyväksyi eilen esityksen siitä, että vuoden 2030 päästövähennystavoite on nostettava 60 prosenttiin. Tämä on iso edistysaskel ilmastolle. Muutos kestävään yhteiskuntaan ja talouteen on käynnissä myös meillä täällä Suomessa, ja budjettiriihen energiapäätökset ohjaavat osaltaan tähän suuntaan. Päästökuilua on kuitenkin kurrottavana vielä yli 10 megatonnin edestä, ja lisätoimia siis tarvitaan.

Ympäristöministeriö tekee tärkeää työtä rakennusten hiilijalanjäljen pienentämiseksi muun muassa tukemalla energiaremontteja, öljylämmityksestä luopumista ja puurakentamista, joka täällä onkin useasti mainittu. Kulutamme luonnonvaroja kestäättömän paljon, mutta korkean osaamisen maana Suomella on hyvät edellytykset toimia kiertotalouden edelläkävijänä. Kysynkin ministeriltä: mitä te näette tällä hetkellä lupaavimpina kiertotalouden edistysaskelina, ja miten voimme kiertotaloutta Suomessa parhaiten edistää?

15.19 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tosiaan päättänyt ohjelmassaan sallia tietullien käyttöönoton kaupunkiseudulla. Pyrin eilen kiinnittämään jo hallituksen huomiota Helsingin seudun liikenteen tekemään tietullisuunnitteluun, ja nyt kun se on tapahtunut MAL-prosessissa, josta te, ministeri Mikkonen, vastaatte, niin ehkä tunnette paremmin nämä suunnitelmat kuin teidän kolleganne. Tässä on siitä MAL-prosessista aivan tuore selvitys, jossa on todettu, että keskituloisen talouden autoilun kustannukset kasvavat keskimäärin 700—800 euroa vuodessa ja noin 10 prosentilta peritään yli 1 000 euroa vuodessa. Hyväksyttekö te tällaisen maksun käyttöönoton, tällaisen työssäkäyntiveron ja sen valmistelun?

Kolleganne Harakka kertoi, että ruuhkamaksujen käyttöönotto Helsingin seudulla uuden tiedon valossa käytännössä johtaisi äärimmäisen vähäiseen päästövähennykseen. Kysyn teiltä ilmastoministerinä: eikö tämän tiedon valossa tästä koko keinosta tulisi luopua ja hallitusohjelma tältä osin päivittää?

15.20 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa kun olin suuren valiokunnan kokoukseen valmistautumassa, ei ollut mahdollisuutta kuulla ministerin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

puheenvuoroa, mutta mielelläni näistä kansallispuistoista — kun kuitenkin momentille on saatu nyt hyvin lisärahoitusta — kuulisin vähän lisää, ja erityisesti tietysti tuo Tiilikkejärven kansallispuiston laajentaminen kiinnostaa, ja ministeri onkin siitä asiasta tviitannut, että asia on toteutumassa. Mutta noin kaiken kaikkiaan, nyt kun ollaan saamassa sinne lisärahoitusta — mikä on hyvä, koska tämä korona-aika on saanut suomalaiset ymmärtämään, miten hieno luonto meillä on — niin ehkä siitä vielä lisää mielellään kuulisin, että minkälaisia asioita nyt pystytään tällä rahoituksella tekemään.

Toinen asia, mihin täällä budjettikirjassa kiinnitän huomiota. Täällä lukee: ”Ikääntyneen väestön kotona asumisen edellytyksiä edistetään. Ikääntyneiden tarpeita vastaavien asumisratkaisujen tarjontaa lisätään” — muun muassa tätä yhteisasumista. Toisaalta tiedän sen, että maaseudulla monien asuminen tyssää siihen, että siellä on näitä vanhoja taloyhtiöitä, jotka rapistuvat käsiin eivätkä enää saa pankeilta korjauslainoja. [Puhemies koottaa] Voisiko tälle myöskin jotakin ministerin suunnasta tehdä?

15.21 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Varmasti me kaikki täällä salissa haluamme hidastaa, jopa pysäyttää ilmastonmuutoksen etenemisen, jos se on mahdollista, mutta kun puhutaan kestävästä kehityksestä, niin silloin siihen kuuluu aina myös sosiaalinen ja taloudellinen kestävä kehitys sen ympäristöllisen kestävä kehityksen lisäksi, ja on erittäin tärkeää, kun meillä on nyt tämä visio hiilineutraalista hyvinvointiyhteiskunnasta, että siihen mennään sosiaalisesti oikeudenmukaisilla tavoilla. Ei ole mahdollista, että tehdään sellaisia ratkaisuja, jotka aiheuttaisivat pieni- ja keskituloisille kohtuuttomia rasituksia ja vaikeuttaisivat heidän arkeaan kohtuuttomasti. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus pitää keskustan mielestä pitää mukana kaikissa ilmastotoimissa. Kysyisinkin nyt ympäristöministeriltä siitä, että kun kuitenkin monelle suomalaiselle unelma on edelleenkin omakotitalossa eläminen, niin miten pidetään jatkossa huolta siitä, että se olisi puhtaampaa, vähäpäästöisempää?

Ja, puhemies, mielellään kuulisin myös ministeriltä tästä lähiluonnossa [Puhemies: Aika!] liikkumisesta. Itsellekin on tullut korona-aikana [Puhemies: Kiitoksia!] se tavallista tutummaksi.

15.22 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska ministeri ei kerinyt aikaisemman debatin yhteydessä vastaamaan kysymyksiin, esitän uudelleen kysymyksen näistä menolisäyksistä, joiden kohteena on satojen henkilötyövuosien lisäys. Mainitsitte, että nämä eivät ole pysyviä vaan nämä olisivat määräaikaisia. Miten varmistatte tämän, että ne ovat määräaikaisia? Ja kun emme tiedä vielä koronan kaikkia vaikutuksia, jos talous tulee pahemmin sakkaamaan: miten varmistatte yritystemme kilpailukykyä, ja oletteko tarvittaessa valmis tinkimään ylikunnianhimoisista ilmastotavoitteistanne?

15.23 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä koronakevät on tuonut ihmisen lähelle luontoa ja retkeilyn osaksi tosi monen ihmisen arkea. Tutkimus kertoo sen, minkä moni meistä toki tietääkin: luonto auttaa palautumaan stressistä ja parantaa mielialaa, laskee verenpainetta ja tasoittaa sydämen sykettä.

Saavutettavuudella on kuitenkin väliä. Tutkimusten mukaan käynnit luonnossa vähenevät silloin, kun luontoalue on kodista yhä kauempana. Täällä pääkaupunkiseudulla bussilla voi päästä kansallispuistoon, mutta aika harvassa muussa paikassa voi. Kysyinkin ministeriltä: miten me voisimme parantaa näitten kansallispuistojen saavutettavuutta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Toisaalta haluaisin nostaa esiin asian valtion vanhoista metsistä. Metsähallituksen omistamat vanhat metsät juuri tälläkään hetkellä eivät ole turvassa, nimittäin esimerkiksi Kuhmossa on juuri äsken hakattu 250-vuotias aarniometsä. Miten me pystyisimme ohjaamaan [Puhemies koputtaa] Metsähallitusta niin, [Puhemies: Kiitoksia! Aika!] että tunnistaisimme nämä arvokkaat kohteet ja saisimme ne suojeluun?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerin vastaus, ja sitten siirrytään puhujalistaan.

15.24 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomeen on sotien jälkeen rakennettu vesivoimalaitoksia, ja niin on ollut ihan oikein siinä ajassa tehdä, kun energiaa on tarvittu teollisuuteen. Kuitenkin nykyisin saamme jo paljon tehokkaammin energiaa muualta. Siksi meidän on nyt tuettava vahvasti pikkuisten voimaloiden purkamista. Meidän on saatava uhanalaiset lohi- ja taimenkannat kutemaan luonnollisesti meidän joissamme. Hiirolanjoki on oiva esimerkki siitä, kuinka näin voi tehdä, tai Imatralla kaupunkipuro. Nyt lähes sukupuuttoon kuolleen saimaanlohen kanta on saatu elvytettyä, ja tämä laji sinnitteli pikkuisessa ojassa asuinalueen perukoilla lähes 80 vuotta. Nyt sillä on edellytykset, joilla se voi elää omassa ympäristössään ja kutea sorapohjaan.

Näillä alustuksilla haluaisinkin tiedustella ministeriltä: kuinka olette ajatellut lisätä muun muassa kalastusmatkailua ja sisävesiristeilyä Saimaalla luontoa kunnioittaen niin, että yrittäjät voivat siellä yrittää ja matkailijat eivät samalla kuitenkaan kuluta arvokasta ympäristöä?

15.26 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Rantanen puhui äsken ruokavaliosta, ja jatkan siitä vähän koulun suuntaan. Vuonna 1943 Suomessa ensimmäisenä maana maailmassa säädettiin lailla kouluruuan tarjoamisesta koululaisille maksutta. Laki on edelleen yksi maailman parhaista, mutta sitäkin voi tuki edelleen kehittää. On tärkeää käyttää suomalaista puhdasta ruokaa.

Suomessa kotitaloudet heittävätkin vuosittain kuitenkin roskeen 120–160 miljoonaa kiloa ruokaa. Voisiko kouluruuan hävikin vähentämiseksi tehdä jonkinlaisen porkkanamekanismin, joka kannustaisi oppilaita kiinnittämään huomiota realistiseen vihreyteen, omien arjen valintojen merkitykseen? Tämä olisi konkreettista ympäristökasvatusta. Kysynkin: aikooko ministeri painottaa ruokahävikkiä näissä hankkeissa, [Puhemies koputtaa] joita on vireillä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Mikkonen, 3 minuuttia.

15.27 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen:** Kiitoksia, puhemies! Tuli paljon taas hyviä kysymyksiä. Ajattelin, että jatkan ehkä nyt niistä teemoista, mitä tuolla ensimmäisellä puoliskolla ei vielä paljon ehditty käsitellä.

Yksi asia, mikä tässä paljon nousi, on tämä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, siihen liittyvä korkea rahoitus. Helmi-hankkeella ennallistetaan heikentyneitä luontotyypppejä ja myös suojellaan soita. Sitten on tietysti tämä Metso-metsiensuojeluohjelma, joka on ollut jo pitkään käynnissä, mutta sen lisärahoituksella nyt toivottavasti vihdoin pääsemme niihin kunnianhimoisiin tavoitteisiin. Lisäksi olemme vielä varanneet myös metsien suojeluun pohjoisessa rahaa, koska tämä Metso-ohjelmahan koskee nimenomaan eteläisiä met-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

siä. Tässä Helmi-ohjelma, koska siinä myös kunnostetaan ja ennallistetaan luontoa, luo myös työpaikkoja alueellisesti. Ja esimerkiksi kun edustaja Huru kysyi näistä henkilötyövuosista, niin osa näistä henkilötyövuosista liittyy näihin luonnon ennallistamis-, kunnostamistöihin tai kansallispuistojen infrarakenteen korjaamiseen, joka tuo työpaikkoja alueelle siinä, kun niitä rakennetaan, toki sitten välillisesti myös tuo niitä luontomatkailun työpaikkoja.

Edustaja Elo kysyi, miten kunnat otetaan mukaan. Me tänä vuonna lanseerasimme tällaisen Kunta-Helmen, eli kunnat saattoivat ehdottaa tällaisia kohteita, mitä tulisi heidän alueellaan kunnostaa ja ennallistaa. Se sai aivan valtavan suosion, ja olemme päättäneet, että myös ensi vuonna tämä Kunta-Helmi on kunnille haettavissa.

Kansallispuistot nousivat monissa kysymyksissä esiin. Nehän ovat meidän luontomme helmiä, ja meillä on tarkoitus tällä hallituskaudella kehittää kansallispuistoverkosta. Tarkoitus on perustaa kaksi uutta kansallispuistoa, näin aion esittää.

Kansallispuistojen lisäksi esille nousi myös lähiluonto ja sen merkitys. Siinä tietysti kunnilla on tosi iso rooli, mutta ympäristöministeriö on nyt halunnut tukea kuntia myös tässä lanseeraamalla tällaisen rahoituksen, avustuksen, jolla kunnat voivat omia lähivirkistyspaikkojaan kunnostaa. Tämä tuo myös työllisyyttä sinne alueelle.

Sitten kysyttiin näistä ympäristölle haitallisista tuista. VM:hän on todellakin muuttanut budjettikirjassa nyt vähän eri tavalla sitä niiden esittelemistä, mutta sen voin sanoa, että nyt ensi kertaa olemme päässeet todellakin vähentämään ympäristölle haitallisia tukia, mistä on pitkään puhuttu, mutta valitettavasti ne aikomukset ovat aina aiemmin jääneet vain aikomuksiksi. Nyt me olemme päästökauppakompensaatiota lopettamassa, viimeinen maksatus on vuonna 21, olemme alentaneet parafiinisen dieselin verokantaa, ja sitten tämä energiaintensiivisen teollisuuden energiaveronpalautus, eli niin sanottu energialeikkuri, poistuu nyt asteittain.

Sitten kysyttiin vielä liittyen näihin vaelluskaloihin. Sehän on pääosin tuolla maa- ja metsätalousministeriön puolella, siellä on rahaa näihin vaellusesteiden poistamiseen, ja se on todella tärkeää konkreettista luontotyötä, jolla on myös aluetalouden merkitystä kalastusmatkailun myötä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja näin debattivaihe päättyi tässä yhteydessä, ja siirrytään puhujalistaan. — Ensimmäisenä edustaja Rantanen.

Mutta ennen kuin tulette tänne, niin totean, että tuossa puhujakorokkeelle tullessa on nyt nämä pikkupöydät, ja siinä riisutaan maski pois ja desinfioidaan kädet, kun tullaan puhumaan, ja sitten takaisin mennessä otetaan siitä maski päähän. Käytävillä ei kuljeta ilman maskia.

15.31 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen riveistä on viime viikkojen aikana kuulunut vaatimuksia yhteiskuntavastuusta ja isänmaallisuudesta silloin, kun se on koskettanut muita paitsi hallitusta itseään. Sopiikin perustellusti kysyä, millaista isänmaallisuutta ja yhteiskuntavastuuta on tästä budjetista löydettävissä.

Marinin hallituksen hallitusohjelman rahoituspohja on poissa. Tarpeelliset rakenneuudistukset on jätetty toteuttamatta. Velkaa otetaan velan päälle vailla pitkäaikaista suunnitelmaa velan lyhentämisestä, työllisyyden ja kilpailukyvyn nostamisesta tai kansalaisten ostovoiman parantamisesta. Seurauksena on massiiviset yt-neuvottelut ja sijoittajien joukkopako. Valtava velkaantuminen ja julkisen sektorin paisuttaminen tarkoittaa verojen ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

juja korotuksia tulevaisuudessa, mistä seuraa taloudellinen kuolonsuudelma kansalaisten ostovoiman kaventuessa edelleen. Ostovoiman kaventaminen johtaa palkankorotuspaineisiin, mikä tarkoittaa kilpailukyvyn heikkenemistä. Kilpailukyvyn heikkeneminen yhdistettynä matalasta ostovoimasta johtuvaan heikkoon kysyntään tarkoittaa yrityksille tukalaa tilannetta.

Veroilla kuristamisen sijaan hallituksen tulisi hellittää otettaan ja antaa kansalaisten päättää, mihin heidän toimeliaisuudellaan kerryttämä tuotto käytetään edistäen kulutusta ja luonnollista elvytystä. Rehellinen poliitikko kertoisi myös sen, että julkista sektoria on pienennettävä. Julkisen sektorin pienentäminen ei tarkoita ensisijaisten asioiden lakkauttamista, kuten poliisiin, kouluihin tai terveydenhuoltoon kajoamista. Se tarkoittaa hankehumpua, toissijaisia asioita ja esimerkiksi ylenpalttisen typerien projektien rahoittamista ympäri maailmaa. [Kimmo Kiljunen: Mitkä on toissijaisia asioita?] Hallitus pitää härkäpäisesti kiinni kunnianhimoisista ilmastotavoitteistaan, jotka ovat tiukemmat kuin edes EU edellyttää — tämä vieläpä tilanteessa, jossa koronavirus aiheutti ennätysmäisen päästöjen vähenemisen. Puheet veronkorotuksista, työntekijöiden työpäivän lyhentämisestä ja yrityksille langettavista tiukemmista yhteiskuntavastuista luovat ilmapiirin, jossa sijoittajat varmasti harkitsevat kahteen kertaan sijoittamista Suomeen.

Arvoisa puhemies! Hallitus osoittaa yhteiskuntavastuuta laittamalla yhä enemmän rahaa kehitysapuun, enemmän kuin koko poliisitoimeen. Parhaimmillaan suomalaisten veronmaksajien rahaa käytetään jopa Kirgisian tupakoinnin vähentämiseen. Hallitus julistaa budjettikirjassa juhlallisesti hallittua ja yhteiskunnallisesti kestävästä maahanmuuttoa. Tämän eteen ei ole tehty yhtäkään lakimuutosta, päinvastoin. Missä ovat työperäisten maahanmuuttajien tulorajat, jotka muuten vastaisivat myös ihmiskauppaan? Missä ovat laittoman maahantulon torjunnan keinot? Missä on laittomasti maassa olevien poistaminen maasta? Korulauseet budjettikirjassa eivät ole linjassa toimien suhteen.

Poliisiin pitää nyt vaihtaa autonsa hybrideiksi, latausasemia pitää rakentaa, ja lopulta vaihdot tehdään sähköautoiksi. Poliisin määrärahat ovat kroonisesti liian alhaiset, ja nyt tätäkin vähäistä rahaa hassataan vihervasemmiston ideologiahankkeisiin. Oikeusministeriön hallinnonalalla korkeimman hallinto-oikeuden asioista yli puolet on ulkomaalaisasioita, ja sinne hallitus lisärahoituksen syytää, vaikka muiden asioiden kohdalla keskimääräiset käsittelyajat ovat puolet pidempiä kuin ulkomaalaisasioissa. Itse asiassa kenestäkään muista oikeusministeriö ja koko hallitus eivät tunnu olevan huolissaan kuin turvapaikanhakijoista. Lakimiestenkin pätevyyden pitää olla kohdallaan, ja rahaa tulee lisää tuomioistuimille. Samaan aikaan, kun suomalaisen elämisen, liikkumisen ja energian kustannukset, verot sekä maksut kasvavat, hassaa hallitus rahaa pitkin maailmaa Euroopasta Afrikkaan jopa lapsillemme lisävelkaa ottamalla. Poissa ovat budjettikirjasta omaishoito ja ruoka-apu, esimerkiksi. Tämä budjetti on ideologisen hankehumpan riemujuhlaa, jossa hallituspuolueet ovat omia äänestäjiään koskellen romauttamassa suomalaisen hyvinvointivaltion rahoituspohjan ja jättävät sotkun siivoamisen seuraaville hallituksille.

Arvoisa puhemies! Minä kysyn nyt: missä Marinin hallituksen peräänkuuluttama yhteiskuntavastuu ja isänmaallisuus on?

15.36 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Haluaisin kysyä teiltä, arvoisa Suomen keskustapuolue, tuetteko te tätä keltaista budjettikirjaa, joka teidän edessänne tällä hetkellä on. [Antti Kurvinen: Nimi muuttui vuonna 88 Keskustaksi! Päivitä puhe!] Bensaveroa jo korotettiin, ja sen osalta työssäkäynti tulee kallistumaan, sen osalta yrittäjille tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

lee lisää kustannuksia, sen osalta myöskin tuotteiden hinnat tulevat kasvamaan, se tulee näkymään myöskin niissä. Seuraavaksi te olette ajamassa turvetuotantoa alas, ja tässä me olemme nähneet aika vahvoja kannanottoja turvetuottajilta. Heitä todella kannattaa kuunnella. Sitten seuraavaksi ollaan suunnittelemassa myöskin tätä työssäkäyntiveroa autoilijoille, ja lisäksi on uusia rajuja suunnitelmia bensaveron korotuksesta. Te keskustassa voitte varmasti sanoa niin, että teidän kantanne otetaan varmasti kyllä hallituksessa huomioon, mutta niin se otettiin varmasti huomioon aikaisemminkin bensaveron korotuksen suhteen, jalkapantojen, Isis-vaimojen suhteen ja niin edelleen. Te teette aina sillä tavalla, miten vihreät määräävät, miten pitää tehdä. Joka kerta te tulette suostumaan ehdotuksiin, joita te vastustatte. [Antti Kurvinen: Oletko lukenut paperia?] Salipuheet ovat eri asia. Ne päätökset, joiden puolesta te tulette äänestämään, ovat aivan toinen asia.

Me perussuomalaiset haluamme, että maaseudulla todella voi asua tulevaisuudessakin. [Antti Kurvinen: Vastustatte turkistarhausta!] Lapsilla on todella turvallista elää ja kasvaa maaseudulla. Itse olen kotoisin Lohtajalta, hyvin pieneltä paikkakunnalta, josta on lähtenyt asukkaita jo pitkän aikaa ja joka lopulta liitettiin Kokkolaan. Tällainen kehitys maaseudulla on ympäri Suomen. Se jatkuu koko ajan. [Antti Kurvinen: Miksi Halla-aho vastustaa verotulojen tasausta?] — Edustaja Kurvinen, te saatte oman puheenvuoron, kun painatte nappia ja tulette puhumaan tähän pönttöön. Nyt on minun aikani grillata teitä, keskustaa, koska te olette tekemässä sellaista politiikkaa... [Antti Kurvisen välihuuto — Puhemies koottaa]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Puhutaan yksi kerrallaan.

...joka kurjistaa suomalaista maaseutua. Tällaista kehitystä tämä on ollut kaikkialla Suomessa, ja on valitettavaa, että vaikka se on jatkunut niin pitkään, niin nyt te olette itse asiassa tukemassa tämän kehityksen kiihtymistä hallituksessa, joka tekee tällaista ilmastopolitiikkaa, joka nopeimmin tuhoaa suomalaista maaseutua.

Arvoisa herra puhemies! Annan teille keskustalaisille tehtävän oman puheenjohtajanne suhteen. Teidän pitäisi perustella, minkä takia hiilineutraalisuustavoitetta vuoteen 2025 mennessä ei voida saavuttaa eikä sitä kannata edistää. Hallituksellahan se tavoite on vuodessa 2030, mutta teidän puheenjohtajanne Annika Saarikko on vaalikoneissa vastannut, että hän haluaisi, että tämä tavoite toteutuu jo vuonna 2025, ja näin ollen voisin kuvitella, että teidän puheenjohtajanne ajaa hyvin voimakkaasti sitä, että ainakin 2030 mennessä tämä tulee toteutumaan. Te voitte kuvitella nyt, että teidän paikkanne on hallituksessa kovan vaalihäviön jälkeen, minkä saitte, mutta uskon, että maaseudulta se palaute tulee seuraavissa vaaleissa olemaan aika kovaa. Te voitte lähteä hallituksesta. Te voitte lopettaa tällaisen ilmastopolitiikan kauden, mitä ei ole koskaan aikaisemmin Suomessa nähty. — Kiitos.

15.40 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Vuoden 2021 budjetissa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 3,5 miljardin euron lisämäärärahoja. Rahoitus pysyy suunnilleen samalla tasolla kuin viime vuoden esityksessä. Huomioitavaa on kuitenkin se, että tämä oli lähes 620 miljoonaa suurempi kuin vuoden 2019 budjetissa. Tähän sisältyy hallitusohjelman mukainen 300 miljoonan vuotuinen korotus korjausvelan lyhentämiseen sekä osaltaan keväällä 2020 neljännessä lisätalousarviossa sovittu mittava yli 1,3

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

miljardin euron ilmastoelvytys joukkoliikenteeseen, väylähankkeisiin sekä kaupunkiseutujen kehittämiseen MAL-sopimuksen kautta.

Hallitus esitti jo vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa 18 miljoonan euron lisäyksiä kävelyä ja pyöräilyä edistäviin toimenpiteisiin, ja tämän lisäksi nyt tässä talousarviossa tullaan esittämään vielä 25 miljoonan euron lisäyksiä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen.

Uusia kehittämishankkeita käynnistetään tämän budjetin avulla vain muutamia. Tältä osin hallitus toimi etupainotteisesti, ja nyt kuluvana vuonna kesäkuun lisätalousarviossa laitettiin liikkeelle merkittävä määrä uusia liikennehankkeita yhteensä yli 1,3 miljardin edestä. Nyt on tärkeää toteuttaa näitä jo päätettyjä hankkeita ja huolehtia niiden rahoituksesta. Tämän lisätalousarvion osalta pidän hyvänä, että nyt käsittelyssä olevassa talousarviossa esitettävät uudet hankkeet jakautuvat eri kulkumuotoihin, niin vesi-, raide- kuin tie-liikenteeseen.

Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen on eräs merkittävimpiä hankkeita Itä-Suomen elinvoiman, teollisuuden ja matkailun tukemiseksi ja edistämiseksi. Mikäli sulkuja ei pidennettäisi, liikennöinti kanavalla tyrehtyisi pitkälti nykyisen aluskaluston tullessa tiensä päähän. Sulkujen pidennys mahdollistaa modernin, tehokkaan ja vetoisuudeltaan suuremman aluskannan liikennöinnin kanavalla, mikä taas parantaa rahtien kustannustehokkuutta sekä vähentää rahdin yksikkökohtaisia päästöjä.

Hankkeella on myös merkittävä työllistävä vaikutus, arvioiden mukaan noin 1 000—1 200 henkilötyövuotta. Hankkeella toteutetaan hallitusohjelmakirjauksia sisävesiliikenteen kehittämistä osana liikenteen päästöjen vähentämiseen tähtäviä toimia.

Myös Tampere—Jyväskylä-radan parantamisen ensimmäiselle vaiheelle on tärkeää myöntää rahoitus. Hankkeella on tarkoitus parantaa elinkeinoelämän ja työssäkäynnin edellytyksiä huomioiden UPM:n Jämsän Kaipolan tehtaan sulkeminen. Viime syksynä käsitellyssä budjetissa yhteysväli sai suunnittelurahaa liikenteen sujuvoittamiseksi ja välityskyvyn parantamiseksi. Tästä suunnittelusta on jo mahdollista toteuttaa nopeita toimenpiteitä, joilla edistetään junaliikenteen sujuvuutta, parannetaan radan välityskykyä sekä edistetään radan elinkaaritehokasta kunnossapitoa.

Valtatie 4:n Äänekoski—Viitasaari ohituskaistan keskikaistaan investoitava summa on myös välttämätön, sillä ilman tätä hankkeen tiesuunnitelma vanhenisi vuoden 2021 aikana eikä suunnitelman voimassaoloa voisi enää jatkaa. Hankkeen tavoitteena on liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvoittamisen parantaminen.

Arvoisa puhemies! Monilla alueilla oli aivan varmasti toiveita saada omia liikenneinfrahankkeita edistettyä tämän budjetin avulla. Näin myös Kymenlaaksossa. Myönnän olevani harmistunut siitä, että Kymenlaakson tärkein liikennehanke, valtatie 15 välillä Kotka—Kouvola, jäi ilman rahoitusta. Tämä tiejakso sisältyy asetukseen pääväylistä ja niiden palvelutasosta. On perusteltua odottaa, että valtatie 15:n korjaamiseen välillä Kotka—Kouvola osoitettaisiin kiireellisesti investointimäärärahaa tierakennustöiden pikaiseen aloittamiseen. Investoinnilla turvataan asukkaiden, Suomen viennin, teollisuuden ja kaupan tavaravirta sekä sosiaali- ja terveystalouden turvaamisen edellyttämät vaatimukset turvallisesta ja toimivasta pääväylästä.

Vaikka tässä budjetissa tälle valtatie 15 -hankkeelle ei saatu rahaa, tulen Kaakkois-Suomen kansanedustajana tekemään jatkossakin sinnikkäästi töitä tämän ensiarvoisen valtatie 15:n hankkeen eteenpäin viemiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

15.45 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva ympäristöministeriön pääluokka sinällään on toki haastava ja paljon puhetta aiheuttava, mutta muutamia huomioitani vielä valiokunnan puheenjohtajan roolissa.

Ensinnäkin on paljon keskusteltu siitä, onko meillä riittävästi hiilinieluja. Täällä yhdessä puheenvuorossa vaadittiin, että noin 10 miljoonaa tonnia hiilensidontaan lisää. Olen sen moneen kertaan sanonut, että ei meidän kannata valtion rahoja hukata sellaiseen hiilinielujen rakentamiseen, josta ei paljon mitään hyötyä ole, koska jos lähdetään keinoitekoisesti joitakin kalliita tekemään, se aiheuttaa vain kustannuksia ja yleensä ne ovat vain vuoden pari kestäviä. Mutta kun lisäämme metsien kasvua, sen 15 miljoonan motin eli 15 miljoonan hiilitonnin sidonta onnistuu suometsien järkevällä lannoituksella, metsien järkevällä hoidolla, ja kun metsiä lannoitetaan tuhkalannoituksella, ei tule mitään ravinnehuuhtoumia. Valtion kulut siihen ovat lähes nolla, koska metsänomistajahan sen suurimmaksi osaksi maksaa, ja metsäteollisuuden toimintaympäristö turvataan, koska ne tietävät, että myös kuitupuuta tulevaisuudessa on tulossa lisää. Ja jokainen tietää, että metsän kehityksessä se lupaa myös sitä, että sen jälkeen tukkipuutakin tulee paljon. Metsän kehitysvaihe lupaa sitten myöhemmällä iällä varmasti hyviä rakennuspuuta.

Hallituksen budjettiesityksessä puurakentaminen on yksi tärkeä kohde. Näiden MAL-sopimusten alulle panema puurakenteisten talojen tuki on äärimmäisen tärkeä tuki. Se 5 000 euron käynnistysavustus per asunto MAL-alueella ja muualla 2 000 euroa on hyvä lähtölaukaus sille, että puutaloja rakennetaan. En näe siinä kovinkaan paljon järkeä — näen sen suorastaan hieman syrjivänä — että se MAL-alueen ulkopuolella oleva koti on vähempiarvoinen kuin MAL-alueelle rakennettava. Tässä pitää päästä tässä maassa tasa-arvoon, niin että jokaisen koti, joka puusta rakennetaan — olkoon se sitten vaikka Kauniaisissa taikka Kirkkonummella taikka Utsjoella tai Ilomantsissa, ei sillä ole mitään väliä — on yhtä arvokas koti rakentajalleen ja asujilleen aina ja sitoo aivan yhtä paljon hiiltä. [Antti Kurvinen: Nyt on oikeaa asiaa!] Ja muistakaa, hyvät ystävät: Kun rakennetaan puusta, niin se on lähes poikkeuksetta aina paikallinen raaka-aine. Siellä ei kuljetella niitä. Ne puut otetaan, niin kuin minun kesämökinikin puut ja talon puut on otettu, siitä lähimetsästä. Ei ole syntynyt paljon hiilipäästöjä, kun ne on siellä sahattu paikan päällä ja tehty taloksi. Elikkä tämä on jäänyt liian pienelle huomiolle.

Sitten puhutaan koko ajan, että meillä pitää luonnonsuojelualueita lisätä. Se on hyvä, että niitä lisätään jonkun verran, mutta niitä alkaa Suomessa olla. Olemme Euroopan eniten metsiä suojellut valtio. Näkisin mielelläni, että olemassa olevia rakenteita parannettaisiin sillä 100 miljoonalla. Meillä on monia kansallispuistoja, joiden kunto on surkea — sanon suoraan ”surkea”. Miksi me lisäämme jatkuvasti kuormaa tietäen, että kulut kasvavat, kunto heikkenee? Jos talon eteläpääty on huonossa kunnossa ja pohjoispääty hyvässä kunnossa, niin kannattaisi panna se eteläpääty kuntoon ennen kuin rupeaa uutta tekemään. [Sebastian Tynkkynen: Juuri näin!] Toivoisin, että tässä arkijärki otettaisiin käyttöön. Jatkuva suojelualueiden lisääminen on myös sitä, että sillä varmistetaan se, että me pikkuhiljaa olemme metsätalousmaana entinen maa, kun tarpeeksi pitkälle mennään. Lapissa on jo kuntia, joissa 87 prosenttia kunnan pinta-alasta on suojeltu. Siellä ei kovin paljon talous-toimintaa enää sitten harjoiteta.

Metso-ohjelma on hyvä asia, kun se perustuu vapaaehtoisuuteen ja nimenomaan metsänomistajan, ympäristöministeriön ja ely-keskuksen kanssa tehtävään sopimukseen tai yhteistyöhön.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Lahopuusta puhutaan paljon, mutta koskaan Suomen historiassa, lähivuosisikymmeninä, ei ole ollut näin paljon lahopuuta metsissä kuin sitä nyt on. Konekorjuu takaa sen, että sinne aina jää lahopuuta maahan ja se tulee maatumään, ja siellä se sienitauti ja hyönteinen hyötyy siitä maahan kaadetusta puusta aivan yhtä paljon riippumatta siitä, kaatoiko sen metsäkone sinne maahan vai kävikö luonnonsuojelija puukkosahalla sahaamassa sen kuusen nurin. Molemmissa tapauksissa se pöppiäinen ei todella tiedä, minkä takia se puu sinne maahan kaatui. Elikkä toivon tässä asiassa hieman keskusteluun järkeä.

Ja sitten se, kun puhutaan ennallistamisesta: mitä järkeä on soiden ennallistamisessa, kun ne suo-ojat, mitä on turhaan ojitettu, pikkuhiljaa kasvavat umpeen? Ei maksa mitään. Ja sitten jos se suo ennallistetaan, niin eikös meidän pitänyt ilmastoa hoitaa?

Arvoisa puhemies! Kun suo-ojat lyödään umpeen, luodaan valtava metaanipumppu. Kun sinne osittain maatumäelle suolle nousee vesi ja vesi tukkii happitiehyet siellä, alkaa hapeton palaminen eli mädäntyminen, ja se tuottaa ilmakehään valtavan määrän metaania ja pahimmillaan typpioksiduulia, jotka ovat monta kymmentä kertaa pahempia kasvihuonekaasuja kuin hiilidioksidi on. Meillä puhutaan suureen ääneen täällä, että pitää ennallistaa, mutta kukaan ei puhu siitä, [Puhemies koputtaa] mitä siitä seuraa, ja se on valtiontalouden kannalta muuten kohtalaisen tärkeä asia.

15.51 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Koronan toinen aalto on tuonut esiin merkittäviä puutteita koronakriisin hoitamisessa. Hallitus ei käyttänyt epidemian suvantovaiheen tuomaa mahdollisuutta organisoida epidemian torjunnan johtamista niin, että se olisi johdonmukaista, tehokasta ja vaikuttavaa. Hiljaisempi kesä olisi pitänyt käyttää täysimääräisesti toiseen aaltoon varautumiseen ja selkeän suunnitelman laatimiseen. Esimerkiksi ravintoloiden osalta olisi voitu valmistella massarajoitusten sijaan edellytykset käyttää nykyistä huomattavasti kohdennetumpia paikkakunta-, ravintolatyypin- tai jopa ravintola-kohtaisia rajoituksia. Ravintola-ala on syystä laajasti tyytymätön hallituksen toimiin. Hallituksen valmistelun puutteellisuus maksaa suomalaiselle yhteiskunnalle miljoonia euroja ja pahimmillaan tuhansia työpaikkoja.

Hallituksen viestintä koskien koronakriisin hoitoa on ollut sekavaa ja luonut epävarmuutta. Hallitus linjaa, mutta kerta toisensa jälkeen ministeri Kiuru yllättää meidät poikkeavilla tulkinnoillaan. Yksi kuvaava esimerkki tästä oli hallituksen neuvottelu matkustusrajoituksista, ja siinä hallitus ensin linjasi asian toisin kuin ministeri Kiuru tahtoi, minkä jälkeen Kiuru käveli hallituksen linjauksen yli ministeriönsä toimilla. Toinen vakava esimerkki hallituksen viestinnän ja valmistelun sekavuudesta olivat ministeri Lintilän lausunnot siitä, että hänellä tai työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole mitään tietoa siitä, minkälaisia rajoitustoimia STM:ssä valmistellaan. Rärkein esimerkki on kuitenkin ministeri Kiurun tiedotustilaisuudessa esittämä pakkokaranteeni kaikille Suomeen tulijoille. Myöhemmin selvisi, että tällaista mahdollisuutta ei lain mukaan ole.

Arvoisa puhemies! Muun muassa WHO, Euroopan tartuntatautivirasto, USA:n kansanterveysvirasto, Saksan tiedeakatemia ja monet kansainväliset korkeatasoiset lääketieteelliset julkaisut ovat suosittaneet kasvomaskien tärkeyttä yleisvaarallisen tartuntataudin torjunnassa. Tällä linjalla oli keväällä myös THL:n pääjohtaja Markku Tervahauta, joka suosittelee maskien käyttöä haastattelussa 14.4. Asiantuntijanäkemyksessä tyrmättiin välittömästi ministeriöstä THL:n pääjohtajan omaksi ajatteluksi. Asiantuntijoiden kokema poliittinen ohjaus nousi aiheellisesti julkiseen keskusteluun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

6.5. hallitus teki periaatepäätöksen maskiselvityksestä. Eilen saamiemme tietojen valossa on vakavasti syytä epäillä, että tätä selvitystä on poliittisesti ohjattu ja sillä on pyritty johtamaan suomalaisia harhaan. Miksi ministerit tai ylin virkamiesjohto eivät sanoneet suoraan, että maskisuositusta ei annettu, koska maskeja ei ollut riittävästi? Sen sijaan väiteltiin, vähäteltiin maskien merkitystä ja annettiin tietoisesti jopa harhaanjohtava ohje maskien käytön merkityksestä koronaepidemian torjunnassa. On äärimmäisen vakavaa, että ministeri ohittaa asiantuntijankemyksiä, mikäli ne eivät sovi ministeriön johdon linjaan.

Hallituksen ja johtavien virkamiesten viestintä maskien ongelmista tai jopa niiden haitallisuudesta on omiaan heikentämään ihmisten luottamusta maskin käytön hyötyihin. Jos tosiasiat olisi tunnustettu jo keväällä, olisimme välttyneet siltä, että osa kansalaisista luulee maskien käyttöä edelleen haitalliseksi.

Olemme johdonmukaisesti tukeneet hallitusta koronakriisin hoidossa. Olemme halunneet, että Suomi onnistuu siinä mahdollisimman hyvin. Se on Suomen ja suomalaisten etu. Toisen aallon torjuntaan varautuminen, hallituksen ja erityisesti ministeri Kiurun epäselvä viestintä sekä eilen tulleet raskauttavat tiedot poliittisesti ohjatuista maskilinjauksista tekevät tämän kuitenkin vaikeaksi. On kiistatonta, että valtaosa näistä luottamusta rapauttavista ongelmista palautuu ministeri Kiurun toimintaan.

Arvoisa puhemies! Koronakriisi saattaa jatkua vielä pitkään. Sen onnistunut hoitaminen edellyttää, että eduskunta ja Suomen kansa voivat järkähtämättä luottaa kriisinhoitoa johtavaan vastuuministeriin. Nyt näin ei ole. Tapahtuneen valossa suomalaiset eivät voi enää luottaa vastuuministeri Kiurun ja hänen johdollaan toimivan ministeriön tekevä linjauksensa parhaan tiedon valossa ja esittävän kaikissa tilanteissa niille rehelliset perustelut.

Siksi esitän, että eduskunta toteaa, että koronakriisin hoidosta vastaava perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru ei nauti eduskunnan luottamusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että tämän asian käsittelyn yhteydessä sallitaan keskustelu myös tästä ministeri Kiurulle esitetystä epäluottamuslauseesta.

15.56 **Kai Mykkänen kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Laiho nosti esiin äärimmäisen vakavan kysymyksen. Mitä sitten tiedämme varmuudella?

THL:n pääjohtaja Markku Tervahauta suositteli maskien käyttöä haastattelussaan huhnikuun 14. päivä. Tarkkaan ottaen hän sanoi seuraavasti: ”Suosittelen, että kangasmaskia käytetään muiden suojaamiseksi mahdolliselta tartunnalta. Jos haluamme olla vastuullisia aikuisia ihmisiä, voimme tällä toimenpiteellä hidastaa leviämistä.” STM:n kansliapäällikkö Kirsi Varhila sanoi tuoreeltaan televisiossa, että kyse äskeisessä oli Tervahaudan omasta ajattelusta ja että STM ei ole aikeissa antaa kansalaisille suositusta maskien käytöstä.

6.5. hallitus päätti, että STM selvittää tutkimustietoa maskien käytöstä, ja aikanaan tämä STM:n selvitys päättyi vähätteleämään maskien merkitystä.

15. toukokuuta Tervahaudalta kysyttiin jälleen, miksi THL ei ole tehnyt suositusta maskien käytöstä. Hän vastasi seuraavasti: ”Meitä ohjaavalla sosiaali- ja terveysministeriöllä on johtovastuu tämän tyyppisten suositusten antamisesta, nimenomaan tässä asiassa ovat halunneet pitää sen itsellään. Odotamme, miten ministeriö reagoi lisäselvityksiä tehtyään.” Kysyttiin vielä samassa haastattelussa pääjohtaja Tervahaudalta, miksi ohjeistusta ei ole vielä annettu. Hän jatkoi vastaustaan: ”Minulla on se käsitys, että tässä liikkuu herkkyyksiä, jotka eivät liity itse epidemian hoitoon, vaan ovat muuten yhteiskunnallisia. Asia voi olla jollain tavalla esimerkiksi politisoitunut. Tässä voi olla näkökulmia, jotka eivät ole

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

vain tieteelliseltä tai tietopohjalta ratkaistavia.” — Siis ”yhteiskunnallisia herkkyyksiä”, ”ei tietopohjalta ratkaistavia”.

Tämän jälkeen kesäkuun alussa Säätytalon edessä ministerit pysyivät aiemmassa kannassaan huolimatta siitä, että valtioneuvoston itse asettama tiedepaneeli oma-aloitteisessa raportissaan oli jo todennut siinä vaiheessa, että maskien käyttö voisi ehkäistä tartuntojen leviämistä. Silti vastuuministeri Kiuru perusteli kantaansa 3.6. asiantuntijoiden vaihtelevilla näkemyksillä. Kiurun mukaan ensisijaiset työkalut epidemian ehkäisemiseksi olivat maskien sijaan kontaktien välttäminen ja hyvä käsihygienia. Hän sanoi tarkkaan ottaen myös näin: ”Tiedepaneeli perusteli, että joidenkin seikkojen valossa tämä” — kasvomas-kisuositus — ”voisi olla harkinnassa oleva keino, mutta hallitus harkitsi ja keskusteli asiasta pitkään ja huolellisesti ja tuli siihen johtopäätökseen, että yleistä suositusta kasvosuojusten käytöstä ei anneta.” Sitaatti tilanteesta 3.6. Kansliapäällikkö Varhila kertoi itse asiassa vielä heinäkuun lopulla, ettei ministeriössä ollut suunnitteilla muutoksia Suomen maskilinjauksiin.

Lopulta elokuun alussa laiva kääntyi, ja 13.8. valtioneuvosto antoi maskisuosituksen.

Hallitus vastuuministeri Kiurun johdolla siis perusteli keväällä ja vielä kesäkuussa maskisuosituksen puutetta tieteellisen näytön puutteella maskien hyödyistä. Nyt, kun meidät kaikki on ohjattu käyttämään maskeja, kerrotaan, että kevään perustelu ei ollutkaan koko totuus, vaan johtui siitä, että maskeja ei olisi ollut saatavilla. [Kimmo Kiljunen: Sehän tiedettiin silloin!]

Onko tällä merkitystä? Valitettavasti ei voi päätyä muuhun johtopäätökseen kuin että kyse oli tietoisesta harhaanjohtamisesta. Onko tällä merkitystä? On. Ensinnäkin moni suomalainen halusi keväällä suojata läheisiään ja itseään mahdollisimman hyvin. Jos ja kun STM:llä oli jo silloin hyödyistä vankempi käsitys kuin kerrottiin, on se voinut johtaa väärin valintoihin suomalaisten omista päätöksissä. Onko täällä merkitystä tulevaisuuden kannalta? Valitettavasti on. Suomi on pärjännyt hyvin, koska suomalaiset luottavat toisiinsa, annettuihin ohjeisiin ja sääntöihin. Eivät suomalaiset ole kuitenkaan lampaita, joiden käsitys maskeista vaihtuu mustasta valkoiseksi pilliin puhaltamalla. Nyt kun katson metrossa niitä kasvoja, joita ei peitä maski, en voi välttyä kysymykseltä, johtuuko tämä osalla siitä, että he omaksuivat STM:n keväisen maskeja vähättelevän viestin. Ensi talvena voimme onnistua [Puhemies: Aika!] vain, jos luottamus palautuu.

Nyt julki tulleen perusteella [Puhemies: Aika!] olemme valitettavasti tulleet pisteeseen, jossa tuota luottamusta ei ole. Siksi joudun toteamaan, että kannatan edustaja Laihon esitystä epäluottamuslauseen antamisesta ministeri Kiurulle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mykkänen, kun kävellään salissa, niin maskin pitää olla päässä.

16.01 **Niina Malm sd:** Arvoisa puhemies! Nyt eletään niitä ratkaisevia hetkiä, jotka määrittävät sen, voivatko tulevaisuudessa myös jälkipolvet hengittää puhdasta ilmaa ja nauttia planeettamme moninaisesta luonnosta. Emme siis päätä ainoastaan lähivuosia koskettavista asioista, vaan päätämme jostain paljon suuremmasta. Päätämme tulevien sukupolvien oikeudesta puhtaaseen luontoon, terveeseen ilmaan ja hyvinvointiin — hyvinvointiin. SDP on vahvasti sitoutunut näihin teemoihin.

Nyt keskustelu on kyllä saanut erikoisia piirteitä. Käynnissä on budjettikeskustelu. Historiallisella satsauksella pyritään vastaamaan koronan aiheuttamaan kriisiin, ja tässä sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

massa tilanteessa kokoomus tekee epäluottamuslauseen maskien perusteella, [Sebastian Tynkkysen välihuuto] vaikka Suomi on selkeästi kaikilla mittareilla arvioituna selviytynyt koronan hoidosta ja hallinnasta hyvin.

Arvoisa kokoomus! Lähtikö mopo käsistä? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä, pahasti!] Lähtikö keulimaan nyt oikein kunnolla? Eikö olisi aika palata todellisuuteen ja paneutua siihen, miten saamme koronan ja sen vaikutukset talouteemme ja ihmisten terveyteen yhdessä toimimalla hallintaan?

Mitä tulee maskiasiaan, keväällä ja kesällä vajetta oli erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön käyttöön tarkoitetuissa CE-merkityistä maskeissa. Kansalaismaskeja on ollut saatavilla. Osana periaatepäätöstään hallitus linjasi 6.5.2020, että kasvomaskeiden käytöstä koronavirustartuntojen ehkäisemisessä kertynyt tieteellinen näyttö selvitetään. Maskiselvityksessä ei arvioitu maskien riittävyttä, vaan pyrittiin selvittämään tieteellisen kirjallisuuskatsauksen avulla maskin käytön tutkimuksella todettu hyödyllisyys tällaisessa virustaudissa. WHO ei keväällä suosittanut laajaa maskien käyttöä oireettomille ja on sen jälkeenkin suosittanut, että lääketieteelliseen käyttöön tarkoitettut maskit tulee säästää ensisijaisesti terveydenhuollon käyttöön. [Sari Multalan välihuuto]

On muistettava, että suositukset annetaan myös suhteessa epidemiologiseen tilanteeseen. Kesäkuun alussa koronan ilmaantuvuus laski Suomessa. Elokuussa, kun THL:n suositus annettiin, näkyivät ensimmäiset merkit siitä, että ilmaantuvuus alkaa nousta ja että lisätoimia tarvitaan. Nyt minä kehottaisin kokoomusta: ajakaa se derbi takaisin talliin. [Kimmo Kiljunen: Rauhoittukaa, kokoomus!]

16.04 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Nyt tuntuu, että välihuutajilla siellä lähtee kyllä keskustelu johonkin ihan muuhun. [Paula Werning: Onneksi teillä ollaan aina niin asiallisia!] Minä itse ajattelin puhua muutaman sanan ja ensin lukea täältä hallituksen viestinnän arvot, jotka ovat kiteytettyinä: luotettavuus, avoimuus, selkeys, rohkeus ja vuorovaiikutteisuus. [Kimmo Kiljunen: Juuri näin!] Kukaan ei täällä äsken kritisoinut sitä, annettiin ko sitä maskisuositusta keväällä vai ei, vaan sitä, minkä perusteella näin toimittiin. Onko se heikentänyt luottamusta siihen, onko maskeista hyötyä tällä hetkellä, ja siihen, miten tätä kriisiä johdetaan. Kansalaisten on voitava luottaa siihen, että ministerit kertovat totuuden ja pysyvät totuudessa, eikä esimerkiksi hallituksen tilaamia selvityksiä ohjata poliittisesti. Jos halutaan niiden olevan tieteellisiä, niin silloin ne ovat tieteellisiä selvityksiä eivätkä poliittisesti ohjattuja. [Maria Guzenina: Se oli tieteellinen kirjallisuuskatsaus!]

Arvoisa puhemies! Muutama sana kuitenkin varsinaisesta lähetekeskustelun aiheesta eli valtion ensi vuoden talousarviosta. Kokoomuksen pääasiallinen kritiikki ei ole kohdistunut siihen, mitä sieltä talousarviokirjasta löytyy, vaan siihen, mitä sieltä puuttuu.

Täällä ryhmäpuheissa keskustan eduskuntaryhmä puhui vastuullisesti siitä, kuinka Suomen talouden kuntoon saattaminen ja Suomen talouden rakenteelliset ongelmat eivät ole yhden hallituskauden eivätkä todennäköisesti edes kahden hallituskauden asia ja tähän tarvitaan todennäköisesti vielä kaikkia edustakuntapuolueita näitä ongelmia ratkomaan. He myös ehdottivat parlamentaarista yhteistyötä. Ilmeisesti se kuitenkin oli vain keskustan hätähuuto ja toivomus siitä, että saisivat hieman painetta hallituksen sisälle, jotta näitä rakenteellisia työllisyysuudistuksia saataisiin tehtyä. Samaa tarjousta ei ole tullut muilta hallituspuolueilta.

Arvoisa puhemies! Muutama kommentti täällä aiemmin käytyihin tämän päivän lähetekeskustelun aiheisiin. Täällä ympäristöministeri ja ilmastoministeri Mikkonen totesi muis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

taakseni suurin piirtein niin, että Itämeren ja vesistön suojeluun panostetaan paljon rahaa ja tehdään paljon toimia. Tässäkin kysymyksessä haluan uudelleen tuoda esiin sen, että ympäristö- ja ilmastotoeissa ei raha ratkaise vaan se, miten paljon saadaan esimerkiksi ravinteita vähennettyä, ravinnevalumia vähennettyä tai päästöjä vähennettyä. Eli vaikuttavuus on se mittari, jolla näitä toimia mitataan, ei raha.

On hyvä, että tämäkin hallitus jatkaa Itämeren suojelun eteen tehtäviä toimia, muun muassa kalkkikäsittelyä, kipsikäsittelyä. Ongelmallista kuitenkin on, että nämä hankkeet hajoavat ympäri Suomen erilaisiin pieniin kokonaisuuksiin. Esitimme kesällä, että hankkeita kohdistettaisiin erityisesti Lounais-Suomen valuma-alueelle, jotta vihdoin päästäisiin kohti puhdasta saaristomerta, sitä tavoitetta, jota varmasti kaikki toivovat. Viimeinen HELCOMin eli Itämeren suojelukomission raportti nimittäin nostaa Lounais-Suomen yhdeksi Itämeren pahimmista hot spot -alueista, mikä tarkoittaa sitä, että sieltä tulevat yhdet suurimmista ravinnepäästöistä Itämereen tällä hetkellä. Toivon vahvasti, kun hallitus voimakkaasti puhuu ympäristön- ja vesistönsuojelunkin puolesta, että tähän asiaan todella panostettaisiin.

Arvoisa puhemies! Täällä kysyin myös lähetekeskustelussa sosiaali- ja terveysministeriön kohdalla tekijänoikeuskorvauksista ministeri Pekoselta. On nimittäin tilanne se, että tällä hetkellä, kun tapahtumat on peruttu ja ravintolatkin nyt suljetaan hyvin aikaisessa vaiheessa, erityisesti musiikintekijöillä mutta monilla muillakin taiteilijoilla toimeentulo on erittäin heikkoa tai olematonta ja moni elää työttömyysturvan varassa. Tekijänoikeuskorvaukset eivät kerrytä ansiosidonnaista työttömyysturvaa, mutta sen sijaan ne leikkaavat sitä. Tästä ministeri Pekonen kertoi olevan selvityksen menossa ja että ratkaisuja tullaan selvityksen jälkeen tekemään. Toivon, että hallituspuolueista luodaan myös painetta siihen, että tämä epäkohta saataisiin korvattua ja joitakin auttavia käsiä ojennettua sinne kulttuurintekijöiden suuntaan.

Toinen asia, jossa toivon vielä toimia hallitukselta: Olemme esittäneet yhteistyössä monien kansanedustajien kanssa... 110 edustajaa allekirjoitti aloitteen pienpanimoiden etumyyntioikeuden sallimiseksi. Tällä voitaisiin helpottaa näitä toimijoita kriisin keskellä, kun ravintola-ala on voimakkaasti rajoitettu. Toinen toivomus on ravintoloiden [Puhemies koputtaa] alkoholin ulosmyyntioikeuden laajentaminen. — Kiitos.

16.10 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Täällä on havaittavissa kissanhännänve-toa, joten keskityn puheessani ympäristöministeriön pääloukkaan.

Itämeren suurin ympäristöhaaste lienee fosforikuormitus. Saaristomeri on Itämeren helmi, ja meidän tulee huolehtia sen säilymisestä tuleville sukupolville. Parhaimmaksi ratkaisuksi sitoa fosforia peltoon kasvien käytettäväksi on osoittautunut kipsi. Tutkimusten mukaan jopa 50 prosenttia kuormituksesta ja eroosiosta voidaan vähentää kipsillä, joka vähentää myös orgaanisen hiilen huuhtoumaa. Myös ympäristöministeriö on viime vuonna tutkinut asiaa, ja määrärahojakin siihen on jonkin verran varattu ensi vuodelle. Kipsi on kustannustehokas kiertotalousratkaisu yhteen keskeisimmistä ympäristöhaasteistamme. Kipsin levittäminen on kuitenkin väliaikainen ratkaisu, ja sitä pitää vuosien mittaan toistaa. Esimerkiksi Naantalissa, Varsinais-Suomen ely-keskuksen kilpailuttamana, Meriaura kuljettaa ja levittää kipsiä. Tästä ei aiheudu viljelijälle lainkaan kuluja. Tämä on tällä hetkellä ehdottomasti konkreettisin tapa vesiensuojelussa, ja siksi sitä pitää jatkaa.

Mielestäni ympäristöministeriössä pitää tehdä pitkän linjan suunnitelma, kuten operatio Ainutlaatuinen Saaristomeri peräänkuuluttaa, jotta myös ensi vuoden jälkeen vesien-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

suojelua voidaan tehostaa ja varata sille riittävät määrärahat Saaristomeren ehostamiseksi ja sen pitkäjänteiseksi suojelemiseksi.

Pidän tärkeänä, että ympäristöministeriö olisi mukana merenkulun huoltovarmuutta suunniteltaessa. Merenkulun kotimaisen omistuksen turvaamiseksi on nimittäin mahdollista painottaa omavaraisuutta, energiankulutusta sekä energiatehokkaampia kuljetuksia, mikä on ilmaston ja kiristyvän kilpailun kannalta kansallinen etu. Tämän taustalla on nykyaikainen, kestäväan kehitykseen perustuva kiertotalous, biotaloutta unohtamatta.

Toivon myös, että ympäristöministeriö ottaisi Nesteen Naantalin erikoistuotejalostamon alueen tutkittavakseen, jotta toimintaa voisi mahdollisesti jatkaa. Nimittäin jalostamon alueen kunnostamisen kustannus olisi todennäköisesti niin suuri, että se voisi kääntää sekä Nesteen että valtion omistajaohjauksen pään toiminnan jatkamiseksi. Toivon, että ministeri ryhtyy toimeen, koska tämä on työpaikkojen lisäksi myös ympäristön vuoksi tärkeää.

Lopuksi muistutan kuulijoita Eläinten viikosta. Tämän vuoden teemana on kissa. Suomen suurimmalla eläinsuojelujärjestöllä on menossa kampanja, jossa kerätään nimiä vetoomukseen eläinsuojelulain uudistamiseksi. Tarkoituksena on saada kissoille pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti. Kun te siellä kotona kuitenkin niitä kissavideoita katsette, niin pyydän kaikkia samalla allekirjoittamaan kissakriisivetoomuksen, jotta kesäkissaongelma saataisiin ratkaistua. — Kiitos.

16.14 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Häkkänen täällä aikaisemmin päivällä kysyi, voidaanko hallitukseen luottaa, voidaanko luottaa johtamiseen tässä koronakriisitilanteen hallinnassa. Edustaja Laiho ja edustaja Mykkänen päätyivät johtopäätökseen, josta hetki sitten kuulumme ja jossa osoitetaan epäluottamusta hallitukselle, erityisesti ministeri Kiurulle. Tämä on hyvin erikoinen keskustelutilanne. Me olemme itse asiassa Suomessa tällä hetkellä aidossa kriisitilanteessa, ja me päädyimme tämmöiseen mahalaakuun. Joku voisi sanoa tätä jopa rintamakarkuruudeksi.

Kun puhutaan johtamisesta, tehokkaasta johtamisesta, niin millä sitä, arvoisa puhemies, mitataan? Eikö johtamista mitata sillä, minkälaisia tuloksia me olemme saaneet aikaan? Nyt tässä puhutaan kevään asetelmasta, keväällä tehdyistä toimista, ja tulokset puhuvat puolestaan. Suomessa tätä koronakriisiä on hallittu ehkäpä parhaiten kaikkien maailman maiden joukossa [Sebastian Tynkkynen: Ei pidä paikkaansa!] ja taloudelliset tappiot ovat olleet pienemmät kuin vertailumaissa ja myöskin, kiitos monien, monien, monien toimien, ihmismenetykset ovat olleet rajallisia verrattuna vertailumaihin, joten voisi sanoa, että kriisi on hirvittävä mutta olemme kohtuudella tästä selvinneet. Kaikki nämä tulokset kertovat, että tätä on johdettu erinomaisesti, hallitus on toiminut määrätietoisesti ja hakenut keinoja, joilla me voimme yhdessä tästä selvitä, ja siitä on selvitty. Nyt me olemme tässä tilanteessa, ja voisi kuvitella, että kun kriisi uudelleen tulee — eli tämä vihulainen on edelleen meidän keskuudessamme — me puhaltaisimme aidosti yhteen hiileen. Nyt tarvitaan sitä yhteishenkeä.

Tämän budjetin yhteydessä, arvoisa puhemies, on täällä paljon puhuttu isänmaallisuudesta, siitä, kuinka me toimimme isänmaan hyväksi tässä tilanteessa. Ja nyt yhtäkkiä me olemme tilanteessa, että joku hyppää pois tästä yhteisestä rintamasta. Vaikuttaa enemmän kyllä siltä, että tässä kokoomus aidosti politikoi enemmän kuin että olisimme vakavasti tarttumassa yhteisesti tähän yhteiseen ongelmaan, mikä meillä on. [Sebastian Tynkkynen välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Edustaja Laiho totesi tuossa omassa puheenvuorossaan, että hallitus ei käyttänyt suvan-
tovaihetta eli kesävaihetta hyväkseen, jotta olisimme nyt olleet toimintavalmiita tälle syk-
sulle eri tavalla kuin mitä nyt olemme. Tämä ei pidä lainkaan paikkaansa. Hallitus on käyt-
tänyt sen erinomaisesti, uurastanut sen vuoksi, että meillä aidosti on nyt jopa täysin toisen-
laiset otteet tähän koronakriisiin kuin oli aikaisemmin keväällä. Keväällä tilanne oli toi-
nen. Me jouduimme ottamaan valmiuslain kautta poikkeustilan käyttöön tässä maassa. Me
muistamme hyvin: Uusimaa eristettiin muusta Suomesta, koulut siirtyivät etäopetukseen,
ikäihmisiä, yli 70-vuotiaita kriisiryhmäisiä rajoitettiin suosituksilla ja toivottiin, että he
tavallaan eristäytyisivät yhteiskunnasta monella, monella tapaa. Tämä oli se hätätilanne,
missä me olimme silloin kiinni. Kyllä silloinkin puhuttiin näistä maskeista, kieltämättä se
on yksi tapa yrittää saada tätä ilmiötä hallintaan, ja minä ainakin muistan vallan mainiosti,
mitä silloin todettiin, miten se jouduttiin toteamaan.

Ensinnäkin olemassa olevan tiedon varassa ministerit ja hallitus joutuivat silloin toteaa-
maan, mikä niiden maskien mahdollinen hyöty tässä tilanteessa on verrattuna joihinkin
muihin toimiin. Elettiin kriisitilanteessa ja todettiin myöskin se — me kaikki tiesimme sen
— että se oli kansainvälinen ongelma, mistä niitä maskeja saadaan. Kotimaasta ei tahdottu
saada, puhumattakaan ulkomailta, markkinat olivat kiinni. Kaikki me tiesimme, että meil-
lä on rajallinen määrä maskeja. Ei tämä nyt ollut epäselvä kenellekään meistä, jotka tätä ti-
lannetta joutuivat seuraamaan. Siinä mielessä nyt on otettu uusi tilanne käyttöön. Nyt me
emme ota tässä vaiheessa ainakaan — toivottavasti emme ota — poikkeusolojen valmius-
lakia käyttöön, vaan yritetään selvitä muulla tavalla. Yksi tapa on nyt sitten tehdä se, että
näitä maskisuosituksia nyt annetaan. Muun muassa tässä puhemies kontrolloi tätä salinkin
työskentelyä siltä osin, että käyttäisimme näitä maskeja. Tämä on uusi tilanne, ja nyt toi-
votaan, että meidän ei tarvitse ruveta rajoittamaan niitä perusoikeuksia samalla tavalla kuin
keväällä tehtiin.

Eikö nyt, kokoomus, lyödä kädet yhteen, te teitte nyt virhearvion tässä tämän päivän ku-
luessa? Vetäkää ihmeessä tuo epäluottamuslause pois, ja mennään yhdessä nyt eteenpäin.
Meillä on yhteinen tsemppi tässä nyt päällä, että saadaan tämä koronavihulainen hallin-
taan.

16.19 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! On helppo jatkaa edustaja Malmin ja edus-
taja Kiljusen jälkeen puhetta.

Me käsittelemme tässä tällä hetkellä valtion talousarviota ensi vuodelle, joka on, voi sa-
noa, tärkein asiakirja, joka tässä salissa vuosittain käsitellään, tässä talossa, ja tänä vuonna,
jos milloinkaan, tämä asiakirja on aivan äärimmäisen tärkeä. Paitsi että samaan aikaan vas-
taamme niihin megahaasteisiin, jotka Suomea kohtaavat — Suomen muuttamiseen hiili-
neutraaliksi, työllisyyteen ja siihen, että Suomen kansa pidetään koossa ja sosiaalisesta oi-
keudenmukaisuudesta huolehditaan — niin sen ohella tässä on järkälemäisen iso paketti
koronaviruksen torjuntaan. Ja mikä on ollut tämän keskustelun juoni: se on ollut se, että
pääsääntöisesti eduskunta on tukenut niitä toimia, jotka sisältyvät tähän budjettikirjaan ko-
ronan torjumiseksi. Valtio lupaa, että kaikki ne toimet, joita kentällä tarvitaan, tehdään. Ja
sen vuoksi onkin hieman yllättävää, että kun meillä on näin poikkeuksellisen tärkeä asia-
kirja käsittelyssä ja aivan poikkeuksellisen tärkeässä tilanteessa, niin kokoomus haluaa
tehdä eduskunnan budjettikeskustelusta maskikeskustelun [Kimmo Kiljunen: Rintamakar-
kuruutta!] ja esittää — voisin siteerata vielä täällä — että eduskunta toteaisi, että korona-
kriisin hoidosta vastaavalle ministerille esitettäisiin epäluottamuslause, siis sen maan mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

nisterille, joka on, voi sanoa, suoriutunut Euroopassa ja maailmassa parhaimmasta päästä, parhaimmasta päästä. [Maria Guzenina: Ihan parhaiten!]

Arvoisa edustaja Mykkänen, kokoomus, oletteko te katsoneet noita lukuja, joita näkyy kansainvälisillä sivustoilla siitä, miten Suomi pärjasi keväällä, juuri silloin, mihin te nyt kritiikin asetatte, juuri siinä, mistä te nyt kritisoitte hallitusta ja esitätte epäluottamuslausetta sen maan ministerille, jossa koronaviruksiin on suhteellisen hyvin, sekä tähän terveydelliseen että taloudelliseen puoleen, [Kai Mykkäsen välihuuto] ainakin tähän mennessä onnistuttu vastaamaan? [Sebastian Tynkkynen: Rakennatte olkiukkoa! — Kimmo Kiljunen: Mekö?]

On selvää, että tällaisen pandemian keskellä, johon ei löydy keneltäkään käsikirjaa, varmasti löytyy kritisoitavaa sieltä ja täältä. On selvää, että ei kenelläkään ole valmiita vastauksia, mutta katsokaa nyt kansainvälistä kuvaa, miten Suomi on pärjännyt. Suomi on pärjännyt, voi sanoa, hyvin kunnialla tähän mennessä, ja toivomme, että jatkossakin pärjää.

Kysyn oikeastaan kokoomukselta: Miksi tämän toteaminen on ollut niin vaikeaa? Miksi tämän ääneen toteaminen on ollut niin vaikeaa? Sen sijaan on helppo esittää epäluottamuslausetta kesken budjettikäsittelyn. Siihen teillä toki on oikeus parlamentaarisessa demokratiassa, mutta herää kysymys, miksi tämän ääneen toteaminen on ollut niin vaikeaa, etenkin tilanteessa, jossa hallitus on hoitanut koronaviruksiä tilanteessa, jossa aina kaikkia päätöksiä on tavalla tai toisella kritisoitu. Keväällä välillä jo kokoomus vaati rajoituksia nopeammin voimaan. Kun suvantovaihe alkoi näyttäytyä, niin kokoomus vaati rajoituksia purettavan nopeammin. Loppukesästä vaadittiin niitä taas nopeammin voimaan, ja nyt taas kritisoidaan joitakin rajoituksia. Mikä on se linja? Tuntuu siltä, että teki hallitus niin tai näin, niin aina oppositiosta kritisoidaan, mutta tulokset puhuvat puolestaan: tähän mennessä Suomi on pärjännyt hyvin. Toivottavasti tämä linja jatkuu, ja sen vuoksi nyt tarvitaan koko kansakunnan yhteinen ponnistus.

Mitä tulee vielä tähän itse maskiasiaan, niin on hyvä, että täällä on vedottu WHO:hon. On hyvä huomata, että WHO muutti linjaansa 5. päivä kesäkuuta. Sitä ennen se ei suosittelut maskeja oireettomille. Ja senkin jälkeen suositus oli, että lääketieteelliseen käyttöön tarkoitetut maskit tulisi säästää ensisijaisesti terveydenhuollon henkilökunnalle.

Arvoisa kokoomus! Ei tässä nyt oikein ole villoja. Nyt taisi lähteä mopo käsistä. Harkitkaa tämän epäluottamuslauseeseen poisvetämistä.

16.24 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt taisi päästä paniikki valloilleen. [Kimmo Kiljunen: Mikä paniikki?] Siellä on selkeästi kehitetty narratiivia, joka on hienosti kirjoitettu puheisiin ja joka sen jälkeen on myöskin toistettu useamman edustajan suulla: että taisi karata mopo käsistä oppositiopuolueilla. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kokoomuksella on! — Kimmo Kiljunen: Faktat puhuu puolestaan!] Nyt, vaikka ollaankin eri puolueista, [Maria Guzenina: Karkasiko perussuomalaisilta?] ymmärsin varsin hyvin sen, mistä toinen oppositiopuolue oli puhumassa. Te käänсите heidän vaatimuksensa toisella tavalla.

Edustaja Lindtman, te käytitte huomattavan osan puheestanne olkiukon rakentamiseen. Kyse ei ole siitä, miten Suomi sijoittuu vertailussa kansainvälisesti tartuntalukujen tai kuolemien suhteen. Tästä ei ole kyse. [Kimmo Kiljunen: Puhuttiin johtamisesta, onhan!] — Ei, ei, vaan kyse on siitä, voidaanko... [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kerro ihan omin sanoin!] — Joo, kerron, kunhan vain annatte. — Jes, nyt on taas hiljaista. — Kyse on siitä, voidaanko ministerien sanaan luottaa. Eli kun me olemme kuulleet aikaisemmin tällaisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

lausuntoja, että nämä maskit saattavat olla jopa vaarallisia, koska niitä ei osata käyttää, ja niin edelleen — siis useita erilaisia ristikkäisiä lausuntoja — niin miten se vaikuttaa sitten, kun sen jälkeen sanotaan ministeriäitiosta tai valtioneuvoston tiedotustilaisuuksista, että nyt niitä maskeja pitäisikin käyttää? No, sehän tarkoittaa sitten kansalaisten pään sisällä sitä ajatusta, että niin, no, onko niistä nyt sittenkään hyötyä, koska ministeri sanoi äsken aikaisemmin toisella tavalla. Eli jos on tarkoituksellisesti johdettu ihmisiä harhaan ihan vain poliittisten päämäärien vuoksi, koska ollaan epäonnistuttu tilaamaan niitä maskeja — niitä ei ole ollut, niin kuin pääministeri on myöntänyt — niin sen jälkeen se alkaa rapauttaa luottamusta ministereihin.

Ja tämän saman kysymyksen te tulette löytämään edestänne siinä kohtaa, kun rokote on kehitetty. Minä sanon, että sen jälkeen, kun esimerkiksi ministeri Kiuru tulee itse esittämään ja sanoo, että no, nyt hallitus esittää ja suosittaa, että jokaisen kannattaa tämä rokote ottaa — jos ei ole luottamusta ministeriin, joka on antanut päinvastaisia lausuntoja aikaisemmin ja jolla on track record siitä, että poliittisten päämäärien vuoksi ollaan lausuttu terveys-suosituksia väärin — muutkin terveys-suositukset tulevat kyseenalaistetuiksi. Ja näin ollen, jotta meillä voisi säilyä luottamus ministereihin, aivan varsin hyvin ymmärrän sen, minkä takia nyt, kun ollaan jääty kiinni näistä puheista, ne haastetaan.

Arvoisa herra puhemies! Sitten varsinaisesti siihen omaan asiaani, mistä halusin puhua tähän budjettiin liittyen: Nyt lauantaina vietetään maailman mielenterveyspäivää. Moni yksinäinen ihminen odottaa apua myrskyn keskellä, ja liekki meinaa sammua. Moni menestynyt ihminen kärsii työyhteisössään häpeän vuoksi, kun ei uskalla painaa jarrua ja kallis puku päällä on enää vain kuori, joka kannattelee ihmistä, joka ei halua enää elää. Meillä on totuttu pärjäämään muttei hakemaan apua. Terapia on mielletty kuuluvaksi vain jyrkenteelle saakka kerenneille ihmisille. Palveluja ei ole ollut riittävästi, ja kulttuurimme ei ole kehittänyt niin, että terapiassa käyminen olisi yhteisössä arkinen asia. Moni muu asia mahduttu tänne budjettiin mutta terapiatakuu ei. Ja anteeksi, kun sanon tämän suoraan: se tulee maksamaan henkiä. Jatkan asiasta muistuttamista, sillä voin luvata, että se maksaa kyllä itsensä teille takaisin moninkertaisesti niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin — Kiitos.

16.28 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Niin täältä salista vaan lähti viimeinenkin kokoomuslainen pois eikä jäänyt kuuntelemaan tätä keskustelua, jonka he itse aloittivat — jonka kokevat siis näin tärkeäksi, että eivät jää edes kuuntelemaan omasta keskustelualoitteestaan syntyvää vuoropuhelua. Onpa todella erikoiset tavat. Näinhän sitä sanotaan: oi aikoja, oi tapoja.

Eli kokoomus esittää epäluottamusta ministerille, joka on tehnyt itseään säästelemättä työtä tässä kansainvälisessä hyvin vaikeassa koronakriisissä meidän kaikkien suomalaisten suojelemiseksi. Ja tulokset ovat olleet kiistattomia, siis tulokset ovat olleet kiistattomia. Suomi on kansainvälisessä vertailussa selviytynyt tässä hyvin, hyvin vaikeassa tilanteessa aika hyvin, kun katsotaan ihan tilastollisesti. Me olemme saaneet säästettyä ihmishenkiä. Mikä on sen arvokkaampi asia kuin ihmishenki? Ja me olemme saaneet pidettyä tehohoitokapasiteetin kuormituksen minimissään. Eli me olemme varautuneet, me olemme rakentaneet, me olemme ennakoineet ja me olemme tehneet kaikkemme, että ihmishenkiä säästetään.

Tämän lisäksi me olemme miljarditolkulla tukeneet yhteiskunnan eri toimijoita. Me olemme tukeneet yrityksiä tässä hyvin vaikeassa tilanteessa, joka kieltämättä on koskettanut monia yrityksiä hyvin, hyvin murheellisella tavalla. Hallitus on tässä kantanut yhteis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

kuntavastuutaan. Me olemme tukeneet kuntia, jotta kunnat selviytyisivät niistä tärkeistä peruspalveluista, joita ihmiset tänä vaikeana kriisiaikana aivan erityisesti tarvitsevat. Ja on tuettu ihmisiä — ihmisiä on tuettu — jotta ihmiset selviytyisivät, kaikkein heikoimmassa asemassa olevat.

Tämä on se kiitos, jonka kokoomus esittää nyt ministerille, joka on tässä aivan kiistatta saanut erittäin hyviä tuloksia aikaan. Englannin kielellä sanotaan: don't shoot the messenger. Ja nyt kokoomus kohdistaa tässä siis epäluottamuslauseensa ministeriin, joka on pohjannut omat kantansa tutkittuun tietoon ja viranomaisten — nimenomaan viranomaisten — tuottamaan näkemykseen siitä, miten tässä kriisissä täytyy edetä.

Keväällä ja kesällä vajetta oli erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön käyttöön tarkoitetuista CE-merkityistä maskeista, kansalaismaskeja oli kyllä saatavilla. Sosiaali- ja terveysministeriön tilaamassa maskiselvityksessä ei arvioitu maskien riittävyttä vaan pyrittiin selvittämään tieteelliseen kirjallisuuskatsaukseen nojaten tutkimuksilla todettu maskien käytön hyödyllisyys tällaisessa virustaudissa. WHO muutti linjaansa 5. päivä kesäkuuta. Sitä ennen WHO ei suosittanut laajaa maskien käyttöä oireettomille ihmisille. Ja vielä kesäkuun 5. päivän jälkeenkin WHO suositti, että lääketieteelliseen käyttöön tarkoitetut maskit tulee säästää ensisijaisesti terveydenhuollon työntekijöille.

Suosituksia annetaan aina myös suhteessa epidemiologiseen tilanteeseen. Kesäkuun alussa koronailmaantuvuus laski Suomessa. Tämä on fakta. Elokuussa, kun THL:n suositus annettiin, näkyivät ensimmäiset merkit siitä, että ilmaantuvuus alkaa nousta ja että lisätoimia tarvitaan. Nämä ovat faktoja.

Se, että kokoomus ikään kuin antaa ymmärtää, että ministeri vähän niin kuin tahallaan ei olisi halunnut suojata, pahaa pahuuttaan, suomalaisia, on täysin absurdi väite. Minkälainen käsitys kokoomuslaisilla on kollegoistaan täällä eduskunnassa? Minkälainen ihmiskäsitys kokoomuslaisilla ylipäänsä on, kun tällaisia väitteitä esitetään?

Arvoisa puhemies! Oi aikoja, oi tapoja.

16.33 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että ministeri Kiurun toimintaa kohtaan osoitetaan epäluottamusta. Olemme tänään lukeneet Satakunnan Kansan etusivulta, mitä mieltä yrittäjät, mitä mieltä kansalaiset asiasta ovat. Tässä voinee muistuttaa, että edustaja Juvonen on jo 1. huhtikuuta kysellyt maskien perään ja esittänyt siinä vaiheessa kansainvälisten asiantuntijoiden näkemyksiä. Suositus olisi ollut perusteltu. Mutta kyllä tämä kokoomuksen perjantaiyllätys tässä vaiheessa vaikuttaa hiukan hakuammunnalta. [Antti Lindtman: Kyllä!] Se oli nimittäin pääministeri Marin, joka eilen kyselytunnilla todisti, että maskien hankinnan kanssa tunaroiitiin. Se oli pääministeri Marin, joka myönsi hallituksen puhuneen palturia maskisuosituksesta ja niiden tarpeellisuudesta. [Antti Lindtman: Hänhän totesi saman kuin keväällä!] Olemme puhuneet koronaviestinnästä ja sen johtamisesta, mutta jostakin syystä pääministeri pääsee aina kuin koira veräjältä, kuten näin Eläinten viikolla lienee syytä todeta. Suomi tarvitsee johtajuutta. Sitä emme ole saaneet, mutta kyllä keskeisessä roolissa on pääministeri Marin, jota kokoomuskin on tukenut koronakriisin hoidossa, kuten edustaja Laiho juuri lehdistölle kertoi. On hyvin mahdollista, että ministeri Kiuru on tehtävässään epäonnistunut — viimeaikaisten perusteella ehkä jopa todennäköistä. Mutta hallitus toimii kollegiona, ja jostakin syystä sen johtaja on jatkuvasti kaiken kritiikin ulkopuolella. Miksi näin on? [Hussein al-Tae: Siinähan te kritisoitte!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

16.35 **Hussein al-Taeed** sd: Arvoisa puhemies! Koen, että ihmisenä, jolla on taustaa muualtakin, on ihan suotavaa, että tuon kokemukseni tähän peliin. Seuraan todella paljon Irakin koronatilastointia ja koko sitä kokonaisuutta. Irakilaiset rupesivat käyttämään maskeja, erilaisia maskeja — Kiinasta tuotuja ja itse ommeltuja ja kaikkea mahdollista, paljon myöskin niitä täysin samoja maskeja, mitä sairaaloissa, jopa leikkaussaleissa, käytetään. Korona jatkoi kasvamistaan, ja ihmisiä alkoi kuolla kaduilla. Huomattiin hyvin nopeasti, että maskien käsittelyssä tapahtuu todella paljon virheitä. Nytkin jokainen kansalainen voi itse ajatella, kuinka monta kertaa on desinfioinut käteensä ennen kuin on ottanut uuden maskin käteen, ja jos on ottanut maskin jostain yleisestä paikasta, niin onko se alue kunnolla desinfioitu, onko se paketti desinfioitu, onko siinä ilmatilassa juuri ennen kuin tämä ihminen on tullut, ollut joku, jolla on ollut koronatartunta. Vaikka maskit on siitä otettu, niin silti tartunta on voinut tulla.

Katsotaan siksi asiantuntijoiden laatimia tutkimuksia maskien käytöstä — niitä on monia vuosien varrelta. Yksi on Suomesta vuodelta 2012, ja siinä todettiin, että esimerkiksi influenssaa vastaan maski ei välttämättä ole tarpeeksi hyvä suoja. Myöhemmin WHO teki omaa tutkimusta aiheesta, ja siinäkin katsottiin, että sitä tutkimusta ei ollut tarpeeksi syvällisesti tehty, jotta suoranaisesti näihin tietoihin voitaisiin nojata ja myöskin meille eli Suomelle linjata vastaavanlaisia linjauksia. Tässä kohtaa lähdettiin sitten tekemään omaa tutkimusta aiheesta. Koko tänä aikana on tehty toimia, joilla ihmisten henkeä on pyritty suojaamaan, ja siinä todella onnistuttu.

Niissä maissa, joissa maskeja on käytetty vuosikautia erilaisia epidemioita ja haittoja vastaan, ei ole välttämättä pärjätty yhtä hyvin kuin Suomessa. Tässä kohtaa taustaani vasten tuon suhteellisuutta tähän maskikysymykseen ja maskiasiaan ja koronan hoitoon ylipäänsä. Tässä maassa voidaan vilpittömästi sanoa, jokainen meistä voi sanoa ja kehuskella ulkomailla, että Suomessa koronan hoidossa on onnistuttu hyvin ja että ministeri, joka siitä on vastannut, on valvonut pitkiä öitä, jotta suomalaiset olisivat turvassa. Olisi vain reilua ja kohtuullista joskus — edes tuolla käytävillä, jos tämä paikka ei ole se paikka, jossa sen voisi tehdä, niin edes käytävillä — nykäistä, ensin desinfioida kädet ja sitten nykäistä, Krista Kiuru hihasta ja sanoa, että ”kiitos, hyvin on mennyt”.

Sitten tähän budjettiin ja yleisesti siihen, miten tätä koronaa on pitkin tätä vuotta hoidettu. Kun yritykset olivat hädässä, sinne laitettiin miljardeja — heti tuli lisäbudjetteja tätä varten. Kun järjestöt tarvitsivat apua, koska ne itse tarjosivat apua, niitä varten löytyi apua. Kun erilaiset toimijat — yksityiset yrittäjät ja ravintolat — tarvitsivat apua, heitä varten löytyi apua. Yksittäiset ihmiset toimeentulotuen kautta, köyhät ihmiset, saivat apua. Pitkin matkaa on koko ajan haarukoitu ja etsitty niitä, jotka ovat tavalla tai toisella saaneet iskuja tässä koronakriisin aikana, ja pyritty heitä auttamaan. Ja nyt tämä keltainen budjettikirja, joka on tämän salin tärkein asiakirja, niin kuin tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa on todettu, itse asiassa jatkaa sitä samaa linjaa. Pyritään tukemaan erilaisia toimialoja niin, että suomalaisten ei tarvitsisi nähdä nälkää; jottei ruoka-apuun tarvitsisi laittaa lisää rahaa vaan itse asiassa ne jonot lyhenisivät; jotta köyhyys vähenisi; jotta asunnottomuus vähenisi; jotta poliiseilla olisi parempia voimavaroja; jotta luontoon voitaisiin tehdä sellaisia satsauksia, että ympäristö tästä paranisi eikä huononisi.

Ja edelleen ollaan kiinni niissä samoissa hallitusohjelman tavoitteissa: 2035 Suomi on hiilivapaa ja täysin hiilineutraali maa. Tässä kokonaisuudessa koen, että on hyvin onnistuttu, ja siksi nyt on katsottava peiliin niiden, [Puhemies koputtaa] jotka sanovat, että vaikkapa ministeri [Puhemies: Kiitoksia!] Krista Kiuru on epäonnistunut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

16.40 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Se, että epäluottamuslauseen esittäjät poistuivat salista saman tien, kertoo kyllä sen, millä vakavuudella se on tehty. Niinpä johdopäätös on se, että eipä tämä epäluottamuslause ansaitse meiltä muiltakaan sen vakavampaa kommentointia.

16.40 **Sebastian Tynkkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä juuri äsken edustaja al-Tae puhui siitä, kuinka ministeri on valvonut pitkiä öitä, tehnyt työtä tämän maan eteen, ja myöskin toistitte nämä asiat, mitä oikeastaan edustaja Lindtman tässä aikaisemmin puhui, eli toisin sanoen kerroitte siitä, miten Suomi on kansainvälisessä vertailussa sijoittunut. [SDP:n edustajat Maria Guzeninaa lukuun ottamatta poistuvat salista] — Jaha, nyt täällä tapahtuu sama ilmiö, mistä he itse syyttivät, eli poistutaan nyt sitten salista. Se on tietenkin ihan ok, mutta jos keskustelua halutaan käydä, niin silloin siihen varmaan tarvitaan kaksi osapuolta, mutta selvä homma. No, jatkan puheenvuoroni siitä huolimatta loppuun.

Kyse ei siis ole siitä, miten Suomi sijoittuu kansainvälisessä vertailussa, olemmeko me Ruotsia parempia, niin kuin me olemme, vaan kyse on siitä, että kun me saamme ne viralliset ohjeistukset maan korkeimmalta johdolta, joka sattuu operatiivisesti istumaan tässä salissa siellä ministeriaitiossa, niin meidän on syytä pystyä luottamaan siihen, mitä he sanovat. Me toimimme, kaikki kansalaiset — ja itse asiassa eduskunnassa me kansanedustajat teemme päätöksiä — niiden kommenttien, niiden puheiden, niiden sanojen pohjalta, mitä ministeriaitiosta lausutaan tai valtioneuvoston tiedotustilaisuuksissa sanotaan. Ja näin ollen jos joutuvat kyseenalaistetuksi tavallaan ne motiivit, miksi on henkilö sanonut tällä tavalla, niin kuin nyt on selkeästi syytä olettaa tai oikeastaan on paljastunutkin — eli toisin sanoen kun maskeja ei ollut, niin se olikin se syy, minkä takia maskisuositusta ei annettu — niin jatkossakin, kun ministerit tulevat esittämään joitain kansanterveydellisesti merkittäviä suosituksia tai jopa sitovia ohjeita, niin sen jälkeen valitettavasti se saattaa kääntyä kansalaisten ajatuksissa niin, että onko tässä taustalla sittenkin jotain muuta, onko tämä rokote tarpeeksi turvallinen, onko tämä sitä, tätä ja tuota.

Jotta voidaan turvata se, että ministeriin aina voidaan luottaa, niin ministerien on puhuttava totta. Jos jää kiinni siitä, että ei ole puhunut totta, niin silloin yleensä luontainen seuraus on se, että tulee epäluottamuslause ja ministerin luottamus tullaan mittaamaan. Toki suorasekäisintä siinä tapauksessa, jos paljastuu, että ministeri ei ole puhunut totta, olisi se, että hän eroaisi. Nyt meillä on hyvin vahvat perusteet epäillä, että meille on kerrottu valitettavasti sellaista tietoa, joka ei pitäisi paikkaansa, minkä me pääministerin suulla saimme vahvistetuksi eilen. — Kiitoksia.

16.43 **Petri Huru ps:** Arvoisa puhemies! Palaan vielä tuonne ympäristönsuojelun ja ympäristöhallinnon puoleen. Istuva hallitus tahtoo paikata tuhlailuaan korottamalla veroja. Erityisesti suomalaisten asumisen, autoilun ja ruoan kustannukset tulevat hallituksen politiikalla nousemaan. Suomen keskiluokkaiset kotitaloudet tuskastelevat jo nykyisin verotaakkansa kanssa. Marinin hallitus on melkoinen verohallitus, joka on ottanut tähtäimeensä jopa suomalaisen teollisuuden. Hallituspuolueet pyrkivät verottamaan yrityksiä aina vain lisää, ja samalla hallitus rypee viheraatteen ilmastovouhoutuksessa. Perussuomalaiset vastustavat jyrkästi asumisen ja autoilun verojen nostamista sekä yritysten ja teollisuuden kilpailukykyä laskevia toimia. Vaikka teollisuuden sähkövero on nyt hallitusohjelmassa laskettu EU:n minimitasolle, niin koko hallitusviisikko mitätöi sen vaikutukset tehokkaasti muilla energia- ja polttoaineverojen kiristyksillä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

Arvoisa puhemies! Kuten todettua, isossa kokonaiskuvassa ilmastonmuutoksen hillintä näkyy lähes kaikessa hallituksen toiminnassa. Surullista on myös se, että monesti istuvan hallituksemme tavoite on vielä EU:n tavoitteita rajumpi. Tämä linja on jo nyt johtanut osaltaan lukuisten työpaikkojen menetyksiin ja tuleviin tehtaiden alasajoihin, kuten Kaipola ja Naantali ja niin edelleen. Tulee muistaa, että kansallisella politiikalla mahdollistetaan teollisuustyöpaikkojen kasvu ja hyvinvointimme rahoitus sekä varmistetaan niin EU:n kuin maailman päästöjen väheneminen. Nyt näin ei ole käynyt, vaan hallitus on omilla toimillaan heikentänyt tilannetta. Suomi ei voi kilpailla palkoilla, sijainnilla tai raaka-aineilla. Jos teollinen valmistus katoaa ulkomaille, romahtaa hyvinvointimme rahoitus pohja. Jos otamme liian suuren päästövähennystaakan harteillemme, Suomesta lähtee teollisuus. Pahimmassa tapauksessa teollisuutemme siirtyy maihin, joissa ilmastovelvoitteista ei piitata tuon taivaallista.

Arvoisa puhemies! Euroopassa valmistetun kuparin hiilijalanjälki on jo nyt puolta pienempi kuin globaalin kilpailijan. Nikkelissä ero on vielä suurempi. Globaalin nikkeli tuotteen hiilijalanjälki on jopa 4—10 kertaa eurooppalaiseen nikkeliin verrattuna. Kuparissa ja nikkelissä sekä raaka-aine- että tuotemarkkinat ovat täysin globaalit ja metallien hinnat määritellään Lontoon metallipörssissä. Eurooppalaisen päästöoikeuskaupan kustannuksia ei voida globaaleilla markkinoilla siirtää tuotteiden hintoihin miltään osin. Jo nykyisellä kustannusrakenteella eurooppalainen valmistus on ollut kansainvälisessä kilpailussa altavastaajana. Muun muassa tämän johdosta kiinalaisten valmistajien markkinaosuus kuparissa ja nikkelissä on noussut jopa 15 prosenttia. Hiilidioksidivähennysten investointihankkeissa sähköistämällä on keskeinen rooli, ja siksi kompensatiotuki tai sen korvaava järjestelmä tulisi säilyttää vähintään ennallaan koko kauden 2021—2030.

Kompensatiotuen poistuminen tarkoittaa, että energiantensiivisen teollisuuden sähkökustannus tulee olemaan ennustetuilla päästöoikeuksien hinnoilla kymmeniä prosentteja korkeampi kuin sellaisissa maissa, joissa päästökauppajärjestelmää tai vastaavaa ei ole tai joissa kompensatio on EU:n määrittelemän maksimin mukainen. Kompensatiolain hiilivuotolistalle tulee lisätä lisäksi sellaisia toimialoja, joiden hiilivuotoriski on luokiteltu keskikorkeaksi. Suomen kannalta tällaisia toimialoja ovat kuparin tuotanto ja nikkelin tuotanto. Suomen ja Euroopan vähähiilisyystavoitteiden saavuttamisen kannalta on erittäin oleellista, että näiden strategisesti elintärkeiden metallien suomalainen tuotanto saadaan kompensatiolain piiriin. Mikäli tätä ei saada aikaan, on ilmeistä, että jalostaminen tulee tapahtumaan jossain muualla kuin Suomessa ja Euroopassa eli hiilivuoto lisääntyy.

Arvoisa puhemies! Suomessa on palautettava poliittisen päätöksenteon keskiöön toimintaohje: energian hinnalla on pystyttävä korvaamaan Suomen kaukainen sijainti kilpailijamaihimme ja maan sisäiset pitkät kuljetusmatkat. Ainoastaan edullisella energian hinnalla on mahdollista kompensoida tuotteidemme markkinoille kuljettamisen pitkän matkan lisäkustannukset. Hallitus tuntuu unohtaneen tämän täysin. — Kiitos.

16.49 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi kesäkuussa 2020 selvityksen, jonka perusteella havaittiin sekä lainsäädännöllisiä että rakenteellisia esteitä, jotka asettavat vammaiset henkilöt eriarvoiseen asemaan, kun tarkastellaan työelämään osallistumista. Ongelmakohtina nähtiin muiden muassa vammaispalveluverkoston monimutkaisuus ja sen puutteet työllistymisen näkökulmasta, työnantajan korkea kynnys palkata vammaisen henkilö sekä vammaisen työnhakijan mahdol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2020 vp

linen puute aiemmasta työkokemuksesta. Selvityksen tuloksina esitettiin useita ehdotuksia toimenpiteiksi, joiden turvin tilanteeseen olisi mahdollista saada aikaan parannuksia.

Selvitys on kohtuullisen tuore, ja olisin halunnut kysyä ministeriltä aiemmin, kun käytiin keskustelua, mutta silloin kun en kerennyt puheenvuoroa saamaan, niin en pystynyt tässä kysymään. Mutta toivon, että — jaaha, no ei täällä ole hallituspuolueen edustajiakaan hirveästi paikalla. Mutta, no, ehkä nämä terveiset vähintään pöytäkirjan muodossa sitten menevät eteenpäin. Näitä viime kesäkuussa esille nousseita ratkaisuja olisi tärkeää ja kiire edistää jo ensi vuonna, mutta toivoisin, että tämä olisi samalla viesti tuleville vuosille loppujenkin toimenpiteiden osalta, että ne sisällytetään tuleviin budjetteihin. Nämä toimet maksavat, mutta ne varmasti maksavat itsensä takaisin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että meillä on edelleen sääntö, että salista pystytään poissa, jos ei ole tarvetta istua täällä. Epäilen, että tuolla on edustajia etäyhteyden kautta kuuntelemassa tätä keskustelua.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.